

בנק ירושלים

בנקאות ממשלית

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 31 במרץ 2020

א.	דו"ח הדירקטוריון וההנהלה	6
ב.	הצהרה לגבי גילוי	59
ג.	תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים	61
ד.	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ	62
ה.	ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני	133
ו.	אינדקס ומילון מונחים	140

דוח הדירקטוריון וההנהלה - תוכן עניינים		
1	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	6
1.1	מידע צופה פני עתיד	6
1.2	תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו	6
1.3	תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית	6
1.4	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן	8
1.5	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם	10
1.6	אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן	11
2	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	14
2.1	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	14
2.2	התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	16
2.3	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והמינוף	21
2.4	תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	28
2.5	חברות מוחזקות עיקריות	32
3	סקירת הסיכונים	33
3.1	סיכון האשראי	33
נספחים לדוח הדירקטוריון וההנהלה:		
	סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים	35
	פרטים בנוגע לתנועה בחובות פגומים	36
	פרטים על הלוואות לדיור בפיגור	36
	פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור	37
	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד	38
	חשיפות עיקריות למדינות זרות על בסיס מאוחד	50
	חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים	51
3.2	סיכון שוק	51
נספחים לדוח הדירקטוריון וההנהלה:		
	מידע כמותי על סיכון ריבית- ניתוח רגישות	52
	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית	53
3.3	סיכון נזילות ומימון	55
3.4	סיכונים אחרים	56
3.5	השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי	57
4	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים	58
4.1	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים	58
4.2	בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי	58
נספח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית		
		136

רשימת הטבלאות בדוח הדירקטוריון והנהלה

8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
10	ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק
15	תחזית מאקרו של בנק ישראל
16	תמצית דוח רווח והפסד
17	הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן
18	שיעור מרווח מימוני לפי מגזרי פעילות
18	פערי הריבית בין נכסים כספיים והתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים
18	היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים
19	הוצאות בגין הפסדי אשראי
21	התפתחות תיק ניירות ערך
21	התפתחות תיק האשראי
22	הרכב פיקדונות הציבור
22	התפתחות באגרות החוב ובכתבי ההתחייבויות הנדחים
24	יחס הלימות הון
25	ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1 יחס ההון הכולל בעקבות שינויים בהון הבנק ובנכסי הסיכון
25	התפתחות ההון
26	הון רובד 2
26	יחס מינוף
27	פירוט בגין חלוקת דיבידנדים בתקופת הדוח
29	פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות
29	פירוט הרווח הנקי מפעולות רגילות לפי מגזרי פעילות
30	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית
30	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית
31	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקי לפי תתי מגזרים
32	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר גופיים מוסדיים
32	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי
34	פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
35	סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים
36	פרטים בנוגע לתנועה בחובות פגומים
36	פרטים על הלוואות לדירובי פיגור
37	פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור

רשימת הטבלאות בדוח הדיקטוריון והנהלה (המשך)

38	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד
41	התפתחות ביצועי האשראי לדיר ומדדי ביצוע עיקריים
42	פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיר
44	פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיר שנמכר
45	יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר)
46	נתונים נוספים על יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר)
47	פרטי מחיקות חשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר)
47	נתונים אודות יתרות ממוצעות של סיכון אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר) ללקוחות עו"ש פעילים
47	התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים
50	חשיפות עיקריות למדינות זרות
51	חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
52	אומדן ה-VaR
52	שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו
53	השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
53	תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית
54	מגבלות שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה
54	ריכוז בסיסי הצמדה
54	נתונים אודות ההשפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן
55	נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע
55	יחס כיסוי נזילות
57	ריכוז השפעת גורמי הסיכון

דו"ח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרץ 2020

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 31 במאי 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו ליום 31 במרץ 2020. הדוחות ערוכים על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, והנתונים מוצגים בסכומים מדווחים. הכללים שיושמו בעריכת דוחות אלו הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2019. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוח השנתי של 2019.

פרק 1 – סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 מידע צופה כפי עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה כפי עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה כפי עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור ה מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק. מידע צופה כפי עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי כפי עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

1. מיזגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
2. השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
3. יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
4. תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
5. התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
6. תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
7. שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה כפי עתיד הכלול בדוחות אלה.

1.2 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג-1983, בשם: בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הציע הבנק את מניותיו לציבור, ובהתאמה הפך לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי. לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה במסגרת [דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים](#).

הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רישיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים ופעילות בשוק ההון.

הנהלת הבנק שוכנת בקרית שדה התעופה (אירפורט סיטי). נכון לתאריך פרסום הדו"ח הבנק פועל באמצעות 20 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ, לפרטים אודות עידכון פרישת הרשת ראה בפרק שינויים עיקריים בתקופה המדווחת בדוחות הכספיים לשנת 2019. הבנק מתמחה במתן פתרון בנקאי משלים ללקוחות כל הבנקים וללא קשר למיקום בו מנוהל חשבון העו"ש העיקרי של הלקוח.

לתיאור מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ראה להלן בפרק [תיאור עסקי התאגיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים](#).

1.3 תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית

לבנק תכנית אסטרטגית אשר במרכזה צמיחה מבוקרת והצעת שירותי בנקאות משלימה ללקוחות כל הבנקים תוך מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות והמשך פיתוח האשראי הצרכני וליווי בנייה, התוכנית האסטרטגית עודכנה בחודש דצמבר 2018 על-ידי דירקטוריון הבנק (להלן בדוח זה: "התכנית" או "התכנית האסטרטגית").

התוכנית גובשה תוך התייחסות למכלול השינויים בסביבה העסקית והתחרותית בה פועל הבנק. סביבה אשר מושפעת משינויים בהרגלי הצרכן, שינויים טכנולוגיים מואצים, שינויים רגולטורים (כגון חוק נתוני אשראי) ורפורמות מבניות מתוכננות (ובראשן בנקאות פתוחה). הבנק התאים את התוכנית האסטרטגית לשינויים אלה ורואה בהם אתגר לצד הזדמנות לפיתוח אפשרויות עסקיות חדשות.

תכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית וניהול הסיכונים של הבנק. הבנק מוודא כי הוא עומד בפרופיל הסיכון שקבע לעצמו, תוך מעקב וניהול של יחס הלימות ההון, יחס הנזילות ובחינה שוטפת של תמהיל תיק האשראי ואיכותו.

לפרטים והרחבה אודות התוכנית האסטרטגית של הבנק ראה בפרק תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית בדוחות הכספיים לשנת 2019.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

לעניין השפעת התפשטות נגיף הקורונה על אסטרטגיית הבנק ראה [פרק 1.6 בדבר אירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן](#).

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגא-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

1.4 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31/12/2018	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	31/03/2020
מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים):					
7.7%	4.6%	12.5%	5.4%	17.8%	6.6%
8.7%	5.1%	13.1%	3.7%	17.3%	7.2%
0.51%	0.31%	0.82%	0.36%	1.15%	0.43%
10.5%	10.2%	10.2%	10.1%	10.4%	10.3%
6.2%	6.0%	6.3%	6.3%	6.2%	6.3%
325%	247%	305%	261%	241%	248%
1.01%	0.91%	1.10%	1.00%	1.30%	1.20%
79.4%	78.1%	63.9%	77.9%	63.5%	57.0%
מדדי איכות אשראי עיקריים (באחוזים):					
0.13%	0.50%	0.41%	0.42%	0.07%	1.91%
1.01%	1.01%	1.03%	1.04%	1.05%	1.43%
1.71%	1.62%	1.59%	1.64%	1.48%	1.74%
0.36%	0.29%	0.31%	0.31%	0.25%	0.27%
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח:					
17.0	10.1	27.5	12.2	39.6	15.6
18.9	11.3	28.2	8.5	38.4	16.9
98.2	97.8	106.2	99.4	116.4	104.9
3.2	12.8	10.9	11.4	1.8	51.2
37.4	27.3	41.6	34.7	61.5	71.0
25.9	27.4	25.2	30.7	23.0	23.8
107.7	97.7	94.5	104.5	112.9	100.2
48.0	41.0	41.9	44.2	52.2	42.8
רווח נקי למניה רגילה לשנת הדיווח:					
0.24	0.14	0.39	0.17	0.57	0.22
נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח:					
13,292.5	13,870.0	13,486.7	13,693.0	14,298.1	14,466.6
2,116.8	2,188.0	2,253.2	2,304.4	3,054.8	2,729.4
956.2	951.7	394.3	320.1	345.9	532.0
9,908.0	10,406.4	10,546.3	10,779.4	10,619.8	10,780.3
12,397.3	12,968.6	12,560.1	12,766.2	13,336.6	13,500.0
30.9	109.3	45.8	102.1	112.0	110.2
10,513.3	10,923.8	10,623.4	10,870.3	10,887.6	11,429.4
50.0	2.0	0.9	1.7	0.4	0.1
1,618.7	1,758.0	1,725.0	1,611.4	2,133.1	1,661.5
895.2	901.4	926.6	926.8	961.5	966.6

נתונים נוספים:						
623.9	727.2	804.8	819.7	859.1	689.7	מחיר מניה (באגורות)
13.8	7.2	4.3	11.8	5.2	16.7	דיבידנד למניה (באגורות)
572	576	585	581	588	585	מספר עובדים
0.73%	0.72%	0.79%	0.74%	0.84%	0.73%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.19%	0.19%	0.19%	0.23%	0.17%	0.17%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

⁽¹⁾ לפתרטים אודות השפעת הגידול בהפרשה הקבוצתית ראה להלן [בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#) ובפרק [התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות](#)

[וברוח כולל אחר.](#)

⁽²⁾ לפתרטים אודות הכנסות ממכירת תיק אשראי ראה להלן [בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#) ובפרק [התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל](#)

[אחר.](#)

⁽³⁾ במהלך הרבעון הראשון לשנת 2019 עבר הבנק מפעילות השאלת ניירות ערך אגרות חוב באמצעות הממשלה להשאלה באמצעות בנקים בישראל.

⁽⁴⁾ הסכום של הכנסות הריבית נטו ושל ההכנסות שאינן מריבית ביחס לסך הנכסים המאזניים המניבים הממוצעים.

1.5 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ניטור זה נועד להבטיח היערכות מתאימה לניהול הסיכון, מניעת התממשותו וניטור הימצאות הבנק בתחום המגבלות שנקבעו על ידי הדיקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו ואשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או חמורה יותר. לפירוט בדבר גורמי הסיכון ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק ראה להלן [בפרק הסיכונים ודרכי ניהולם](#).
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתווית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

במהלך תקופת הדוח פרץ בעולם ובארץ משבר הקורונה. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובהם סיכון אשראי, סיכונים שוק, וסיכון תפעולי כולל סייבר ו- IT. בשלב זה קיימת אי וודאות לגבי משך המשבר והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר ונערך עוד טרם הגעת המגיפה לישראל וממשיך לקיים מעקב אחר התפתחות הסיכונים וניהולם.

לפרטים נוספים על משבר הקורונה ראה בהמשך.

להלן טבלה המרכזת את הסיכונים המתפתחים בבנק כולל סיכונים המשבר:

לפירוט נוסף אודות תיאור הסיכונים המתפתחים וניהולם ראה עמוד 17 בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2019, בדוח על הסיכונים נדבך 3 לשנת 2019 ובטבלת גורמי הסיכון בפרק 3.6.

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון מקרו-כלכלי וסיכון משקי	סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים בישראל וסיכונים משקיים אחרים ובעיקר בגין שיעורי האבטלה. התפשטות נגיף הקורונה מביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק ועשויות להיות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ובתחום מימון פרויקטים בנדל"ן. בעת עריכת הדוחות הכספיים קיימת הקפאת תשלומים נרחבת באשראי למגזר משקי הבית (לדירור ואחר). כמו כן, להורדת הריבית וקישון פוטנציאלי בהיקפי פעילות הבנק, עשויה להיות השפעה על קישון בהכנסות המימון העתידיות של הבנק.
סיכונים תפעוליים	הבנק נדרש לנהל את הסיכון ולהמשיך בביצוע פעולות למרות שייתכן שתהיה מצבת עובדים נמוכה וקושי בהגעה למקום העבודה במקרה של התפשטות חוזרת של הנגיף. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל ברבעון זה מעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק. גורמים שונים עשויים לנצל את המצב המשברי לביצוע מעילה או הונאה.
סיכון סייבר	אפשרות תקיפת סייבר על מערכות ה-IT של הבנק ואתרי הבנק אשר עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. בתקופת משבר קיימת עלייה בחשיפה לסיכון במשבר בגלל גורמים עוינים אשר עשויים לנצל את המשבר לביצוע תקיפות סייבר וניסיונות הונאות סייבר (למשל פישנינג).
סיכון מודל עסקי	איומים אשר יכולים לנבוע להחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים כולל שינויים טכנולוגיים. משבר הקורונה עלול להקשות על יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
סיכון רגולטורי	השלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבדות.
סיכון ציט	הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות צרכניות, חוקי מיסוי, הפסד פיננסי כתוצאה מהתממשות הסיכון ההתנהגותי (Conduct Risk) ודרישות בתחום הלבנת הון ומימון טרור.

1. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף ואמצעי התגוננות אלו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית ולפגיעה בשוקי ההון העולמיים ובשוק המקומי. בתגובה, ממשלות ובנקים מרכזיים בעולם לרבות בישראל נוקטים במגוון צעדים ובכללם מענקים, הלוואות, התערבות בשוקי ההון ועוד.

התפשטות הנגיף מביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק ועשויות להיות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ובתחום מימון פרינקטים בס"ל. כמו כן, להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון העתידיות של הבנק.

לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשק ומשכן והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלה והשווקים, כמו כן לא ניתן לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

הנהלת הבנק מקיימת מעקב אחר התפתחות המשבר וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בגינו ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית נוכח האירועים. הוגדר ניטור ומעקב הדוק בתחומי הפעילות השונים של הבנק. באופן שוטף, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעתו על מכלול הסיכונים ועל פעילות הבנק. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות צעדיה בניהול האירוע בתחומים המפורטים להלן.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית, נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים המבטיחים רציפות תפעול הבנק ומתן שירות ללקוחות ובכללם עבודה מרוחק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, ויידוא רציפות תפקודית מול הספקים המהותיים עימם עובד הבנק, טיפול בעובדים וניהול המשאב האנושי של הבנק והסעת משאבים לטובת שירות לקוחות. הנהלת הבנק פועלת תוך שמירה על בריאותם וביטחונם של עובדי הבנק ולקוחותיו, בשים לב להוראות בנק ישראל והוראות של משרדי הממשלה הרלוונטיים במטרה להמשיך לשרת את לקוחותיו ולהגן על חוסנו של הבנק. כמו כן במסגרת הפעולות להבטחת הרציפות התפעולית של הבנק ובשל המגבלות שהוטלו, חלק ניכר מעובדי הבנק החלו לעבוד מהבית. חלק נוסף מעובדי הבנק הוצא לחופשה בתשלום.

לעניין הערכת השפעת גורמי הסיכון על עסקי הבנק על רקע התפשטות נגיף הקורונה ראה [פרק 1.5 ופרק 3](#).

לאור הנסיבות המיוחדות והסגר שהוטל על המשק בימי הקורונה, אשר מחד גרמו לכך שהגורמים במשק עובדים בכוח אדם מצומצם שלא מאפשר לבצע את כל המטלות הרגולטוריות הקיימות במועדים הקבועים לכך, ומאידך לא אפשרו הגעה פיזית של אנשים לצורך ביצוע מטלות רגולטוריות, פרסמו רגולטורים שונים שורת הקלות ודחיות מועדי המחויבות. בפרט ניתן לציין את הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת. לעניין זה יוער, כי ביום 31 במרץ 2020 הכריז הפיקוח על הבנקים על הפחתת דרישות ההון מהבנקים, על מנת לאפשר לבנקים להגדיל את היצע האשראי ללקוחותיהם. הפחתת דרישת ההון מהבנקים נעשתה באמצעות הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. ראה [ביאור 17 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה](#). בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.9% - 12.4% בהתאמה (במקום 9.9% - 13.4% לפני הוראת השעה). כמו כן, התבקשו הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכניות לרכישה עצמית של מניות, על רקע המשבר האמור. לפרטים נוספים אודות הון והלימות ההון של הבנק ראה להלן בפרק [הון והלימות הון](#) ובדוח על הסיכונים לשנת 2019 וליום 31 במרץ 2020.

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים שלא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע בתמצית כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. ליום 31 במרץ 2020 היקף התשלומים שנדחו בבנק עמד על סך של כ- 57 מ"ח ויתרת האשראי בגינו נדחו התשלומים עמדה על סך של כ- 2.1 מיליארדי ש"ח. לאחר תאריך המאזן הבנק המשיך לאשר בקשות לדחיית התשלומים כך שהיקף יתרת התשלומים שנדחו עד לאמצע חודש מאי 2020 עמד על סך של כ- 96 מ"ח ויתרת האשראי בגינו נדחו התשלומים עמדה על סך של כ- 3.3 מיליארדי ש"ח לאותו תאריך.

על רקע אי הוודאות, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו ובתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת נגיף הקורונה, הבנק מניח כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת בגין הפסדי אשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בשנת 2020 על כ- 6% בדומה לתחזית של בנק ישראל. כמו כן, בקביעת אומדן ההפסדים הצפויים התבסס הבנק על היקף דחיית התשלומים העדכניים ביותר שברשותו. ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב- 51.2 מיליוני ש"ח מתוכם כ- 35.1 מיליוני ש"ח נבע מגידול בהפרשה קבוצתית ואשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור בגין ההשפעה הצפייה כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה. נציין כי הבנק ימשיך לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על התנהגות תיק האשראי ויעדכן את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף ובהתאם לתוצאות בפועל שתיתכנה ותהיינה שונות מהערכות הבנק בשלב זה. לפרטים נוספים אודות היקף דחיית התשלומים וההפרשות להפסדי אשראי ראה להלן [פרק 3](#).

במהלך חודש מרץ 2020 כתגובה להתפתחות המשבר, נרשמו ירידות חדות בשוקי ההון בעולם ובישראל. כתוצאה מירידות אלה נרשמו הפסדים בדוח רווח והפסד של הרבעון הראשון בסך 4.5 מיליוני ש"ח הנובעים בעיקרם מפעילות השקעה במניות וקרנות. בנוסף נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך כ-5.7 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס אשר נכללו ברווח כולל אחר. לאחר תאריך המאזן עם העלייה בשווקים בארץ ובעולם חל שיפור בסעיפים אלה.

בנוסף, בשל עליה בריבית ההיוון, נרשמו הכנסות כתוצאה מקיטון בהתחייבויות האקטואריות בגין הטבות עובדים בסך כ-7.7 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס אשר נכללו ברווח כולל אחר.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתמשך בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

2. הצעת הבנק לרכישת בנק מוניציפל בע"מ - לאחר שביום 27 במרץ 2018 הגיש הבנק בקשה לדיקטוריון מוניציפל בנק בע"מ (לשעבר בנק דקסיה ישראל בע"מ - להלן: "מוניציפל") להיכנס למשא ומתן בדבר רכישה של 100% ממניות מוניציפל ע"י הבנק, ובנק מוניציפל דחה את הצעת הבנק, על שיפוטיות במהלך התקופה ובחר לאשר את הצעתו של בנק דיסקונט לישראל בע"מ, החלטה שאושרה גם על ידי רשות התחרות, ניתן ביום 25 בפברואר, 2020 החלטה מפי בית הדין לתחרות פסק דין אשר סילק את הערר שהגיש הבנק נגד הממונה על התחרות, על הסף. פרטים נוספים לגבי הצעות המיזוג, ההתכתבויות בין הבנק למוניציפל והחלטות הממונה על התחרות ובתי הדין הנכבד ניתן למצוא בביאור 35 לדוחות הכספיים לשנת 2018 ובביאור 35 לדוחות הכספיים לשנת 2019 ובדיווחים המידיים שדיווח הבנק בנושא בשנת 2019 ו-2020 (אסמכתאות 2019-01-022930, 2019-01-032008, 2019-01-059092, 2019-01-065728, 2019-01-077680, 2019-01-084856, 2019-01-092905, 2019-01-098842, 2019-01-102915, 2019-01-105102, 2019-01-023553, 2020-01-019524, 2020-01-023553).

ביום 16 באפריל, 2020, הבנק ערער לבית המשפט העליון על החלטת בית הדין לתחרות מיום 25 בפברואר, 2020 (כמפורט לעיל), בו מבקש הבנק לבטל את פסק הדין ולהורות לבית הדין לדון בערר לגופו, וזאת מכיוון שלגישת הבנק שגה בית הדין כשקבע כי הבנק איננו עומד בתנאים הנדרשים ממנו, בשלב מקדמי זה של ההליך, לצורך דיון בערר. לפרטים נוספים אודות הגשת הערעור ראו דיווח מידי שדיווח הבנק ביום 22 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-019524 ו-2020-01-038727 בהתאמה).

3. ביום 11 במרץ 2020, נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים ("הרוכשים"), על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית וגמורה ומוחלטת 80% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומם הכולל כ- 432 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק הלוואות"). יתרת 20% תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק הלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל ויתפעל עבור הרוכשת את חלק תיק הלוואות שנרכש על ידה, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות חלק תיק הלוואות שנותר בבעלותו. הבנק רשם בספריו, במהלך הרבעון הראשון לשנת 2020, הכנסה בגין המכירה בסך כ-51.7 מיליוני ש"ח (מס' אסמכתא 2020-01-027600).

4. ביום 26 במרץ, 2020, הודיע הבנק כי הינו מנהל משא ומתן עם צד שלישי שאינו קשור לבנק או לבעל השליטה בו, למכירת מלוא זכויותיו בנכס מקרקעין אשר בבעלות הבנק ברחוב קרן היסוד בירושלים, המשמש כמשכנו של אחד מסניפי הבנק. ביום 25 במאי, 2020, עדכן הבנק כי המשא ומתן בין הצדדים לא צלח. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי שדיווח הבנק ביום 26 במרץ, 2020 וביום 25 במאי, 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-030363 ו-2020-01-051987 בהתאמה).

5. ביום 30 במרץ, 2020, אישר דיקטוריון הבנק תכנית לרכישת עצמית של אגרות חוב שהונפקו לציבור על ידי חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. סדרות תעודות ההתחייבות נשאו התכנית הינן ט', י"ג ו-ט"ו. תוקף התכנית עד ליום 30 ביוני, 2020, כאשר מימושה יהיה מעת לעת במהלך התקופה הנ"ל באמצעות רכישה בבורסה לניירות ערך בתל אביב ("הבורסה") או מחוץ לבורסה על ידי החברה (או על ידי מי מטעמה של הנהלת הבנק לרבות ברוקר שימונה ע"י הבנק). עד למועד אישור דוחות הבנק לרבעון 1, 2020, לא רכש הבנק תעודות ההתחייבות נשאו התכנית. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שדיווח הבנק ביום 30 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-032541).

6. ביום 16 באפריל 2020 התקשרה החברה עם משקיעים מסווגים, כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), תשס"ז-2007 בדבר הנפקה פרטית בדרך של הרחבת סדרה ט"ו בהיקף של 157,480,315 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב של החברה (להלן "אגרות החוב"), במחיר של 95.25 ש"ח לכל 100 ש"ח ערך נקוב של אגרות החוב, ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של 150 מיליוני ש"ח. לאחר השלמת ההקצאה הפרטית כאמור עומדת סדרת אגרות החוב (סדרה טו') על סך כולל של 557,627,315 ש"ח ערך נקוב. תנאיהן של אגרות החוב שתוקצנה במסגרת ההקצאה הפרטית יהיו זהים לכל דבר ועניין, לתנאיהן של אגרות החוב כפי שתוארו בדוח הצעת המדף ובתשקיף המדף והן תהווה, החל ממועד רישומן למסחר, סדרה אחת לכל דבר ועניין ביחד עם אגרות החוב (סדרה טו') שבמחזור שהנפיקה החברה כאמור. אגרות החוב המונפקות במסגרת ההנפקה הפרטית יהיו זכאיות לתשלומי ריבית החל מתשלום הריבית שיחול ביום 31 בדצמבר, 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-034861).

7. ביום 19 באפריל 2020, לצורך ביצוע ההרחבה של סדרה ט"ו כמפורט לעיל, אישרו חברות הדירוג מידרוג ומעלות S&P את דירוגיהן לבנק ולחברה. חברת הדירוג Standard&Poor's Maalot הודיעה על מתן דירוג 'fAA' לאגרות חוב בהיקף של עד 160 מיליוני ש"ח ע.ג. שיונפקו על ידי הבנק באמצעות הרחבת סדרה ט"ו באמצעות ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה מיום 19 באפריל, 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-039285), חברת הדירוג מידרוג

הודיעה על מתן דירוג 'Aa3.il' באופק יציב למסגרת גיוס אגרות חוב (באמצעות הרחבת סדרה טו') בהיקף של עד 160 מיליון ש"ח ע.ג., שיונפקו על ידי ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה מיום 19 באפריל, 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-039291).

ביום 7 במאי 2020, אישרה חברת הדירוג מעלות S&P את דירוגיה לבנק ולחברה. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה מיום 7 במאי, 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-045297).

8. ביום 6 במאי אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מתן תגמול משתנה לנושאי המשרה בבנק לשנת 2019. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שדיווח הבנק ביום 6 במאי, 2020 וביום 11 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-027600 ו-2020-01-023553 בהתאמה).

לפרטים אודות אירועים נוספים, ראה להלן [ביאור 16 לדוחות הכספיים](#).

לפרטים נוספים אודות הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה ראה [ביאור 17 לדוח הכספי](#).

פרק 2 - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות בכלכלה העולמית והישראלית

תגובת הממשלות בעולם להתפשטות נגיף הקורונה הביאה לירידה חדה בפעילות הכלכלית ברבעון הראשון של שנת 2020. בישראל, בדומה לרוב המדינות בעולם, ננקטו צעדים חריפים על מנת לצמצם את התפשטות הנגיף, שהעיקריים שבהם היו הגבלות תנועה, סגירת גבולות והשבתה חלקית או מלאה של רוב ענפי המשק. כתוצאה, שיעור דורשי העבודה עלה ל-1.1 מיליון – כרבע מכוח העבודה בישראל. לפי תחזית בנק ישראל, שיעור האבטלה יעמוד בשנת 2020 על כ-6%. החל מחודש מאי החלה הממשלה בישראל, בדומה למדינות אחרות בעולם, להחזיר את הפעילות המשקית לסדרה באופן הדרגתי. בנק ישראל צופה שהתוצר בישראל יתכווץ השנה ב-5.3% במונחים שנתיים, כאשר במחצית השנייה של השנה צפויה האצה של הפעילות הכלכלית עם ביטול עיקר צעדי המנע שננקטו.

במדינות השונות הפעילו הממשלות תכניות חירום במטרה לסייע למשקי בית ולעסקים לצלוח את תקופת ההשבתה ואובדן התעסוקה. תכניות אלו הינן סוציאליות בעיקרן, ועדיין אינן מכוונות להביא לשיפור בפעילות הכלכלית בטווח הבינוני והארוך. לצד הממשלות פעלו גם הבנקים המרכזיים להקל את התנאים המונטריים ולמנוע משבר פיננסי על ידי הוזלת שיעורי המימון לחברות ולעסקים, ראשית דרך הורדת הריבית ובהמשך דרך רכישות אג"ח ומכשירים פיננסיים אחרים במטרה לספק ביקושים במקומות בהם נוצר משבר נזילות חמור. פעולות אלו הצליחו עד כה להוריד את עלויות המימון בשוקי ההון ולמתן את הירידה במחירי המניות.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

על-פי נתוני הלמ"ס כ-55% מהעובדים הועסקו באופן מלא בחודש מרץ, והיקף הנעדרים זמנית ממקום עבודתם עלה ל-23% לעומת כ-7.0% בחודש פברואר. היקף הפעילות בענפים הקשורים לתיירות, תרבות ובידור ירד כמעט לאפס. אינדיקטורים כלכליים ראשוניים לחודש מרץ, כמו נתוני סחר-חוץ וגביית המסים, מצביעים על ירידה חדה בפעילות הכלכלית.

במערכת הבנקאית התקבלו פניות רבות של משקי בית בבקשה לדחות את תשלומי המשכנתא והחזר הלוואות צרכניות. הבנקים כולם נענו באופנים שונים לבקשות הללו, ובמהלך מאי הוסדר אופן הטיפול בבקשות דחיית תשלום על ידי אימוץ של תהליך מוסכם על ידי כלל המערכת הבנקאית. מספר בקשות הדחיה ודחיית התשלום בפועל כפי שדווחו על ידי בנק ישראל מלמדים כי מצבם של משקי הבית הורע מאוד במהלך החודשים האחרונים. לפרטים נוספים על היקף הדחיות התשלומים בבנק ראה להלן בפרק [סיכון אשראי](#).

מאחר שההחלטה להתחיל להחזיר בהדרגה את הפעילות המשקית לסדרה לא כוללת את ענפי המשק בתחום האירוח, התיירות והבידור, ולנוכח ההערכה לפיה חלק מעסקים הקטנים והבינוניים לא יצליחו לשוב כלל לפעילות, חלק מהעובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום עלולים לא למצוא את דרכם חזרה למעגל התעסוקה מיד עם סיום ההגבלות. מסיבות אלה ההערכה היא כי שיעור האבטלה יישאר גבוה גם לאחר הסרת המגבלות השונות, וכי החזרה לתעסוקה מלאה תיארך רבעונים רבים. במצב עניינים זה יש לצפות כי מצבם של משקי הבית יורע לעומת מצבם לפני פרוץ המגפה.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

לנוכח הפגיעה המשמעותית בהכנסה של משקי בית ועסקים החליטה ממשלת ישראל על תכנית פיסקאלית בהיקף שלא יפחת מכ-90 מיליארד שקל. התכנית כוללת תשלום דמי אבטלה לעובדים בחל"ת, מענקים לעצמאים, הנחות בארנונה לעסקים וערבויות שונות. כמו-כן הרחיבה הממשלה את פעילות קרן הלוואות בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים, קרן הלוואות לעסקים גדולים, דחתה תשלומי מסים ועוד.

במקביל, נתוני התקציב לחודש מרץ מצביעים על ירידה חדה בגביית המסים, וכעת ההערכה היא שבחודשים הקרובים הגירעון התקציבי יעלה במידה ניכרת. כדי לממן את הגירעון פעלה הממשלה בין היתר לגייס חוב לתקופות ארוכות, עד 100 שנים, בשוקי ההון בחו"ל, והיא הגדילה את היקף גיוס החוב בשוק המקומי.

במטרה למנוע מחנק אשראי במשק עקב אי תפקוד השווקים במשבר הפעיל בנק ישראל תכנית לרכישת אגרות חוב ממשלתיות בהיקף של 50 מיליארד שקל, הכריז על עסקות החלף דולר/שקל בהיקף של עד 15 מיליארד דולר, אפשר עסקות ריפו עם גופים פיננסיים תמורת קבלת ביטחונות של אגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות והקל ביחס ההון הכולל הנדרש מהבנקים. ריבית בנק ישראל הופחתה ל-0.1%.

תחזית מאקרו של בנק ישראל (על פי נתוני סוף חודש אפריל 2020)

	2021		2020	
	אחרים	בנק ישראל	אחרים	בנק ישראל
תמ"ג	5.8%	8.7%	(4.9%)	(5.3%)
צריכה פרטית	5.6%	9.5%	(2.8%)	(5.0%)
השקעה בנכסים קבועים	4.4%	4.5%	(7.9%)	(10.5%)
אבטלה	6.7%	5.5%	9.3%	6.0%
אינפלציה	0.9%	0.9%	(0.5%)	(0.8%)
ריבית בנק ישראל	0.1%	0-0.25%	0-0.1%	0-0.1%

* ביום 25 במאי, 2020 עודכנה התחזית על ידי בנק ישראל כך שהתוצר צפוי להתכווץ בשיעור של 4.5% בשנת 2020 (לעומת 5.3% בתחזית מאפריל), וב-2021 הוא צפוי לצמוח ב-6.8% (לעומת 8.7%). האבטלה החזויה בשנת 2020 תעמוד על 6.3% (לעומת 6.0% בתחזית מאפריל) ובשנת 2021 תעמוד על כ-6.7% (לעומת 5.5%).

שוקי ההון והמערכת הפיננסית

תגובת הפאניקה של המשקיעים בשוקי ההון בישראל ובעולם להתפשטות המגפה יצרה משבר נזילות שכתוצאה ממנו נרשמו ירידות חדות מאוד וללא אבחנה בשעריהן של אג"ח ומניות בבורסה לניירות ערך במהלך חודש מרץ, עלייה חדה בשער החליפין של הדולר מול השקל עד לרמה של 3.88 שקלים לדולר לעומת 3.42 שקלים לדולר טרום המשבר, עלייה חדה בריביות בשוקי המטבע הבין-בנקאיים ובמיוחד בעלויות גיוס דולרים ועלייה בתשואות אג"ח ממשלת ישראל. לפרטים אודות הכנסות הבנק שאינם מריבית במהלך הרבעון ראה להלן בפרק [התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר](#).

צעדים דומים ואף אגרסיביים יותר ננקטו על ידי הבנקים המרכזיים בכלכלות המובילות, ולטכח ההתערבות המאסיבית של הבנקים המרכזיים, ביחד עם הכרזה על התכניות הפיסקאליות ועם הסדרת הנזילות בשווקים, נרשם תיקון חד במחירי הנכסים הפיננסיים בשוקי ההון במהלך חודש אפריל.

אינפלציה

מתחילת השנה ירד מדד המחירים לצרכן (מדד "בגין") ב-0.1%, לעומת עלייה של 0.5% בתקופה המקבילה אשתקד. המדד הידוע ירד ב-0.5% לעומת ירידה של 0.3% בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הראשון לשנת 2020 השפעת המדד על הכנסות ריבית, נטו הייתה קיטון של כ-3.1 מיליוני ש"ח לעומת קיטון של 2.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שוק הדיור

בסוף הרבעון הראשון של שנת 2020 הכמות המבוקשת של דירות חדשות (דירות חדשות שנמכרו ודירות שלא למכירה שהחלה בנייתן) עמדה על כ-11,690 דירות, ירידה של 11.4% לעומת הרבעון הרביעי לשנת 2019, מזה סך של 8,090 דירות חדשות שנמכרו – ירידה של 11.4% בהשוואה לרבעון האחרון לשנת 2019.

2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-15.6 מיליוני ש"ח, לעומת 10.1 מיליוני ש"ח אשתקד.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע הייתה 6.6%, לעומת 4.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ				
2020	2019	שינוי	שינוי	
		במיליוני ש"ח	באחוזים	
104.9	97.8	7.1	7%	הכנסות ריבית, נטו
51.2	12.8	38.4	300%	הוצאות בגין הפסדי אשראי
53.7	85.0	(31.3)	(37%)	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
47.2	(0.1)	47.3		הכנסות שאינן מריבית
23.8	27.4	(3.6)	(13%)	הכנסות מימון שאינן מריבית
				עמלות
71.0	27.3	43.7	160%	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
42.8	41.0	1.8	4%	הוצאות תפעוליות ואחרות
26.1	26.3	(0.2)	(1%)	משכורות והוצאות נילוות
31.3	30.4	0.9	3%	אחזקה ופחת בניינים וציוד
				הוצאות אחרות
100.2	97.7	2.5	3%	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
24.5	14.6	9.9	68%	רווח לפני מיסים
8.9	4.5	4.4	98%	הפרשה למיסים על הרווח
15.6	10.1	5.5	54%	רווח לאחר מיסים

להלן הגורמים העיקריים אשר השפיעו על רווחי הבנק ברבעון הראשון לשנת 2020 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

- הכנסות ריבית נטו** – ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-104.9 מיליוני ש"ח, לעומת 97.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 7.1 מיליוני ש"ח (7%). עיקר הגידול נובע מגידול של כ-5.6% ביתרה הממוצעת של תיק האשראי וכן מגידול של 12 נקודות האחוז בפער הריבית.
 - הוצאות להפסדי אשראי** – ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-51.2 מיליוני ש"ח לעומת 12.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ-38.4 מיליוני ש"ח. עיקר הגידול בהוצאות להפסדי אשראי נבע מגידול בהפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור בסך כ-35.1 מיליוני ש"ח. על רקע אי הוודאות ממשיך הקורונה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו ובתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה, מניח הבנק כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת הפסדי האשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בשנת 2020 על כ-6% בדומה לתחזית של בנק ישראל. כמו כן, בקביעת אומדן ההפסדים הצפויים התבסס הבנק על נתוני דחיית התשלומים. לפרטים נוספים אודות היקף דחיית התשלומים וההפרשות להפסדי אשראי ראה להלן [בפרק 3](#).
 - הכנסות מימון שאינן מריבית** – ברבעון הראשון לשנת 2020 הסתכמו ב-47.2 מיליוני ש"ח, לעומת (0.1) מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 47.3 מיליוני ש"ח. בתקופת הדוח נרשמו הכנסות ממכירת תיק אשראי בסך 51.7 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים אודות מכירת תיקי אשראי ראה להלן בפרק [אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#). מנגד נרשמו הפסדים בסך 4.5 מיליוני ש"ח הנובעים בעיקרם מפעילות השקעה במניות וקרנות. פעילות זאת בבנק הינה בהיקף קטן ובעלת אופי שמרני באופן יחסי, ובהתאם השפעת הירידות הייתה מתונה באופן יחסי. לאחר תאריך המאזן עם שיפור בתנאי השווקים בארץ ובעולם נרשם גם שיפור בסעיף זה.
 - הכנסות מעמלות** – ברבעון הראשון לשנת 2020 הסתכמו ב-23.8 מיליוני ש"ח, לעומת 27.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד קיטון של כ-3.6 מיליוני ש"ח (13%): עיקר הקיטון חל בעמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים בסך 1.6 מיליוני ש"ח הנובע בעיקרו מצמצום השימוש במכשירים אוטומטיים על ידי הציבור בתקופת משבר הקורונה וקיטון בעמלות לזוי פרויקטים – בסך 1.4 מיליוני ש"ח הנובע מקיטון בהיקף הפעילות.
- בנטרול הרווח ממכירת תיק האשראי**, כמוזכר בסעיף 3 לעיל, **ההפסד הנקי בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020** הסתכם בסך של 18.0 מיליוני ש"ח אשר נבע מהגדלת ההפרשה להפסדי אשראי ב-35.1 מיליוני ש"ח (כ-23 מיליוני ש"ח נטו ממס) כתוצאה מהשפעת ההשלכות של התפשטות נגיף הקורונה כמוזכר בסעיף 2 לעיל.

הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31 במרץ 2019			31 במרץ 2020		
שיעורי הכנסה (%)	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה (%)	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת
נכסים נושאי ריבית					
4.74	119.1	10,227.9	4.52	119.9	10,799.7
0.21	0.8	1,492.7	0.22	1.3	2,401.9
0.29	0.8	1,114.3	1.64	0.4	98.3
3.82	120.7	12,834.9	3.71	121.6	13,299.9
התחייבויות נושאות ריבית					
0.74	17.1	9,311.1	0.82	18.8	9,215.8
2.01	0.3	60.1	0.82	0.2	97.3
1.36	5.5	1,621.7	(0.53)	(2.3)	1,734.7
0.84	22.9	10,992.9	0.61	16.7	11,047.8
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019					
שינוי נטו			גידול (קטון) בגלל שינוי		
			מחיר		
			נכות		
נכסים נושאי ריבית					
0.8		(5.5)	6.3		
0.1		3.7	(3.6)		
0.9		(1.8)	2.7		
התחייבויות נושאות ריבית					
1.7		1.9	(0.2)		
(7.9)		(7.8)	(0.1)		
(6.2)		(5.9)	(0.3)		
7.1		4.1	3.0		

ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו הכנסות ריבית נטו ב- 104.9 מיליוני ש"ח, לעומת 97.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 7.1 מיליוני ש"ח (7%). עיקר הגידול נובע מגידול של כ-5.6% ביתרה הממוצעת של תיק האשראי וכן מגידול של 12 נקודות האחוז בפער הריבית בעקבות קיטון בשיעורי ההוצאה של אגרות החוב, בעיקר עקב פירעונות אג"ח שהונפק בתקופות קודמות.

התפלגות בהכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות

להלן שיעור מרווח מימוני לפי מגזרי פעילות:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
75.3	76.9	משקי בית
1.5	1.2	בנקאות פרטית
10.2	12.1	עסקים
0.3	0.4	גופים מוסדיים
10.5	14.3	מגזר ניהול פיננסי
97.8	104.9	סך הכל ריבית נטו

התפתחויות בשיעורי הכנסות והוצאות לפי מגזרי הצמדה

להלן פערי הריבית בין נכסים כספיים נושאי ריבית בניכוי עלויות על התחייבויות במגזרי הצמדה השונים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
3.10%	3.08%	לא צמוד
3.11%	3.23%	צמוד למדד ⁽¹⁾
1.66%	2.20%	מט"ח וצמוד מט"ח ⁽²⁾
2.98%	3.10%	סך הכול פער הריבית

להלן היקף הפעילות ⁽³⁾ והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי הצמדה השונים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31 במרץ 2019			31 במרץ 2020		
היקף פעילות		תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות		תרומה להכנסות ריבית, נטו
ב- %	ש"ח	במיליוני	ב- %	ש"ח	במיליוני
73.0	79.5	70.0	71.0	69.7	69.7
21.0	21.0	22.0	23.0	22.4	22.4
6.0	4.4	8.0	6.0	5.7	5.7
100.0	104.9	100.0	100.0	97.8	97.8

1 הכנסות המגזר הצמוד כוללות גם הפרשי הצמדה.

2 הכנסות מגזר המט"ח אינן כוללות הפרשי שער על הקרן והשפעת מכשירים נגזרים.

3 היתרות הממוצעות של נכסים והתחייבויות נושאי ריבית לפי מגזר הצמדה, מתוך סך היתרות הממוצעות של נכסים והתחייבויות נושאי ריבית.

לפירוט נוסף ראה נספח 1 – [שיעורי הכנסות והוצאות ריבית לדוח מממשל תאגיד](#).

הוצאות בגין הפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			
סוג האשראי							
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול
0.8	-	10.6	11.4	-	0.2	10.1	10.3
(0.2)	(1.4)	(2.7)	(4.3)	(0.2)	-	(2.6)	(2.8)
3.2	2.7	38.2	44.1	0.1	0.1	5.1	5.3
3.8	1.3	46.1	51.2	(0.1)	0.3	12.6	12.8

מחיקות חשבונאיות

גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות

הפרשה קבוצתית⁽¹⁾

סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה לסוף התקופה							
1,990.3	7,605.8	1,340.2	10,936.3	1,546.6	7,771.9	1,194.2	10,512.7
שיעור מיתרת חוב רשומה לסוף תקופה:							
0.12%	(0.07%)	2.36%	0.26%	(0.05%)	0.01%	2.51%	0.29%
0.64%	0.14%	11.40%	1.61%	0.03%	0.01%	1.71%	0.20%
0.76%	0.07%	13.76%	1.87%	(0.03%)	0.02%	4.22%	0.49%

(1) הוצאות בגין הפסדי אשראי בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו ב-51.2 מיליוני ש"ח לעומת 12.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ-38.4 מיליוני ש"ח. עיקר הגידול בהוצאות להפסדי אשראי נבע מגידול בהפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור בסך כ-35.1 מיליוני ש"ח. על רקע אי הוודאות ממשבר הקורונה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו ובתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה, מניח הבנק כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת הפסדי האשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בשנת 2020 על כ-6%. כמו כן, בקביעת אומדן ההפסדים הצפויים התבסס הבנק על נתוני דחיית התשלומים.

לפרטים נוספים אודות מדדי איכות אשראי נוספים ראה פרק [1.4 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים](#) לעיל ובסעיף ניתוח הוצאות להפסדי אשראי והתפתחויות עיקריות בסיכוני אשראי בפרק 3 סקירת הסיכונים וכן ביאורים 6 ו-13 לדוח הכספי.

הכנסות שאינן מריבית

הכנסות מימון שאינן מריבית – ברבעון הראשון לשנת 2020 הסתכמו ב-47.2 מיליוני ש"ח, לעומת (0.1) מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 47.3 מיליוני ש"ח. להסברים אודות ההתפתחות בסעיפי ההכנסות שאינן מריבית ראה [בעמוד 16 סעיף 3](#) בכירוע לגורמים העיקריים אשר השפיעו על רווחי הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 לעומת התקופה המקבילה אשתקד בפרק הרווח והרווחיות.

הוצאות

ההוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-100.2 מיליוני ש"ח, לעומת 97.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ-2.5 מיליוני ש"ח. עיקר הגידול נובע מעלייה בסעיף הוצאות שכר בסך 1.8 מיליוני ש"ח.

הפרשה למיסים

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה ברבעון הראשון של שנת 2020 בסך של 8.9 מיליוני ש"ח לעומת 4.5 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, שיעור המס האפקטיבי הינו 36.33% לעומת 30.82% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 34.19%. שיעור המס הנמוך בתקופה המקבילה אשתקד נובע מתקבולי מיסים בגין שנים קודמות.

התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר

הרווח הכולל האחר (לאחר השפעת המס) ברבעון הראשון של 2020 הסתכם בסך של 1.3 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל אחר בסך של כ-1.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. בתקופת הדוח נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 5.1 מיליוני ש"ח (כ-7.7 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס) כאשר השפעת עליית ריבית ההיוון גרמה לקיטון בהתחייבות האקטוארית. מנגד נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 3.8 מיליוני ש"ח (כ-5.7 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס) פעילות הנוסטרו בבנק קטנה ושמרנית באופן יחסי, ובהתאם השפעת הירידות בשערי הנכסים הסחירים על הון הבנק הייתה מתונה באופן יחסי. מאז סוף הרבעון ועם השיפור בתנאי השווקים בארץ ובעולם חלה התאוששות מסוימת בשווקים הפיננסיים אשר מיתנה את ההשפעות הנ"ל. בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו הוצאות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 0.2 מיליוני ש"ח ורווחים מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 2.1 מיליוני ש"ח.

רווח כולל

סך הכל הרווח הכולל ברבעון הראשון של 2020 הסתכם בסך של 16.9 מיליוני ש"ח, לעומת 11.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הכולל על ההון העצמי הממוצע ברבעון הראשון של 2020 הייתה 7.2%, לעומת 5.1% בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינויים מקורם ברווח הנקי וברווח הכולל האחר כמסבר לעיל.

2.3 המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והמינוף

ההתפתחויות בסעיפי הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן ליום 31 במרץ 2020, הסתכם בכ- 14,467 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 14,298 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019 גידול של כ-1.1%.

מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך

יתרת הנכסים הנזילים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) ליום 31 במרץ 2020, הסתכמה בכ- 3,261 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,401 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019, קיטון של כ-4%.

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 31 במרץ 2020, הסתכמה בכ- 2,729 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,055 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019.

יתרת ניירות הערך הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 בכ- 532 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 346 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019.

הקיטון בסעיף מזומנים ופיקדונות בבנקים חל במקביל לעליה בסעיף ניירות ערך.

להלן התפתחות תיק ניירות הערך (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	תנועות שוטפות ⁽¹⁾	שערך ⁽²⁾	יתרה ליום 31 במרץ 2020	שינוי יתרות - %
ניירות ערך זמינים למכירה	340	149	(5)	484	43%
ניירות ערך למסחר	6	46	(4)	48	662%
	346	195	(9)	532	705%

⁽¹⁾ כולל קניות, מכירות, פדיונות ותקבולי ריבית.

⁽²⁾ כולל רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בניירות ערך זמינים למכירה ובניירות ערך למסחר, הכנסות מריבית והפרשי שער. עיקר הגידול במהלך הרבעון נובע מהגדלת ההשקעה באג"ח של ממשלת ישראל בסך 162 מיליוני ש"ח.

אשראי לציבור

להלן התפתחות תיק האשראי (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	ביצועים בתקופה	פירעונות ומכירות תיקים בתקופה ⁽¹⁾	יתרה ליום 31 במרץ 2020	שינוי יתרות - %
אשראי לדיר ⁽²⁾	7,637.7	556.0	(588.0)	7,605.8	-
אשראי צרכני סולו	1,192.0	235.4	(155.0)	1,272.0	7%
סך הכל אשראי לדיר וצרכני	8,829.7	791.4	(743.0)	8,877.8	1%
אשראי עסקי למעט נכסים מסחריים	1,084.4	177.0	(201.0)	1,060.7	(2%)
אשראי לרכישת נכסים מסחריים	524.0	84.0	(30.0)	578.4	10%
אחר ⁽³⁾	293.2	153.0	(27.0)	419.4	43%
סך הכל אשראי לציבור ברוטו	10,731.3	1,205.4	(1,001.0)	10,936.3	2%
הפרשה להפסדי אשראי	111.5	-	-	156.0	-
סך הכל אשראי לציבור נטו	10,619.8	-	-	10,780.3	2%

⁽¹⁾ כולל גם מכירת תיקי אשראי לדיר בסך של כ-346 מיליוני ש"ח וכן צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער. ללא מכירת תיקי האשראי לדיר הגידול ביתרת האשראי לדיר היה עומד על כ-4%, והגידול ביתרת סך כל האשראי לציבור בכ-4%. למידע נוסף על מכירת תיקי אשראי לדיר ראה בהמשך [פרק 3 סקירת הסיכונים](#).

⁽²⁾ לא כולל מיחזורים בביצועים ופירעונות בתקופה.

⁽³⁾ ליום 31 במרץ 2020 כולל אשראי מגובה הלוואות רכב בסך 216 מיליוני ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2019 - 114 מיליוני ש"ח)

לפרטים נוספים, ראה להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים [בפרק 3.1 לדוח זה](#) בדוח על הסיכונים המוצג באתר האינטרנט של הבנק, וכן בביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד

יתרת בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 בכ- 160.6 מיליוני ש"ח לעומת 159.5 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019 גידול של כ-1.1 מיליוני ש"ח.

נכסים אחרים

יתרת נכסים אחרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 בכ- 262.6 מיליוני ש"ח, לעומת 114.9 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019. גידול של כ-147.7 מיליוני ש"ח.

החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק מיישם את התקן החדש בנושא חכירות. יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ-95.4 מיליוני ש"ח בגין נכס זכות שימוש, ולגידול מקביל ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה. לפרטים נוספים אודות השפעת יישום התקן ראה [ביאור מדיניות חשבונאית](#).

בנוסף חל גידול בסעיפי מס נדחה לקבל ועודף מקדמות ששולמו של כ- 28 מיליוני ש"ח וכן מגידול בסעיף הוצאות מראש של כ-31 מיליוני ש"ח.

תמצית דוחות כספיים | 31.03.2020

בנק ירושלים בע"מ

פיקדונות הציבור

שיעור מסך היתרה ליום 31 בדצמבר	שיעור מסך היתרה ליום 31 במרץ	שינוי יתרות-%	ליום 31 בדצמבר		
			2019	2020	
2019	2020		במיליוני ש"ח		
82%	81%	4%	8,939.9	9,297.3	פיקדונות של אנשים פרטיים ⁽¹⁾
4%	5%	46%	397.4	579.4	פיקדונות של גופים מוסדיים
14%	14%	-	1,550.3	1,552.9	פיקדונות של תאגידים ואחרים
100%	100%	5%	10,887.6	11,429.6	סה"כ פיקדונות הציבור

(1) מזה סך של 2,250 מיליוני ש"ח לאנשים פרטיים אשר יש להם חשבון עו"ש פעיל בבנק (ליום 31 בדצמבר 2019 – 2,276 מיליוני ש"ח).
הגידול ביתרת הפיקדונות (בשיעור של כ-5%) נובע בעיקרו ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים לנוכח אירוע התפשטות נגיף הקורונה.
ליום 31 במרץ 2020 כ-81% מסך פיקדונות הציבור הינם של משקי בית. כ-56% מסך פיקדונות הציבור הינם עד לגובה של 1 מיליוני ש"ח.
לפרטים נוספים אודות סוגי פיקדונות ופיקדונות לפי סדר גודל ראה [ביאור 7 פיקדונות הציבור](#).
לפרטים נוספים אודות ניתוח איכותי וקבוצות המפקידים הגדולים ראה להלן [בפרק 3.3 סיכון נזילות ומימון](#).

פיקדונות הבנקים והממשלה

יתרת פיקדונות מבנקים הסתכמו ביום 31 במרץ 2020 בכ-110.2 מיליוני ש"ח לעומת כ-112.0 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019.
יתרת פיקדונות הממשלה הסתכמו ביום 31 במרץ 2020 בכ-0.1 מיליוני ש"ח לעומת כ-0.4 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019.

אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

שנוי יתרות	יתרה ליום 31 במרץ 2020	פירעונות ⁽¹⁾	הנפקות	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	
באחוזים			במיליוני ש"ח		
(26%)	1,295	(461)	-	1,755	אגרות חוב
(7%)	130	(9)	-	139	כתבי התחייבות נדחים
(1%)	237	(2)	-	239	כתבי התחייבות נדחים מותנים (coco)
(22%)	1,662	(472)	-	2,133	סך הכל כתבי התחייבות

(1) כולל גם צבירת ריבית והפרשי הצמדה.

הקיטון ביתרת אגרות החוב (בשיעור של כ-26%) נובע בעיקרו מפירעונות בהתאם ללוח הסילוקין במהלך התקופה.
לפרטים אודות הנפקה לאחר תאריך המאזן ראה להלן פרק [אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#).

נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 ב-1.7 מיליוני ש"ח (מזה כ-0.9 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות), לעומת 3.2 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019. (מזה כ-1.3 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

יתרת התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 ב-5.6 מיליוני ש"ח (מזה כ-0.9 מיליוני ש"ח הינם עבור לקוחות), לעומת 2.0 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019 (מזה כ-1.3 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

התחייבויות אחרות

יתרת התחייבויות אחרות הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 ב-293.2 מיליוני ש"ח, לעומת 201.5 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019. גידול של כ-91.7 מיליוני ש"ח. החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק מיישם את התקן החדש בנושא חכירות. יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ-95.4 ש"ח בסעיף בניינים וציוד בגין נכס זכות שימוש, ולגידול מקביל ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה. לפרטים נוספים אודות השפעת יישום התקן ראה [ביאור מדיניות חשבונאית](#).

פעילות חוץ מאזנית בניירות ערך המוחזקים בידי הציבור

נכון ליום 31 במרץ 2020, מספר הלקוחות המחזיקים תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק עומד על כ-5 אלפי לקוחות, בדומה למספר הלקוחות בסוף שנת 2019. שווי תיקי ניירות ערך של לקוחות אלה ליום 31 במרץ 2020 עומד על כ-3.1 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-3.2 בסוף שנת 2019.

הון והלימות הון

להלן טבלה המציגה יחס הלימות הון:

ליום 31 במרץ 2020		ליום 31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח		
א - הון עצמי לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	951.4	944.9
הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים	-	-
הון רובד 2, לאחר ניכויים	347.7	349.7
סך הכל הון כולל	1,299.1	1,294.6
ב - יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשורי	8,264.8	8,163.1
סיכון שוק	53.5	39.8
סיכון תפעולי	923.6	887.0
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	9,241.9	9,089.9
ג - יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי לרובד 1 לרכיבי סיכון	10.3	10.4
יחס הון הכולל לרכיבי סיכון	14.1	14.2
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾ ⁽²⁾	8.9	9.9
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾ ⁽²⁾	12.4	13.4
⁽¹⁾ לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטלת את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדירור שהועמדו בתקופת המשבר וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי.		
לאור האמור לעיל, דרישות ההון החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:		
יחסי הון מזעריים	היחס ההון המזערי הנדרש ביום 31.12.2019	היחס ההון המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 30.09.20
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%
יחס הון כולל	12.5%	11.5%
תוספת בגין הלוואות לדירור	1% מיתרת ההלוואות לדירור במועד הדיווח	1% מיתרת ההלוואות לדירור במהלך תקופת הוראת השעה
⁽²⁾ יחס הלימות ההון שקבע הדירקטוריון 10.0%		

להלן נתונים אודות ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1 יחס ההון הכולל בעקבות שינויים היפוטטיים בהון הבנק ובנכסי הסיכון (בנקודות האחוז):

תרחיש ⁽¹⁾	השפעה על יחס הון עצמי רובד 1 ליום		השפעה על יחס ההון הכולל ליום	
	31 במרץ 2020	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2020	31 בדצמבר 2019
עלייה של 10% בהון העצמי	1.0	1.0	1.0	1.0
עלייה של 10% במכשירי הון רובד 2	-	-	0.3	0.3
עלייה של 10% בנכסי הסיכון	(0.9)	(0.9)	(1.3)	(1.3)

(1) השפעה מקבילה בתרחיש של ירידה היפוטטית.

להלן התפתחות ההון בשלושת החודשים הראשונים לשנת 2020:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	הון עצמי	הון עצמי רובד		הון כולל
		1	הון רובד 2	
961.5	944.9	349.7	1,294.6	
15.6	15.6	-	15.6	
(11.8)	(11.8)	-	(11.8)	
1.3	1.3	-	1.3	
-	-	(1.4)	(1.4)	
-	-	-	(0.6)	
-	1.4	-	1.4	
966.6	951.4	347.7	1,299.1	יתרה ליום 31 במרץ 2020

* ראה לעיל פירוט רווח ורווחיות בפרק 2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

לפרטים נוספים בדבר שינויים בהון העצמי, ראה בדוחות הכספיים, [דוח על השינויים בהון](#).

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי שעודכנו על מנת להתאימן להוראות באזל. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון רובד 1 מזערי של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי של 12.5%. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח היו 9.9%-13.4%, בהתאמה.

ביום 31 במרץ 2020, הכריז הפיקוח על הבנקים על הקלה לתאגידים בנקאיים בשל התפרצות נגיף הקורונה באמצעות הפחתת דרישות ההון מהבנקים, על מנת לאפשר לבנקים להגדיל את היצע האשראי ללקוחותיהם. הפחתת דרישת ההון מהבנקים נעשתה באמצעות הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.9%-12.4% בהתאמה (כולל דרישה נוספת בגין הלוואות לדיר במקום 9.9%-13.4% לפי הוראת השעה). בנוסף עודכנה הוראת נב"ת מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיר" כך שהלוואות לדיר אשר יועמדו בתקופת המשבר, לא תחול בגינם דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר למועד הדיווח.

קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר, יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. במסגרת דיוניו על תהליך הערכת נאותות ההון (ICAAP), קבע הדירקטוריון בישיבתו מיום 17 לפברואר 2019 להתאים את יעד הון עצמי רובד 1 לתוצאות ה-ICAAP ושהחל מה-1 ליולי 2019 יעד ההון לשנים הקרובות יהיה 10.0% ויעד הון כולל 13.5%.

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) ותכנון ההון היו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית האסטרטגית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופת פני עתיד. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש על ידי התאגיד. יעדי ההון השמרנים שנקבעו מסכמים את הערכת הדירקטוריון על נאותות ההון של הבנק בהתייחס לתכנית העסקית צופה פני עתיד, הסיכון שהוגדר, סביבת הסיכונים, הממשל התאגידי, והמצב הכספי של הבנק. בין השיקולים שהובילו את הדירקטוריון להחלטה על יעדי ההון הנ"ל נכללה התכנית האסטרטגית להמשיך ולהתמקד בפעילות העסקית במגזר משקי הבית המהווה כ-90% מהפעילות והינו בעל פרופיל סיכון נמוך יחסית, בעיקר בשל גובה האשראי הממוצע ללווה והפיזור הרב בתיק האשראי. בנוסף, כ-90% תיק האשראי של הבנק מובטח בביטחון ממשי, בעיקר דירות מגורים, ביחסי LTV נמוכים. כמו כן, בשל גודלו הבנק אינו מהווה סיכון סיסטמי. יעדי ההון נקבעו בהתחשב בתיאבון הסיכון וברצון הבנק לעמוד ביחסי ההון המזערי גם לאחר התממשות תרחישי קיצון, בראייה צופת פני עתיד והמביאה בחשבון את דרישות בנק ישראל. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים. בשלב זה קיימת אי וודאות לגבי משך המשבר והשלכותיו בעתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר ובהתאם לכך עדכן את הערכת חלק מגורמי הסיכון ראה להלן [בפרק 3.6](#).

ביום 16 באפריל, 2020 החליט דירקטוריון הבנק שלא לשנות את מדיניות הדיבידנד ואת יעד הלימות ההון הקיימים. הנושא יעלה לדיון בשנית ככל שישתנו הנסיבות.

למטרת קביעת משקלי הסיכון, משתמש הבנק בדירוגי חברת הדירוג Standard and Poor's Rating Group.

הון רובד 2

ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 במרץ 2020	
במיליוני ש"ח		
238.5	237.2	כתבי התחייבות נדחים מסוג COCO*
9.5	9.4	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים אחרים
101.7	101.1	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי
349.7	347.7	סך-הכל הון חובד 2

* כתבי התחייבות נדחים הכוללים גם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן.

יחס מינוף

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
872.1	879.7	951.4	הון עצמי רובד 1
14,399.6	13,964.0	14,567.3	סך חשיפות מאזניות
784.5	765.1	579.4	חשיפות חוץ מאזניות אחרות (לאחר מקדמי המרה לחשיפות מאזניות)
0.2	1.2	0.4	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
15,167.7	(21.7)	(15.2)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון עצמי רובד 1
15,167.7	14,708.6	15,131.9	סך החשיפות
6.2%	6.0%	6.3%	יחס מינוף
5.0%	5.0%	5.0%	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 5%.

מדיניות חלוקת דיבידנדים

ביום 27 באפריל 2017, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"), כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 27 באפריל 2017 (מספר אסמכתא 2017-01-043638), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה. בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. עוד נקבע במדיניות, כי בהגעה ליעדי הלימות ההון ארוכי הטווח ובמתווה עולה כפי שהנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול על פיה, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד בסכום של עד 50% מהרווח הנקי ובכפוף לעמידה בכל יתר התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק.

בדוחות הכספיים לשנת 2019 ובדוח זה, מפורטים יעדי הלימות ההון המעודכנים שקבע הדירקטוריון ביום 17 בפברואר 2019. בהתחשב ביעדי הצמיחה האסטרטגיים שקבע הדירקטוריון ממשיך הבנק במדיניות תשלום דיבידנד של עד 30% מהרווח הנקי השנתי של הבנק.

חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן נסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון. ביום 29 במרץ 2020 שלחה המפקחת על הבנקים מכתב לבנקים, ובו הודיעה על הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות מהבנקים בנקודת אחוז אחת, למשך ששה חודשים, על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי ללקוחות על אף משבר הקורונה. במסגרת אותו מכתב, התבקשו הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכניות לרכישה עצמית של מניות, על רקע המשבר האמור.

ביום 16 באפריל, 2020 החליט דירקטוריון הבנק שלא לשנות את מדיניות הדיבידנד ואת יעדי הלימות ההון הקיימים. הנושא יעלה לדיון בשנית ככל שישתנו הנסיבות. המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

להלן פרטים בגין חלוקת דיבידנדים בתקופת הדוח:

דיבידנד לחלוקה (במיליוני ש"ח)	דיבידנד למניה (באג')	מועד הכרזה	מועד חלוקה
11.8	16.7	22/03/2020	16/04/2020

רבעון ראשון 2020

2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות ומספק מגוון שירותים בנקאיים בחמישה מגזרי פעילות עיקריים. גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית כמתואר להלן:

- (1) **מגזר משקי הבית** – לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים (למעט אלה הנכללים במגזר בנקאות פרטית). במסגרת פעילות מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים עבור אנשים פרטיים (למעט אלו המיוחסים למגזר "בנקאות פרטית"). המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות, כרטיסי אשראי וכרטיסי חיוב ללקוחות הבנק, חשבונות עו"ש, פיקדונות וחשכונות ופעילות בשוק ההון בניירות ערך. מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק, באמצעים דיגיטליים ועל ידי מוקד הלקוחות של הבנק, לרבות שירותי ה-IVR.
- (2) **מגזר בנקאות פרטית** – לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים להם יתרת תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.
- (3) **מגזר עסקי** – לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, תאגידים ועמותות. במסגרת פעילות המגזר העסקי מספק הבנק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים. שירותים אלה ניתנים ללקוחות הבנק, בעיקר באמצעות סקטור הנדל"ן וכן באמצעות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרויקטים לפי תמ"א 38 לסוגיה.
- (4) **מגזר מוסדיים** – לקוחות המגזר כוללים חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.
- (5) **מגזר ניהול פיננסי** – המגזר כולל את פעילות הנוסטרופעילות וניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואינן כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:
ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול תיק הנוסטרופעילות של הבנק, ניהול החשיפות לסיכונים שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונדלילות, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל, פעילות רכישת, מכירה ושירותי תיקי אשראי.

לפרטים אודות הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים ולפרטים נוספים אודות תוצאות הפעילות ראה [ביאור 12 לדוחות הכספיים](#).

להלן פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
מגזרים	נכסים			התחייבויות	
	2020	2019	שינוי	2020	2019
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	ב-%	מיליוני ש"ח	ב-%
משקי בית	9,059.8	8,933.5	2%	7,029.7	6,913.9
בנקאות פרטית	7.5	4.2	79%	1,844.7	1,765.4
עסקים קטנים וזעירים	1,124.0	881.4	28%	816.2	722.4
עסקים בינוניים וגדולים ⁽¹⁾	492.6	456.4	8%	732.9	767.2
גופים מוסדיים	-	-	-	519.0	547.8
מגזר ניהול פיננסי ⁽²⁾	3,150.7	3,197.0	(3%)	1,923.5	1,855.9
סה"כ	13,834.6	13,472.5	3%	12,866.0	12,572.6

להלן פירוט הרווח הנקי (הפסד) מפעולות רגילות לפי מגזרי פעילות:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ				הרווח הנקי (הפסד)	
מגזרים	2020	2019	שינוי	2020	2019
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	ב-%	מיליוני ש"ח	ב-%
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
משקי בית	(26.7)	(2.3)	(1061%)	(24.4)	(0.1)
בנקאות פרטית	(0.5)	(0.4)	(25%)	(1.6)	(0.1)
עסקים קטנים וזעירים	4.7	6.3	(25%)	0.5	1.9
עסקים בינוניים וגדולים ⁽¹⁾	3.3	2.8	18%	1.9	29.2
גופים מוסדיים	(0.4)	(2.3)	(83%)	29.2	5.5
מגזר ניהול פיננסי ⁽²⁾	35.2	6.0	487%	5.5	54%
סה"כ רווח נקי	15.6	10.1	54%	5.5	54%

(1) מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

(2) הכנסות המגזר כוללות הכנסות ממכירת תיקי אשראי ורכישת תיק מגובה בטחונות.

לפרטים בקשר עם שינויים ברווחיות המגזרים, ראה להלן [בכל מגזר](#).

מגזר משקי בית

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2019			2020		
סך הכל משקי בית	אחר	הלוואות לדיור	סך הכל משקי בית	אחר	הלוואות לדיור
75.3	37.0	38.3	76.9	37.5	39.4
14.5	8.8	5.7	12.0	7.0	5.0
12.9	12.9	-	47.5	46.0	1.5
80.0	57.7	22.3	83.5	60.2	23.3
(2.3)	(17.4)	15.1	(26.7)	(39.2)	12.5

ברבעון הראשון לשנת 2020 נרשם הפסד של 26.7 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד של 2.3 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. ההשפעה העיקרית לרישום ההפסד נובעת מרישום הפרשה קבוצתית של אשראי לאנשים פרטיים שלא לדיור בסך של כ- 35.1 מיליוני ש"ח, בגין התפשטות נגיף הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל בפרק [התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#). ברבעון הראשון לשנת 2020 נמכר תיק משכנתאות ברווח של 51.7 מיליוני ש"ח, הרווח ממכירת התיק נרשם במגזר ניהול פיננסי. לפרטים נוספים אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור וסיכונים בתיק הלוואות לאנשים פרטיים שאינם לדיור, לפרטים נוספים אודות השפעת השלכות אירוע התפשטות נגיף הקורונה ראה להלן [בפרק סקירת הסיכונים](#).

מגזר בנקאות פרטית

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
2019	2020
1.5	1.2
0.5	1.1
(0.2)	-
2.8	3.0
(0.4)	(0.5)

ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשם הפסד בסך 0.5 מיליוני ש"ח במגזר זה, בדומה לתקופה מקבילה אשתקד.

מגזר עסקי

המגזר העסקי מחולק לתתי מגזרים להלן:

1. מגזר עסקים קטנים וזעירים – עסקים שמחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
2. מגזר עסקים בינוניים וגדולים* – עסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח.

להלן תוצאות הפעילות של המגזר העסקי לפי תתי מגזרים (במיליוני ש"ח):

מגזר עסקים קטנים ובינוניים					
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2019			2020		
סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן
7.0	1.0	6.0	7.9	1.0	6.9
9.0	4.0	5.0	6.6	2.7	3.9
0.2	-	0.2	(0.6)	(0.0)	(0.6)
6.8	2.4	4.4	7.7	3.1	4.6
6.3	1.8	4.5	4.7	0.4	4.3
רווח נקי					

מגזר עסקים בינוניים וגדולים					
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2019			2020		
סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן
3.2	0.2	3.0	4.2	0.3	3.9
3.1	0.3	2.8	3.2	0.4	2.8
(0.1)	-	(0.1)	(0.2)	-	(0.2)
2.3	-	2.3	2.4	0.1	2.3
2.8	0.3	2.5	3.3	0.5	2.8
רווח נקי					

* מגזר זה כולל את הפעילות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

ברבעון הראשון של 2020 נרשם רווח נקי במגזר העסקי בכללותו בסך 8.0 מיליוני ש"ח לעומת 9.1 בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הירידה נובעת מקיטון בעמלות ליווי פרויקטים בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

מגזר גופים מוסדיים

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
0.3	0.4	הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות שאינן מריבית
-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3.4	1.2	הוצאות תפעוליות ואחרות
(2.3)	(0.4)	(הפסד)

ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשם במגזר זה הפסד בסך 0.4 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך 2.3 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נובע בעיקרו מהשפעות קצה בשנת 2019 של מכירת תיק הלקוחות בתחום פעילות הברוקראז' שבוצעה בשנת 2018.

מגזר ניהול פיננסי

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
10.5	14.3	הכנסות ריבית, נטו
0.2	48.1	הכנסות שאינן מריבית
-	4.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2.4	2.4	הוצאות תפעוליות ואחרות
6.0	35.2	רווח נקי

ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשם במגזר ניהול פיננסי רווח נקי בסך 35.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 6.0 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות ריבית, נטו בסך 3.8 מיליוני ש"ח נובע בעיקר מניהול נכסים והתחייבויות והושפע משינויי הריבית והמדד בתקופה. כמו כן, נזקפו למגזר הכנסות ריבית בגין הלוואות מגובות בתזרים הלוואות והוצאות הפסדי אשראי בסך 4.5 מיליוני ש"ח בעיקר בגין הלוואות אלו. ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשמו הכנסות שאינן מריבית בסך 48.1 מיליוני ש"ח הכוללות בעיקר הכנסות ממכירת תיקי אשראי משכנתא בסך כ- 51.7 מיליוני ש"ח והפסדים בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח בגין השקעה במניות וקרנות.

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

במהלך התקופה המדווחת לא חלו התפתחויות מהותיות בפעילות של חברות מוחזקות. לפרטים על חברות מוחזקות עיקריות ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים לשנת 2019.

פרק 3 - סקירת הסיכונים

התפתחויות מהותיות בחשיפה לסיכונים ואופן ניהולם

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2019 ובדוח על הסיכונים נדבך 3 לשנת 2019 על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו. הבנק מנהל את עסקיו ואת סיכונים בהתאם לעקרונות וסטנדרטים בינלאומיים מקובלים המותווים ע"י בנק ישראל ובהתאם לתיאבון לסיכון שנקבע על ידי הדיקטוריון. הבנק פועל כך שתהליכי ניהול סיכונים יתקיימו הן בתוך קווי העסקים והן לרוחב הבנק בחתך של סוגי סיכון. סוגי המדיניות הספציפית לגבי כל סיכון שזוהה מבטאות גישה זו. לגבי כל סיכון צריכים להתקיים זיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, הפחתה, ניטור ודיווח.

תהליכי ניהול הסיכונים מתייחסים למכלול הסיכונים הקשורים לבנק כך שלצד הסיכונים בפעילויות העסקיות: אשראי, שוק ונזילות ישנה התייחסות גם לסיכונים אחרים ובכללם: סיכונים תפעוליים לרבות סיכונים טכנולוגיים וסיכונים סייבר, סיכונים משפטיים, סיכונים רגולציה סיכונים ציוד, סיכונים מוניטין וסיכון אסטרטגי.

דיקטוריון הבנק קובע את התיאבון לסיכון שמגדיר את רמת הסיכון לה הבנק מוכן להיות חשוף ואת רמת הסיכון שהוא מוכן לקבל או לשאת על עצמו במהלך עסקים רגיל ובתרחשי קיצון. תיאבון הסיכון משמש כבסיס להקצאת משאבים והון. כמו כן, הגדרת תיאבון הסיכון כוללת מערכת של מגבלות כמותיות ו/או איכותיות.

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון בכל אחת מהקטגוריות המפורטות להלן, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על עסקיו. במסגרת הערכות אלו יש לאמוד הן את פוטנציאל החשיפה או הנזק כתוצאה מהתרחשות של אירוע מסוים והן את ההסתברות שאותו אירוע יקרה. כמו כן, להלימות הבקרה לסביבת הסיכון, כמו ליתר הפעולות שעושה הבנק לצורך ניהול הסיכון, יש השפעה על רמת החשיפה לסיכון. לפיכך, הערכת הסיכונים המפורטת בטבלה להלן הינה הערכה סובייקטיבית של הבנק את השפעת הסיכון השיורי על עסקיו.

הבנק מבצע הערכת סיכון הן איכותית והן כמותית במסגרת תהליך ה- ICAAP. במסגרת זו הסיכונים ממומנים ונקבעות הקצאות הון (הן לנדבך 1 והן לנדבך 2) לסיכונים השונים. הקצאות ההון מבטאות הפסד פוטנציאלי בהתממשות תרחיש קיצון ובכך מאפשרות הערכת סיכון איכותית המתבססת על הערכה כמותית.

התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים. בשלב זה קיימת אי וודאות לגבי משך המשבר והשלכותיו בעתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר ובהתאם לכך עדכן את הערכת חלק מגורמי הסיכון (ראה [פרק 3.5 להלן](#)).

3.1 סיכון אשראי

סיכון האשראי הוא הסיכון לפגיעה בשווי הבנק הנובע מהפוטנציאל שלוואו או צד נגדי של הבנק ייכשל בעמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו או עקב הרעה באיכות הלוואים ושווי הביטחונות שהועמדו על ידם.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת סיכון האשראי ראה גם את דו"ח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים, ובדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף ותגובת הממשלה לה הביאו לעלייה בשיעור האבטלה, לפגיעה בחוסנם של משקי הבית ולהאטה בפעילות בענף הנדל"ן, ומשכך קיימות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, בעיקר מקרב משקי הבית, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית תלויה בגורמים רבים אשר אינם ברורים מספיק בשלב זה ואשר כוללים את מהירות החזרה לשגרה בענפים השונים, יכולת העסקים ומשקי הבית להתמודד עם המשבר באמצעות שינוי תהליכים ומציאת פתרונות חליפיים, תמיכת הממשלה, התאוששות המסחר העולמי ועוד גורמים נוספים. על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצדדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל ואשר עשויים לסייע למשק להחלץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצליחו יביאו לדחייה בלבד בהתממשות סיכונים אשראי. הבנק זיהה מספר סיכונים ובניהם סיכון האשראי וסיכון הריכוזיות אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר ובהתאם לכך עדכן את הערכת חלק מגורמי הסיכון ראה להלן [בפרק 3.6](#).

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלוואים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללוואים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. עוד נקבע כי, לווה נחשב לווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ- 30 ימים במועד יישום השינויים. ייצוב לווים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, אשר הם לווים תקינים הנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר כתוצאה מאירוע נגיף הקורונה ככלל לא יחשב כארגון מחדש של חוב בעייתי, בפרט כאשר מתקיימים התנאים הבאים: השינוי בוצע בשל אירוע נגיף הקורונה, הלוואה לא היה בפיגור במועד שבו יושמו השינויים, השינוי הוא לזמן קצר.

לעניין קביעת מצב פיגור – חובות שלא היו לפני כן בפיגור וניתנה להם דחייה בשל אירוע נגיף הקורונה, לא יסווגו כחובות בפיגור בשל הדחייה. כאשר בוצעה דחיית תשלומים בחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להקפיא את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית. ייתכן שאילו לא הקפאת מניין ימי הפיגור ביחס לתשלומים שנדחו, כאמור לעיל, יתרת החובות בפיגור הייתה גבוהה יותר.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה ביאור [10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במהלך חודש מרץ, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל. שינויים כאמור בוצעו גם במהלך הרבעון השני.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי (במיליוני ש"ח).

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
יתרת אשראי בגינו נדחו תשלומים	יתרת התשלומים שנדחו בכוהל	
2,044.5	53.6	משכנתאות
46.9	3.3	צרכני
2,091.4	56.9	סל הכול

לאחר תאריך המאזן הבנק המשיך לאשר בקשות לדחיית התשלומים כך שהיקף יתרת התשלומים שנדחו עד לאמצע חודש מאי 2020 עמד על סך של כ-95.6 מיליוני ש"ח ויתרת האשראי בגינו נדחו התשלומים עמדה על סך של כ-3.3 מיליארדי ש"ח.

ריכוזיות

סיכון הריכוזיות הוא סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. במטרה לצמצם את סיכון הריכוזיות פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לווים רבים מענפי משק שונים. הבנק בוחן חשיפתו למגזרי האוכלוסייה השונים באופן שוטף ומבצע ניתוחי תרחישים מהם עולה כי לא צפוי לבנק הפסד חריג כתוצאה מחשיפת הבנק למגזר מסוים. תוצאות הבחינה מוגשות לדיקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני. על רקע אי הוודאות בעקבות משבר הקורונה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו, בעיקר במגזר משקי הבית. בתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת נגיף הקורונה, הבנק מניח כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת הפסדי האשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בסוף שנת 2020 על כ-6% בדומה לתחזית שבנק ישראל פרסם. למידע נוסף ופירוט לגבי התפתחויות שחלו בתיק האשראי ומדדים איכותיים המאפיינים את התיק ניתן לראות בהמשך לפרק זה וכן בדוח על הסיכונים.

להלן טבלה המציגה סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים במיליוני ש"ח:

יתרת סיכון אשראי ליום							
31 בדצמבר 2019				31 במרץ 2020			
מסחרי	דיור	פרטי	סה"כ	מסחרי	דיור	פרטי	סה"כ
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾							
2,002.6	7,302.7	1,281.7	10,587.1	1,820.6	7,344.9	1,202.4	10,367.9
1,009.2	777.1	121.0	1,907.2	1,146.2	792.4	124.1	2,062.7
3,011.8	8,079.8	1,402.7	12,494.3	2,966.8	8,137.3	1,326.5	12,430.6
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:							
9.5	142.5	29.6	181.6	7.4	148.9	32.6	188.9
9.8	160.6	28.8	199.2	4.0	143.9	26.6	174.5
2.5	156.0	6.7	165.2	2.3	139.3	5.4	147.0
3.8	-	11.0	14.8	1.5	-	10.7	12.2
3.5	4.6	11.1	19.2	0.2	4.6	10.5	15.3
19.3	303.1	58.4	380.8	11.4	292.8	59.2	363.4
0.6	-	-	0.6	3.0	-	0.1	3.1
19.9	303.1	58.4	381.4	14.4	292.8	59.2	366.5
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר⁽²⁾							
6.2	156.0	9.3	171.5	3.8	139.3	9.5	152.6
3,031.7	8,382.9	1,461.1	12,875.7	2,981.2	8,430.1	1,385.7	12,797.1
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:							
3.5	4.6	6.1	14.2	-	4.6	6.5	11.1
-	-	-	-	-	-	-	-
3.5	4.6	6.1	14.2	-	4.6	6.5	11.1

1. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
3. לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
4. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
5. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מוגבלות חבות של לווה.

להלן פרטים בנוגע לתנועה בחובות פגומים במיליוני ש"ח:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ							
2019				2020			
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור*							
יתרת חובות פגומים לתחילת שנה	0.2	4.6	10.5	15.3	6.7	2.3	12.6
חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה	3.3	-	1.9	5.2	-	1.0	1.0
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום	-	-	-	-	-	-	-
מחיקות חשבונאיות	-	-	(0.6)	(0.6)	-	(0.4)	(0.4)
גבייה על בסיס מזומן	(0.1)	-	(0.6)	(0.7)	(0.9)	(1.1)	(3.1)
אחר	0.1	-	-	0.1	0.9	-	2.1
יתרת חובות פגומים לסוף שנה	3.5	4.6	11.1	19.2	6.7	2.2	13.2
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש							
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת שנה	0.2	-	10.5	10.7	3.2	-	12.6
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה	-	-	1.9	1.9	-	-	-
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב	-	-	-	-	-	-	-
חובות בארגון מחדש שנמחקו	-	-	(0.6)	(0.6)	-	(0.4)	(0.4)
חובות בארגון מחדש שנפרעו	(0.1)	-	(0.6)	(0.7)	(0.2)	-	(1.1)

*מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש

יתרת חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים ביום 31 במרץ 2020 עומדת על כ-11.1 מיליוני ש"ח, לעומת 10.7 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019.
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 ב-8.3 מיליוני ש"ח, לעומת 8.6 מיליוני ש"ח בתום שנת 2019.
להלן פרטים על הלוואות לדיור בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 במיליוני ש"ח:

31 במרץ 2020							
עומק הפיגור (מיליוני ש"ח)							
סך הכל	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר					
		יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו (3)		בפיגור של 90 ימים או יותר			
		סך הכל	מל 90 ימים	מל 33 חודשים	מל 15 חודשים	מל 6 חודשים	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים
17.5	-	16.9	7.8	3.1	3.9	2.1	0.6
2.5	-	2.5	2.0	0.4	0.1	-	-
193.7	7.3	153.3	8.0	19.0	67.3	59.0	33.1
21.6	0.7	20.9	6.2	7.0	7.7	-	-
172.1	6.6	132.4	1.8	12.0	59.6	59.0	33.1
145.9	8.6	116.8	3.6	8.5	42.6	62.1	20.5

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעון, ללא יתור על ההכנסה.

ניתוח הוצאות להפסדי אשראי והתפתחויות עיקריות בסיכוני האשראי

בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 והעדכונים של הוראות אלו מאז מועד זה. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף, בהתאם לניסיון העבר, ניתוח מצבם של הלווים הנבחרים באופן פרטני, וכן בהתאם לתחזיות כלכליות והערכות לגבי השווקים והסקטורים העסקיים השונים. ההפרשה להפסדי אשראי בהתייחס לתיק האשראי נחלקת להפרשה פרטנית ולהפרשה קבוצתית. הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדוח הסתכמו ב-51.2 מיליוני ש"ח, המהווה שיעור של כ-1.91% מתיק האשראי לציבור. כ-35.1 מיליוני ש"ח מההוצאה נבע מגידול בהפרשה קבוצתית על אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור בגין ההשפעה הצפויה כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה. נציין כי הבנק ימשיך לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על התנהגות תיק האשראי ויעדכן את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף ובהתאם לתוצאות בפועל שתיתכנה ותהיינה שונות מהערכות הבנק בשלב זה.

לפרטים אודות הרכב והתפתחות ההוצאות להפסדי אשראי ראה לעיל בפרק [התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#).

להלן פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור:

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
0.08%	0.12%	0.12%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית מיתרת האשראי לציבור
1.42%	1.42%	1.57%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.04%	1.01%	1.43%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ^(*)
1253%	824%	1219%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית
69%	65%	85%	בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר ^(*)
1.39%	1.45%	1.55%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.36%	0.50%	1.89%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור ^(*)
0.25%	0.29%	0.26%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת
23.5%	28.2%	18.2%	שיעור המחיקות נטו בגין האשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

(*) השיעור לרבעון הראשון לשנת 2020 הושפע מהותית מעדכון ההפרשה הקבוצתית בסך 35.1 מיליוני ש"ח בגין השפעת התפשטות נגיף הקורונה. לפרטים ראה [בפרק](#).

[התפתחויות עיקריות בהכנסות, הוצאות וברווח כולל אחר](#).

לפרטים נוספים, ראה גם [ביאור 13 לדוחות הכספיים](#).

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח):

31 במרץ 2020						
הפסדי אשראי ⁽³⁾						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
ציבור - מסחרי						
3.5	-	(1.4)	0.1	3.0	1,897.4	1,907.7
3.1	-	0.2	1.7	5.3	669.9	677.5
0.1	-	-	-	-	189.0	189.0
6.6	0.6	5.0	1.7	2.0	255.5	257.5
13.3	0.6	3.8	3.5	10.3	3,011.8	3,031.7
סך הכל מסחרי⁽⁶⁾						
49.2	(1.4)	1.3	4.6	160.6	8,079.8	8,382.9
96.2	7.9	46.1	11.1	28.9	1,402.7	1,461.1
158.7	7.1	51.2	19.2	199.8	12,494.3	12,875.7
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						
-	-	-	-	-	638.7	638.7
158.7	7.1	51.2	19.2	199.8	13,133.0	13,514.4
סך הכל פעילות בישראל						
-	-	-	-	-	37.8	37.8
-	-	-	-	-	15.5	15.5
158.7	7.1	51.2	19.2	199.8	13,186.3	13,567.7
סך הכל						

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ - 11,215.0 מיליוני ש"ח, אג"ח - 443.1 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 1.7 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,907.9 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוס מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) כולל הלוואות לדיר אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 263.3 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 140.1 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19 : 264.8 מיליוני ש"ח ו-238.3 מיליוני ש"ח).

(7) כולל הלוואה בסך 216 מיליוני ש"ח המגובה בתזרים הלוואות רכב, בגינה בוצעה הפרשה קבוצתית בהתאם לסיכון הלוואות אלו, בסך של 4.7 מיליוני ש"ח.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח):

31 במרץ 2019						
הפסדי אשראי ⁽³⁾						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
ציבור - מסחרי						
4.5	(0.2)	0.2	3.7	9.3	1,992.5	2,001.8
2.8	-	(0.4)	3.1	6.0	539.2	545.2
0.2	-	0.1	-	-	137.4	137.4
0.1	-	-	-	-	19.1	19.1
7.6	(0.2)	(0.1)	6.8	15.3	2,688.2	2,703.5
סך הכל מסחרי						
45.4	0.2	0.3	2.2	138.2	7,915.5	8,571.5
56.2	7.5	12.6	13.2	29.3	1,244.2	1,322.1
109.2	7.5	12.8	22.2	182.8	11,847.9	12,597.1
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						
-	-	-	-	-	862.4	862.4
109.2	7.5	12.8	22.2	182.8	12,710.3	13,459.5
סך הכל פעילות בישראל						
-	-	-	-	-	123.0	123.0
-	-	-	-	-	-	-
109.2	7.5	12.8	22.2	182.8	12,833.3	13,582.5
סך הכל						

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2) - 10,618.8 מיליוני ש"ח, אג"ח - 889.8 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2.4 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,071.5 מיליוני ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן) בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שובגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שובגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל הלוואות לדיר אשר הועמדו לקבוצות רכשה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 197.8 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 345.8 מיליוני ש"ח.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽³⁾						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁶⁾
ציבור - מסחרי						
4.8	(0.3)	0.5	0.2	5.4	2,072.7	2,080.4
2.8	-	(0.4)	-	1.3	600.5	606.9
0.1	-	-	-	-	175.6	175.6
2.2	0.1	2.3	-	0.2	118.0	118.2
9.9	(0.2)	2.4	0.2	6.9	2,966.8	2,981.1
סך הכל מסחרי⁽⁷⁾						
46.7	(4.4)	(3.2)	4.6	143.9	8,137.3	8,430.1
58.0	30.8	37.7	10.5	26.9	1,326.5	1,385.9
114.6	26.2	36.9	15.3	177.7	12,430.6	12,797.1
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						
-	-	-	-	-	513.1	513.1
114.6	26.2	36.9	15.3	177.7	12,943.7	13,310.2
סך הכל פעילות בישראל						
-	-	-	-	-	24.2	24.2
-	-	-	-	-	5.1	5.1
114.6	26.2	36.9	15.3	177.7	12,973.0	13,339.5
סך הכל						

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2) - 11,000.0 מיליוני ש"ח, אג"ח - 271.7 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3.2 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,064.6 מיליוני ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל הלוואות לדיר אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 264.8 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 283.3 מיליוני ש"ח.
- (7) כולל הלוואה בסך 114 מיליוני ש"ח המגובה בתזרים הלוואות רכב, בגינה קיימת הפרשה קבוצתית בהתאם לסיכון הלוואות אלו, בסך של 2.0 מיליוני ש"ח.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

במסגרת ניהול סיכונים אשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס החזר מהכנסה (PTI), מטרת ההלוואה ותקופת ההלוואה. הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע. לאחר פרוץ משבר הקורונה הנהלת הבנק החליטה על שינויים רלוונטיים בנהלים ובנוסף קבעה ההנהלה מספר מגבלות מחמירות בהתאם למצב. להלן פרטים בנוגע להתפתחות ביצועי האשראי לדיור⁽¹⁾ ומדדי ביצוע עיקריים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	31/03/2020	
530	433	464	348	520	ביצועים במטבע ישראלי (במיליוני ש"ח)
11	15	3	2	36	ביצועים במט"ח (במיליוני ש"ח)
541	448	467	351	556	סה"כ ביצוע (במיליוני ש"ח)
48%	(17%)	4%	(25%)	59%	אחוז השינוי ביחס לרבעון קודם
33%	31%	33%	31%	33%	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
255	257	259	273	253	תקופת ההלוואה ממוצעת (בחודשים)
5,873	5,896	6,431	5,810	5,091	הכנסה לנכס בממוצע (בש"ח)
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס ⁽²⁾ (LTV)
80%	84%	82%	80%	80%	60%-0%
20%	16%	18%	20%	20%	75%-61%
-	-	-	-	-	מעל 75% ⁽³⁾
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים⁽²⁾
29%	28%	27%	28%	28%	שיעור החזר מהכנסה (PTI) ממוצע
100%	100%	100%	100%	100%	40%-0%
-	-	-	-	-	מעל 40%
-	-	-	-	-	מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%
					התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח)
44%	42%	43%	43%	42%	0-500
38%	38%	39%	40%	39%	500-1,000
18%	19%	18%	17%	20%	מעל 1,000
726	738	770	755	772	סכום הסכמים ממוצע
					הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:
21	9	18	23	25	מספר הלוואות
53	22	55	86	91	סכום כולל (במיליוני ש"ח)

⁽¹⁾ הלוואות חדשות בלבד (לא כולל מיחזורים).

⁽²⁾ הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים.

⁽³⁾ מציין סכום הנמוך מ-1%.

להלן פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיר (במיליוני ש"ח):

יתרה ליום 31 במרץ 2020							שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	שיעור מימון
גיל ההלוואה (זמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)								
סך הכל	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים עד שנה	עד 3 חודשים		
2,762.3	124.2	490.2	604.2	678.8	582.5	282.4	עד 40%	עד 45%
108.7	19.8	64.7	18.9	4.3	1.0	-	50%-40%	
120.6	31.0	64.9	14.8	1.5	8.4	-	80%-50%	
28.2	12.1	16.1	-	-	-	-	מעל 80%	
3,019.8	187.1	635.9	637.9	684.6	591.9	282.4	סך הכל	
2,500.5	198.6	626.4	577.0	495.2	430.0	173.3	עד 40%	60%-45%
185.9	33.5	123.5	20.8	5.9	1.9	0.3	50%-40%	
150.9	37.5	101.5	10.0	0.9	0.8	0.2	80%-50%	
48.9	9.9	39.0	-	-	-	-	מעל 80%	
2,886.2	279.5	890.4	607.8	502.0	432.7	173.8	סך הכל	
1,329.2	144.9	216.6	296.8	298.4	249.3	123.2	עד 40%	75%-60%
72.9	26.0	35.1	6.4	3.0	2.4	-	50%-40%	
71.2	25.3	37.6	7.0	1.1	0.1	0.1	80%-50%	
16.2	8.0	8.2	-	-	-	-	מעל 80%	
1,489.5	204.2	297.5	310.2	302.5	251.8	123.3	סך הכל	
177.5	29.0	18.2	30.0	45.1	33.5	21.7	עד 40%	מעל 75%
11.9	6.6	5.0	-	-	-	0.3	50%-40%	
13.3	5.4	6.6	1.3	-	-	-	80%-50%	
6.3	1.9	4.4	-	-	-	-	מעל 80%	
209.0	42.9	34.2	31.3	45.1	33.5	22.0	סך הכל	
0.5	0.3	0.2	-	-	-	-	עד 40%	שיעבודים אחרים
0.3	-	-	-	-	0.3	-	50%-40%	
0.5	0.1	-	-	-	0.4	-	80%-50%	
-	-	-	-	-	-	-	מעל 80%	
1.3	0.4	0.2	-	-	0.7	-	סך הכל	
7,605.8	714.1	1,858.2	1,587.2	1,534.2	1,310.6	601.5	סך הכל	

(1) כאשר מדובר במיחזור הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור.

מאפייני תיק האשראי לדירור

לקוחות הבנק בתחום הלוואות לדירור נמנים עם אוכלוסיות מהעשירון האמצעי ומעלה. ככלל עדיפות הבנק ללקוחות בעלי הכנסה משפחתית ברוטו שאינה פוחתת מההכנסה הממוצעת במשק כאשר כ-50% מהאשראי ניתן לנכסים באזור גוש דן וירושלים רבתי.

בביצועי הלוואות לדירור ברבעון הראשון לשנת 2020 שיעור יחס החזר להכנסה הממוצעת עמד על כ-28%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. כאשר כ-100% מההלוואות ניתנו בשיעור החזר של עד 40% מההכנסה וכ-83% מההלוואות ניתנו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס.

יתרת חוב נטו (בניכוי הפרשה להפסדי אשראי) של ההלוואות לדירור בפיגור מעל ל-90 ימים עומדת על 132.4 מיליוני ש"ח, לעומת יתרה של 116.8 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

ליום 31 במרץ 2020 היקף האשראי לדירור בגינו נדחו התשלומים עמדה על סך של כ-2.1 מיליארדי ש"ח. לאחר תאריך המאזן הבנק המשיך לאשר בקשות לדחיית התשלומים כך שהיקף יתרת האשראי לדירור בגינו נדחו התשלומים עמד עד לאמצע חודש מאי 2020 על סך של כ-3.1 מיליארדי ש"ח לאותו תאריך.

לפרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה טבלה בפרק זה בעמוד 34. הנהלת הבנק ביצעה ניתוח להיקף הפסד האשראי לדירור הצפוי בגין המשבר.

להערכת הבנק ההפרשה להפסדי אשראי הקיימת (שיעור ההפרשה מסך האשראי "יחס כיסוי" של 0.6%) מכסה את ההפסד הצפוי. עם זאת, ייתכן שבעקבות המשבר תהיה עלייה זמנית בהפרשות לעומק הפיגור בהתאם להנחיות הפיקוח.

לפרטים נוספים, ראה בעמוד 36 טבלה בדבר הלוואות לדירור בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314.

למידע נוסף על סיכונים בתיק ההלוואות לדירור, ראה בדוח על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020, הנמצא באתר האינטרנט של הבנק וכן בביאור [3103 לוחות הכספיים](#).

תהליך מתן אשראי לדירור

פעילות המשכנתאות כוללת בעיקר מתן הלוואות לדירור וכנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל-פי מגוון מסלולי ריבית ולתושבי חוץ במט"ח במטבעות עיקריים (בעיקר דולר ארה"ב, לירה שטרלינג ואירו). כאמור, לאחר פרוץ משבר הקורונה הנהלת הבנק החליטה על שינויים רלוונטיים בנהלים ובנוסף קבעה הנהלה מספר מגבלות מחמירות בהתאם למצב.

מכירת ושירותי תיקי אשראי לדירור

הבנק מספק שירותי ניהול ותפעול בגין שני סוגי הלוואות:

א. תיקי הלוואות שנמכרו לגופים מוסדיים, אשר הבנק מנהל ומתפעל עבור הרוכשות את חלק התיק ההלוואות שנרכש על ידן, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות עבור עצמו, לרבות חלק התיק ההלוואות שנותרו בבעלותו.

יתרת הלוואות אלו אשר מנוהלות על ידי הבנק ליום 31 במרץ 2020 עומדת על סך של כ-1,119 מיליוני ש"ח (מזה כ-1,043 מיליוני ש"ח בהלוואות לדירור). לבנק אין סיכון אשראי על חלק ההלוואות שנמכרו.

ב. הלוואות מכספי ממשלה ובאחריותה לזכאי משרד הבינוי והשיכון (להלן: "הלוואות תקציב") אשר יתרתן ליום 31 במרץ 2020 עומדת על סך של כ-546 מיליוני ש"ח. לבנק אין סיכון אשראי על הלוואות התקציב.

ביחס להלוואות לדירור, אשר נמכרו לגופים מוסדיים נציין, כי בתאריך 14 בפברואר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר בנושא מכירת הלוואות ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדירור. לפי סעיף 4.2 בטיטת החוזר, יחולו מגבלות על היקף מכירת תיקי הלוואות לדירור ע"י תאגיד בנקאי כשיעור מיתרת תיק ההלוואות לדירור (להלן "שיעור המגבלה"). בתיאום עם בנק ישראל נקבע לבנק שיעור מגבלה של 15%.

ביום 11 במרץ 2020, נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית גמורה ומוחלטת 80% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדירור שסכומם הכולל כ-432 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדירור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק ההלוואות"). הבנק הכיר בספריו הכנסה בגין המכירה בסך כ-51.7 מיליוני ש"ח. לאחר המכירה האמורה לעיל היקף מכירת תיקי הלוואות לדירור כשיעור מיתרת תיק ההלוואות לדירור עומד על כ-14.7%.

הבנק רואה במכירת תיקי אשראי חלק מממוש האסטרטגיה העסקית לטווח הארוך ובכוונתו לפעול למימוש עסקאות אלו בעתיד תוך עמידה במגבלות הרגולטוריות. לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעת המשבר על פעילות מכירת התיקים.

יש לציין כי במקביל למכירת תיקי האשראי בשנים 2018 ו-2019 המשיך הבנק להציג צמיחה בתיק האשראי לדירור (תוך עמידה במגבלות ההון), כך שלמכירות הנ"ל הייתה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשעה שלא הייתה להן השפעה שלילית מהותית על הכנסות הריבית. כמו כן הבנק הכיר ברווח ברוטו ממכירת תיקי האשראי לדירור בסך 10.7 מיליוני ש"ח ובסך 56.1 מיליוני ש"ח בשנים 2018 ו-2019 בהתאמה.

להלן פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור שנמכר (במיליוני ש"ח):

התפלגות הלוואות לדיור ליום 31 בדצמבר 2019			
שיעור מימון	שיעור החזר מהכנסה קבועה	הלוואות לדיור במאזן הבנק	הלוואות לדיור שנמכרו על ידי הבנק
עד 45%	עד 40%	36.3%	48.3%
	40-50%	1.4%	0.9%
	50-80%	1.6%	0.5%
	מעל 80%	0.4%	0.1%
	סה"כ	39.7%	49.9%
45-60%	עד 40%	32.9%	39.5%
	40-50%	2.4%	1.5%
	50-80%	2.0%	0.6%
	מעל 80%	0.6%	0.4%
	סה"כ	37.9%	42.0%
60-75%	עד 40%	17.5%	7.6%
	40-50%	1.0%	0.3%
	50-80%	0.9%	0.1%
	מעל 80%	0.2%	-
	סה"כ	19.6%	8.0%
מעל 75%	עד 40%	2.3%	-
	40-50%	0.2%	-
	50-80%	0.2%	-
	מעל 80%	0.1%	-
	סה"כ	2.7%	-
יתרה כוללת		7,605.8	1,043.1

ליום 31 במרץ, 2020 שיעור הלוואות בפיגור בתיק ההלוואות לדיור שנמכר עומד על 1.4% בהשוואה לשיעור של 2.5% מההלוואות לדיור במאזן הבנק. להערכת הבנק למכירת תיקי האשראי לא הייתה השפעה מהותית על כלל מאפייני הסיכון של תיק האשראי של הבנק.

סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיור

להלן יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) במיליוני ש"ח:

31 בדצמבר	31 במרץ		
	2019	2020	
1,192.0	1,122.2	1,272.0	הלוואות צרכניות סולו ⁽¹⁾
69.8	72.0	68.2	אשראי קמעונאי אחר ⁽²⁾
1,261.8	1,194.2	1,340.2	סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)⁽³⁾
1,235.1	1,164.9	1,311.4	מזה: לא בעייתיים
6.7	8.3	8.4	בעייתיים פחות מ-90 יום
9.5	7.8	9.3	בעייתיים יותר מ-90 יום
6.2	6.2	6.3	פגומים שצוברים הכנסות ריבית
4.3	7.0	4.8	פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
1,261.8	1,194.2	1,340.2	סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
2.1%	2.5%	2.1%	שיעור האשראי שמסווג כבעייתי מסך האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
			(1) הרכב
11.2	12.1	9.6	יתרות עו"ש בחובה
58.6	60.0	58.6	אחר (רכב וכרטיסי אשראי)
69.8	72.0	68.2	סה"כ אשראי קמעונאי אחר

ליום 31 במרץ 2020 יתרת החובות לגביהן בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, עמד על כ-47 מיליוני ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל עומד על כ-3 מיליוני ש"ח. מספר הלוואים אשר עברו בוצעו השינויים להלן עומד על כ-842. לאחר תאריך המאזן הבנק המשיך לאשר בקשות לדחיית התשלומים כך שהיקף יתרת החובות לגביהן בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי עמד עד לאמצע חודש מאי 2020 על סך של כ-252 מיליוני ש"ח לאותו תאריך ויתרת התשלומים שנדחו בפועל עומד על כ-19 מיליוני ש"ח. מספר הלוואים אשר עברו בוצעו השינויים עומד על כ-5,083.

להלן נתונים נוספים על התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיוור):

	31 במרץ			31 בדצמבר
	2019	2019	2020	2019
שיעור מסה"כ				
סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיוור)	1,261.8	1,194.2	1,340.2	
לפי תקופה ממוצעת שנותרה לסיום ההלוואה				
עד שנה	5%	2%	4%	
משנה עד 3 שנים	15%	15%	14%	
מ-3 שנים עד 5 שנים	42%	42%	41%	
מ-5 שנים עד 7 שנים	34%	33%	35%	
מעל 7 שנים	3%	3%	4%	
אחר ⁽¹⁾	1%	5%	3%	
לפי גודל חבות לווה (באלפי ש"ח)				
עד 10	3%	3%	3%	
מ 10 עד 20	6%	6%	6%	
מ 20 עד 40	28%	29%	25%	
מ 40 עד 80	43%	43%	39%	
מ 80 עד 120	16%	14%	20%	
מ 120 עד 150	3%	4%	5%	
מ 150 עד 300	1%	1%	2%	
מעל 300*	-	-	-	
לפי סוג האשראי				
לוח שפיצר חודשי בריבית משתנה	98%	98%	94%	
לוח שפיצר חודשי בריבית קבועה*	1%	1%	1%	
הלוואות שתנאיהן מאפשרים ללווה לדחות או להקטין את תשלומי הקרן	-	-	4%	
אחר	1%	1%	1%	
ביטחונות				
נכסים פיננסיים בבנק	1%	1%	1%	
ביטחונות אחרים	3%	4%	2%	
ללא בטחונות	96%	95%	97%	
הכנסה קבועה לחשבון				
לקוחות אשראי שאינם מנהלים חשבון עו"ש בבנק עם הכנסה קבועה לחשבון ⁽²⁾	88%	84%	88%	
לקוחות אשראי שמנהלים חשבון עו"ש בבנק עם הכנסה קבועה לחשבון	12%	16%	12%	

(1) כולל יתרת חובה עו"ש וכרטיסי אשראי לפירעון מיידי.

(2) כניסתו לתוקף של חוק נתוני אשראי יאפשר לבנק ניטור שוטף של מאפייני סיכון הלקוח.

להלן פרטי מחיקות חשבוניות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) במיליוני ש"ח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
	2019	2020
מחיקות חשבוניות	10.1	10.6
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	(2.6)	(2.7)
מחיקות חשבוניות נטו	7.5	7.9
שיעור המחיקות נטו מיתרת האשראי לסוף תקופה*	2.5%	2.4%

* במונחים שנתיים אפקטיביים

להלן נתונים אודות יתרות ממוצעות של סיכון אשראי* לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) ללקוחות עו"ש פעילים (באלפי ש"ח):

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	
	2019	2020
סיכון אשראי ממוצע	19.6	18.5
מזה מסגרת עו"ש מאושרת	5.2	4.8
שיעור לקוחות עו"ש פעילים בבנק להם מסגרת מאושרת מסך לקוחות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	13%	12%

* כולל יתרות חובה ומסגרות מאושרות שטרם נוצלו בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות.

היקף הביצועים באשראי קמעונאי אחר אינו מהותי ועל כן עיקר הדיון להלן ומדדי הביצועים יתייחסו להלוואות צרכניות סולו בלבד.

להלן התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	31/03/2020
285	183	176	102	235

ביצועים במהלך התקופה (במיליוני ש"ח)

שיעור יחס החזר הלוואה שבוצעה מההכנסה הכוללת של הלוואה

יחס החזר עד ל-20%	95%	90%	93%	95%
יחס החזר מעל ל-20%	5%	10%	7%	7%

שיעור ביצוע לפי תקופה מקורית של הלוואה

עד 6 שנים	87%	97%	98%	98%
מעל 6 שנים	13%	3%	2%	2%
תקופת הלוואה ממוצעת (בשנים)	5.7	5.1	5.3	5.4

שיעור ביצוע לפי סכומי הלוואות (באלפי ש"ח)

עד 50	27%	42%	32%	30%	28%
בין 50 ל 60	8%	8%	9%	9%	10%
בין 60 ל 70	9%	9%	7%	8%	6%
בין 70 ל 80	7%	8%	11%	13%	15%
מעל 80	49%	33%	40%	40%	42%
סכום הלוואה ממוצע (באלפי ש"ח)	57	42	50	52	56

* להסבר אודות השינויים ברבעון ראה להלן בפרק מאפייני תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק.

מאפייני תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק

הלוואות צרכניות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים, תושבי ישראל המבקשים לקבל אשראי לכל מטרה, לתקופה קצובה. עיקר האשראי ניתן, ללקוחות שמנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק אחר, באמצעות ערוצים דיגיטליים ומוקדים או באמצעות סניפי הבנק. לקוחות אלו מדורגים על פי מודל החיתום ביום מתן הלוואה בבנק. הפעילות מאופיינת בפיזור רב של לקוחות אשר לכל אחד מהם ניתן אשראי בסכום נמוך יחסית ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד. במהלך שנת 2019 עודכנה מדיניות מתן האשראי ללקוחות קיימים, השינוי במדיניות הביא לגידול בסכום הלוואה ממוצעת ותרמה לגידול בהיקף הביצועים הכולל. לאחר פרוץ משבר הקורונה הנהלת הבנק החליטה על שינויים רלוונטיים בנהלים ובנוסף קבעה ההנהלה מספר מגבלות מחמירות בהתאם למצב. ליום 31 במרץ 2020 יתרת החובות לגביהן בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, עמד על כ-47 מיליוני ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל עומד על כ-3 מיליוני ש"ח. מספר הלווים אשר עבורם בוצעו השינויים להלן עומד על כ-842. לאחר תאריך המאזן הבנק המשיך לאשר בקשות לדחיית התשלומים כך שהיקף יתרת החובות לגביהן בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי עמד עד לאמצע חודש מאי 2020 על סך של כ-252 מיליוני ש"ח לאותו תאריך ויתרת התשלומים שנדחו בפועל עומד על כ-19 מיליוני ש"ח. מספר הלווים אשר עבורם בוצעו השינויים להלן עומד על כ-5,083.

בשל ההשפעה הצפויה כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה, נרשם כ-35.1 מיליוני ש"ח גידול בהפרשה קבוצתית על אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיו. נציין כי הבנק ימשיך לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על התנהגות תיק האשראי ויעדכן את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף ובהתאם לתוצאות בפועל שתיתכנה ותהיינה שונות מהערכות הבנק בשלב זה.

ברבעון הראשון 49% מהביצועים היו בהלוואות מעל 80 אלפי ש"ח והיקפם גדל בכ-100 מיליוני ש"ח. (בשנת 2019 33% מהביצועים). הלוואות אלו ניתנות על בסיס ריבית הפריים ולפיכך חשופות לשינויים בריבית. עם זאת, תקופת ההלוואה ככלל הינה עד 6 שנים כאשר המח"מ הממוצע עומד על 2.7 שנים (ללא הנחת פירעון מוקדם) וסכום ההחזר החודשי לרוב נמוך יחסית ולכן חשיפת הלקוח לגידול בתשלומים עקב העלאת ריבית הינה בסיכון נמוך יחסית. כמו כן, הרוב המוחלט של ביצועי האשראי הצרכני סולו מאופיין ביחס החזר הלוואה מבוקשת להכנסה הכוללת בשיעור של עד 20%. בהתאם למדיניות האשראי של הבנק, הבנק בוחן גם את היחס בין סך ההחזר של כלל התחייבויות הלקוח לבין סך ההכנסה הכוללת של הלקוח. הבנק מנהל מיזם למתן אשראי צרכני בנקודות מכירה קמעונאיות ובכך נותן מענה ללקוחות המבקשים לרכוש מוצרים במימון בנקאי באמצעים דיגיטליים. מהלך זה מאפשר לבנק להרחיב את בסיס הלקוחות שלו.

יתרת ההלוואות הצרכניות סולו ללקוחות עו"ש פעילים בבנק ליום 31 במרץ 2020 עומדת על כ-115.2 מיליוני ש"ח (כ-9% מיתרת האשראי), לעומת יתרה של 103.9 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019 (כ-10% מיתרת האשראי).

לפרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי ראה טבלה בפרק זה לעיל.

תהליך מתן אשראי להלוואות צרכניות סולו

תהליך מתן האשראי ללקוחות יכול להתחיל באחד מהערוצים הבאים: המוקד הטלפוני, אתר האינטרנט, נקודות מכירה או סניפי הבנק. הגורמים המוסמכים בבנק רשאים לאשר אשראי צרכני סולו תוך בחינת הבקשה באמצעות מערכת חיתום האשראי. מערכת חיתום האשראי כוללת את כללי מדיניות האשראי ואת מודל הדירוג ועל בסיסם מתקבלת המלצה לאישור האשראי. באפריל 2019 מאגר נתוני אשראי שהוקם על-ידי בנק ישראל עלה לאוויר. החל מעליית מאגר האשראי לאוויר, הבנק מסתמך בנוסף לאמור לעיל, גם על המידע המתקבל מהמאגר דרך לשכות האשראי ודירוג האשראי של הלשכות.

פיקוח ומעקב אחר מאפייני הסיכון

במסגרת פעילות זו, בבנק מבוצעים בקרה וניטור הסיכון ומדווחים להנהלה ולדירקטוריון באופן שוטף וביניהם:

- (1) דיווח ממצאי בקרות חיתום וניהול האשראי.
- (2) מעקב ודיווח על שיעורי הפיגור וההפרשה מהפעילות.
- (3) דיווח על מאפיינים ומגמות בתיק האשראי ועמידה בכל המגבלות שנקבעו במדיניות האשראי.

אשראי צרכני ללקוחות קיימים

למידע אודות התפלגות ביצוע אשראי צרכני ללקוחות קיימים לפי מאפייני סיכון שונים ראה דוחות כספיים לשנת 2019 (עמוד 59).

אשראי למימון הקמת פרויקטי נדל"ן

הבנק נותן אשראי למימון הקמת פרויקטים למגורים בשיטת הליווי הסגור וכן מעמיד ערבויות לסוגיהן בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי הסגור מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליה מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיוור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משוחררים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. במסגרת מימון הפרויקט לבנייה מעמיד הבנק גם ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות וערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות בפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק. במרבית העסקאות מונפקות בטוחות חוק המכר על ידי גופים מוסדיים עימם קיים לבנק הסכם שיתוף פעולה.

הבנק משתף פעולה עם גופים מוסדיים בהעמדת אשראי לפרויקט לצורך ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכונים האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות. הבנק מנהל נכון ליום 31 במרץ 2020, 219 פרויקטים בהיקף כולל של כ-11 אלפי יחידות דיור, מהם כ-63 פרויקטים הפעילות, לרבות היקפי המימון, בשיתוף פעולה עם גופים מוסדיים. כמו כן, היקף התיק המנוהל הינו כ-7.5 מיליארדי ש"ח, מזה כ-1.9 מיליארדי ש"ח באחריות הבנק והיתרה באחריות הגופים המוסדיים.

הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבנייה השונים. ככלל, האשראי למימון קרקעות ניתן לקרקעות שזמן השלמת הבנייה הצפוי לא יעלה על 24 חודש מיום מימון הקרקע. נכון ליום 31 במרץ 2020 האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה 38% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק. יצוין כי רוב האשראי הקיים בפרויקטים שנמצאים בשלב הקרקע ניתן לפרויקטים הזמינים לבניה תוך 12 חודשים.

נכון ליום 31 במרץ 2020 האשראי שניתן לפרויקטים באזור מרכז הארץ מהווה 73% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 11% בירושלים רבתי ו-16% בשאר הארץ. הנהלת הבנק ערכה ניתוח מעמיק של האשראי למימון הקמת פרויקטי נדל"ן לפי שלבי הביצוע והסגמנטים השונים ברמה פרטנית ובתרחיש של הרעה בשוק הנדל"ן. מהניתוח כאמור עלה, כי יתרת ההפרשה הקבוצתית הקיימת תוך שימוש בהתאמה האיכותית, גבוהה יותר מההפרשה הנדרשת על בסיס הבחינה הפרטנית (מפוטנציאל גידול בהפרשות כתוצאה מהמשבר).

לפרטים נוספים, ראה דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים לשנת 2019.

חשיפות עיקריות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)⁽¹⁾

חלק א – מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך מביניהם:

31 במרץ 2020			
המדינה	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽⁶⁾	סך הכל
ארצות הברית	161.9	-	161.9
אחרות	125.6	7.6	133.2
סך כל החשיפות למדינות זרות	287.5	7.6	295.1
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS ⁽⁴⁾	0.7	-	0.7
מזה: סך החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾	1.7	-	1.7
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	2.6	-	2.6
31 במרץ 2019			
ארצות הברית	290.4	-	290.4
אחרות	159.0	6.7	165.7
סך כל החשיפות למדינות זרות	449.4	6.7	456.1
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS ⁽⁴⁾	3.5	-	3.5
מזה: סך החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾	2.5	-	2.5
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	5.4	-	5.4
31 בדצמבר 2019			
ארצות הברית	147.9	-	147.9
אחרות	140.0	6.2	146.2
סך כל החשיפות למדינות זרות	287.9	6.2	294.1
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS ⁽⁴⁾	1.8	-	1.8
מזה: סך החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾	0.7	-	0.7
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	2.7	-	2.7

⁽¹⁾ על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

⁽²⁾ סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

⁽³⁾ סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

⁽⁴⁾ החשיפה למדינות ה-PiGS כוללת את המדינות: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד.

⁽⁵⁾ החשיפה למדינות ה-LDC (מדינות פחות מפותחות) כוללת את ליבריה בלבד.

⁽⁶⁾ לא קיים סיכון אשראי מאזני או חוץ מאזני בעייתי וכן לא קיימים חובות פגומים בחשיפות למדינות זרות.

חלק ב – המידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים המאוחד או בין 15% לבין 20% מההון אינו מהותי

חלק ג – החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לתקופת הדיווח אינה מהותית

חשיפות⁽¹⁾ אשראי למוסדות פיננסיים⁽³⁾ זרים במיליוני ש"ח

סך חשיפת אשראי			
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ	
2019	2019	2020	דרוג אשראי חיצוני ⁽⁴⁾
41	47	66	AAA עד AA-
32	28	6	A+ עד A-
46	50	38	BBB+ עד BBB-
1	2	4	ללא דרוג
120	127	114	סך הכול חשיפה

1. פיקדונות ויתרות עו"ש במוסדות פיננסיים זרים, לבנק אין חשיפה לסיכונים אשראי חוץ מאזני, במוסדות פיננסיים זרים.
 2. לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי, בגין מוסדות אלה.
 3. מוסדות פיננסיים זרים הינם בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.
 4. על פי חברת הדורג S&P.
- היתרות הנכללות בטבלה לעיל כוללות בעיקר מוסדות הפועלים בארה"ב, בלגיה, שווייץ ובריטניה.
- הבנק קבע מגבלות על החשיפה המרבית המותרת למוסדות פיננסיים בחו"ל ומנהל מעקב שוטף על חוסנם של גופים אלה בהסתמך על דירוג החברות ונתוני שוק אחרים המעידים על מצבן הכלכלי.

לאור השלכות השליליות הצפויות של התפשטות נגיף הקורונה על התוצאות הכספיות של המוסדות הפיננסיים בעולם, נרשם גידול במרווחים ובמחירי ה-CDS של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים מולם פועל הבנק. הבנק מקיים ניטור שוטף של המוסדות הפיננסיים מולם הוא עובד ובמידת הצורך פועל לצמצום החשיפה מולם ככל שניתן.

סיכונים סליקה וסיכון צד נגדי

סיכון סליקה הוא הסיכון שצד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים אשראי, ראה את דו"ח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים וכן בדוח הכספי השנתי לשנת 2019.

3.2 סיכון שוק

סיכון השוק הוא הסיכון להפסד או ירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

התוצאות העסקיות השווי ההוגן של הנכסים, התחייבויות, ההון העצמי ותזרימי המזומנים חשופים לסיכונים שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשער החליפין, במדד המחירים, במחירי נירות ערך בארץ ובחו"ל ובמדדים כלכליים נוספים.

בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המפורטים בהמשך והמנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ומגבלות שקבע הדירקטוריון.

כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward). העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, לבנק חוזים שבכפי עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים שוק, ראה את דו"ח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים וכן בדוח הכספי השנתי לשנת 2019.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 כתוצאה מהשפעות התפרצות וירוס הקורונה חלה עלייה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם שערי החליפין, שערי מניות ומחירי אגרות-חוב. בנוסף, נצפתה ירידה בריביות הבנקים המרכזיים. כתוצאה מכך נרשמו עליות באומדני סיכון השוק וההשקעה של פעילות המסחר, התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו של הבנק. להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, ולשינויים בעקומי התשואות בשוק, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק והשפעה על השווי ההוגן והשווי הכלכלי.

הבנק מכמת את סיכוני השוק גם על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR.

ה-VaR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התמשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע, אחת לחודש, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות ה-VaR של סך התיק הבנקאי וכן את החשיפה לסיכון של התיק למסחר שלו באמצעות מערכת זו. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים. הסיכון הנמדד על-ידי VaR מתייחס לנזק הפוטנציאלי מהחזקת הפוזיציות המאזנית והחוסך מאזנית ובכלל זה הפוזיציות של התיק למסחר החשופות לסיכונים שוק. הבנק מבצע תהליך Back-Testing לתוצאות ה-VaR. בעקבות התנדויות החריגה בשווקים מספר הימים בהם ההפסד היה מעבר ל-VAR שחושב היה מעל הסף. להלן אומדן ה-VaR:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
31 במרץ 2020		31 במרץ 2019		
סוף תקופת הדיווח	ערך מקסימלי במהלך השנה	סוף תקופת הדיווח	ערך מקסימלי במהלך השנה	ערך מקסימלי במהלך השנה
במיליוני ש"ח				
חשיפה בפועל	15.5	15.5	11.9	11.9
מגבלת הבנק	20.0	20.0	18.0	18.0

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכונים שוק ונזילות על-ידי קביעת מגבלות כמותיות התואמות את תאבון הסיכון של הבנק. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות כוללים בין השאר: קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים (בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל), גיוס של פיקדונות לא סחירים (מלקוחות פרטיים ומוסדיים), גיוס פיקדונות סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון הריבית

סיכון הריבית נובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות הנובע מהפער בין מועדי הפירעון ומועדי שינוי הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד מהגזרים. שינויים אלה עלולים לפגוע ברווחיות ו/או להביא לשחיקת ההון של הבנק. פעילות הבנק כמתווך פיננסי יוצרת חשיפה לסיכון זה והבנק פועל להקטנתה. החשיפה העיקרית של הבנק היא במגזר השקלי הלא צמוד בשל הגידול בהיקף הפעילות בתחום האשראי עקב הוראות בנק ישראל שמגבילות את היקף ההלוואות לדיור בריבית משתנה ובתיק הנוסטרו. חשיפה קיימת גם במגזר הצמוד למדד, שכן במגזר זה מרבית הנכסים וההתחייבויות הם בריבית קבועה לטווח ארוך.

מידע כמותי על סיכון ריבית – ניתוח רגישות

שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 במרץ 2020			31 במרץ 2019			31 בדצמבר 2019		
שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול
624.8	142.1	766.9	580.3	25.0	605.3	866.6	(29.0)	837.6
שווי הוגן מתואם ⁽¹⁾								
588.7	130.5	719.2	400.8	25.0	425.8	860.5	(29.1)	831.4
מזה: תיק בנקאי								

⁽¹⁾ שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

⁽²⁾ בחישוב השווי ההוגן ל- 31 במרץ 2019 לא הובאה בחשבון תחזית פירעונות מוקדמים של אשראים. והשווי ההוגן של יתרות זכות בחשבונית עו"ש ושל פיקדונות ללא זמן פירעון הוערכו בהתאם ליתרה המאזנית.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 15 לדוחות הכספיים](#).

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מתואם⁽¹⁾ על הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 בדצמבר 2019			31 במרץ 2019			31 במרץ 2020			
סך הכול	מט"ח	שקל	סך הכול	מט"ח	שקל	סך הכול	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
(24.6)	(2.8)	(21.8)	(18.4)	(4.1)	(14.3)	(22.4)	0.1	(22.5)	שינויים מקבילים
(2.7)	(0.3)	(2.4)	(2.1)	(0.4)	(1.7)	(2.5)	-	(2.5)	גידול מיידי מקביל של נקודת אחוז אחד
30.7	(3.0)	27.7	23.7	4.5	19.2	29.3	(0.1)	29.4	גידול מיידי מקביל של 0.1 נקודת אחוז
									קיטון מיידי מקביל של נקודת אחוז אחד
									שינויים לא מקבילים
(47.1)	(2.3)	(44.8)	(45.0)	(3.0)	(41.9)	(49.6)	(1.7)	(47.9)	התללה ⁽²⁾
39.7	1.4	38.3	38.8	2.0	36.7	44.9	1.7	43.2	השטחה ⁽³⁾
25.1	0.3	24.8	22.0	-	21.9	28.3	1.3	27.1	עליית ריבית בטווח הקצר
(20.8)	(0.3)	(20.5)	(18.3)	-	(18.2)	(23.5)	(1.0)	(22.4)	ירידת ריבית בטווח הקצר

- שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- התללה – ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
- השטחה – עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית:

31 בדצמבר 2019			31 במרץ 2019			31 במרץ 2020		
סך הכול	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית, נטו	סך הכול	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית, נטו	סך הכול	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית, נטו
שינויים מקבילים								
30.8	4.7	26.2	28.5	1.4	27.1	27.5	1.8	25.7
28.8	2.2	26.2	27.1	(1.7)	28.8	25.7	(1.7)	27.5
עלייה במקביל של 1%								
מזה: תיק בנקאי								

לפירוט נוסף אודות ההנחות שישמשו לחישוב השווי ההוגן של ראה [ביאור 14 לדוחות הכספיים](#).

סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה

החשיפה לסיכון הבסיס, המתבטאת בהפסד שעלול להתרחש, משינויים במדד המחירים ובשער החליפין. המדיניות של הבנק לנהל את הסיכונים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר ובהתאם להתפתחויות בשווקים הפיננסיים.

במסגרת ניהול סיכונים השוק, הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו.

כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים של החשיפה בכל מגזר הצמדה. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. חישוב העודף (גרעון) כולל השפעה של נגזרים.

להלן המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד). המגבלות הינן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר:

ליום 31 במרץ 2020				
חשיפה בפועל	המגבלה המאושרת		המגבלה המאושרת	
	במיליוני ש"ח		באחוזים מההון הפיננסי ⁽¹⁾	
	מקסימלית ⁽²⁾		מקסימלית ⁽²⁾	
לא צמוד	764	389 ⁽³⁾	125	50 ⁽³⁾
הצמדה למדד ⁽²⁾	9	(195)	50	(25)
במט"ח ובהצמדה למט"ח	5	(39)	5	(5)

⁽¹⁾ ההון הפיננסי הינו ההון העצמי בניכוי נכסים לא כספיים במאוחד (ליום 31 במרץ, 2020 – 779 מיליוני ש"ח).

⁽²⁾ מקסימלית – סכום העודף המקסימלי או הגרעון המקסימלי.

⁽³⁾ מינימום.

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול רווח הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח רווח באופן שוטף בישיבות של הועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים. להלן ריכוז בסיסי ההצמדה של הבנק ליום 31 במרץ 2020:

	מטבע חוץ			מטבע ישראלי	
	כריטים שאינם			צמוד למדד	
	סך הכל	נכסיים	אחר	המחירים	לא צמוד
נכסים	14,466.6	334.7	345.9	2,809.5	10,278.6
התחייבויות	13,500.0	146.8	349.1	2,700.8	9,560.1
מכשירים נגזרים	-	-	2.3	(99.5)	45.6
סך הכל כלי	966.6	187.9	(0.9)	9.2	764.1

להלן נתונים אודות ההשפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾ (במיליוני ש"ח):

תרחיש	השפעת התרחיש ליום 31 במרץ 2020	השפעה חיובית מקסימלית של התרחיש בשלושת החודשים הראשונים של 2020	השפעה שלילית מקסימלית של התרחיש בשלושת החודשים הראשונים של 2020
עלייה של 3% במדד	1.0	1.1	0.4
ירידה של 3% במדד	(6.9)	-	(6.9)

⁽¹⁾ נמדד לפי יום פרסום המדד בחודשים ינואר עד מרץ 2020.

⁽²⁾ ליום 31 במרץ 2020 תוכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד אשר גבוהה מהמדד בפועל בסך של כ-7 מיליוני ש"ח.

⁽³⁾ כולל השפעת תוכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד אשר ליום 31 במרץ 2020 נמוכה מהמדד בפועל בסכום של כ-316 מיליוני ש"ח.

הבנק פועל רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי.

מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על-ידי דירקטוריון הבנק.

להלן נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע במיליוני ש"ח (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כאשר תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל):

תרחיש	ליום 31 במרץ 2020		מקסימום שנת 2020		מינימום שנת 2020	
	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר
התחזקות של 10%	1.1	5.1	2.4	1.0	(2.1)	0.2
החלשות של 10%	(1.1)	(5.1)	2.1	(0.2)	(2.4)	(1.0)

לפרטים נוספים אודות בסיסי ההצמדה השונים, ראה [ביאור 13 לדוחות הכספיים](#).

סיכון מחיר מניות וקרנות חוב

במסגרת מדיניות הסיכונים הפיננסיים (סיכונים שוק), דירקטוריון הבנק קבע מסגרת מצומצמת של 40 מיליוני ש"ח להשקעה בתעודות סל ומניות בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה. יתרת ההשקעה במניות ותעודות סל ליום 31 מרץ 2020 (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב-13.7 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-12 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. ויתרת ההשקעה בקרנות חוב המתמחות בעיקר בהלוואות בכירות בתחום הנדל"ל בחו"ל ליום 31 מרץ 2020 (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב-75.6 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-62 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים שוק, ראה את דו"ח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים וכן בדוח הכספי השנתי לשנת 2019.

3.3 סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות

"נזילות" מוגדרת ביכולתו של התאגיד לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויותיו. סיכון הנזילות הינו הסיכון לפגיעה בהון וביציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו בשל אי-וודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם, באופן בלתי צפוי בתוך פרק זמן קצר מבלי שיגרם הפסד מהותי והיכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. החשיפה נובעת ממתן הלוואות לזמן ארוך (אף אם ניתנו בריבית משתנה) הממומנות על-ידי מקורות לטווח קצר. הבנק חשוף לסיכונים נזילות ולחשש מפני האטה ביכולת הגיוס של חוב סחיר או ממומדיים עקב שינויים בשוק, שינויי חקיקה ו/או שינויים בטעמי המפקדים. במטרה להתמודד עם סיכון זה מפעיל הבנק שנים מדיניות של הרחבת בסיס המפקדים והקטנת ההישענות על מפקדים גדולים, ובפרט התמקדות בגיוס פיקדונות ממשקי בית. בנוסף לכך מושם דגש על שמירה של רמת נזילות גבוהה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהיקף נכסים נזילים זמינים, ובפערי תזרים קטנים בין פירעון הנכסים להתחייבויות. לאופי האשראי והמפקדים, לשיעורי הפירעונות המוקדמים במגזרי ההצמדה השונים וכן למידת המחזור של הפיקדונות קצרי המועד יש השפעה מהותית על אומדן החשיפה לסיכון זה. לפרטים אודות פיקדונות הציבור ראה [ביאור 7 לדוח הכספי](#).

יחס נזילות מזערי

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו מידי יום באמצעות מודל יחס נזילות המזערי שהינו היחס בין כרית הנזילות לבין התזרים הפוטנציאלי היוצא נטו בתרחיש קיצון. לצורך המודל אסף הבנק נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המחזור של הפיקדונות והחסכונות. יחס הנזילות המזערי נבחן בארבעה תרחישים: תרחיש עסקים רגיל, תרחיש "לחץ" ספציפי לבנק, תרחיש "לחץ" מערכתי ותרחיש משולב ספציפי לבנק ולחץ מערכתי. התרחישים השונים נבדלים זה מזה בעיקר בשיעור המחזור של הפיקדונות וביכולת המימוש של הנכסים הנזילים. תוצאות יחס הנזילות המזערי נבדלים מתוצאות יחס כיסוי הנזילות בעיקר כתוצאה מהנחות מחזור פיקדונות מלקוחות פרטיים שמרניות באופן מהותי מההנחות שיש לקחת על פי נוהל בנקאי תקין 221 ביחס כיסוי הנזילות. יחס נזילות המזערי על פי התרחיש המחמיר הנ"ל עמד ביום 31 במרץ 2020 על 130%.

יחס כיסוי נזילות (LCR)

להלן יחס כיסוי נזילות המוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
31 במרץ	31 בדצמבר
2020	2019
באחוזים	
248	241
100	100
יחס כיסוי נזילות	
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקדים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקדים גדולים. כמו כן הבנק מקפיד לשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחסי הנזילות גבוהים מהיחסים הנדרשים.

ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקדים הגדולות בבנק ב-577 מיליוני ש"ח.

יחס מימון יציב (NFSR)

בנוסף הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה-NSFR (Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 342. יחס המימון היציב, לפי מקדמי הוראות באזל, עמד ביום 31 במרץ 2020 על 139% בהשוואה ליחס של 141% בסוף שנת 2019.

יחס קצר ארוך

מבנה המאזן של הבנק כולל שימושים ארוכים. כ-70% מתיק האשראי הינו אשראי לדיור המאופיין בתקופות לפדיון ארוכות. מנגד, התקופה לפירעון של המקורות קצרה יותר. ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. אולם, פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פירעונות מוקדמים ומח"מ אפקטיבי של המקורות, אשר מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

כחלק מניהול הסיכון, מדיניות הבנק שמה דגש על גיוס מקורות ממשקי בית. כ-81% מפיקדונות הציבור של הבנק הינם של אנשים פרטיים. וכ-56% מפיקדונות הציבור הינם בסכום של עד 1 מיליון ש"ח.

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות שלו באופן שוטף, על-ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה. לצורך ניהול סיכון קצר ארוך קבע דירקטוריון הבנק מספר מגבלות, ביניהן:

תקרה להיקפי גיוס נדרשים בשלוש השנים הקרובות, מגבלה על ההפסד המרבי בתרחיש של עליית מחיר הפיקדונות, רצפה ליחס פיקדונות ממשקי בית מסך הפיקדונות וכדומה.

סיכון המימון

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים.

לפרטים נוספים אודות סיכון המימון ראה בדוח על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020, המופיע באתר האינטרנט של הבנק.

3.4 סיכונים אחרים

סיכון תפעולי

במיוחד בעת משבר הבנק חשוף לסיכונים תפעוליים כגון: המשכיות עסקית, סיכונים טכנולוגיים המידע מידע וסייבר וסיכונים מעלות והונאות. הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים. עם פרוץ משבר הקורונה זיהה הבנק את הסיכונים התפעוליים המתפתחים בתקופת המשבר, יישמו פעולות לניהול מיטבי של הסיכונים והורחבה הבקרה בתחומים אלה. להלן סיכונים אלה:

סיכון המשכיות עסקית - הבנק נדרש לשמור על רציפות מתן שירות ותפקוד, גם בעת צמצום הגעת עובדים למתקני הבנק, והגנה על עובדי הבנק ומניעת הדבקה. נדרשת תשומת לב גבוהה לניהול סיכון המשכיות עסקית מול ספקים אשר עובדים עם הבנק.

סיכון סייבר ואבטחת מידע - לאור המצב המשברי קיימת עלייה בסיכון המובנה להתקפות סייבר מצד גורמים עוינים שעשויים לנצל את המשבר. חדר ניטור סייבר ממשיך בפעילות, מבוצעת התעדכנות מול יחידת הסייבר הפיקוחית וגורמים לאומיים לגבי אירועים מיוחדים, הוגברה הערנות של עובדים ופעולות להגברת המודעות.

סיכונים טכנולוגיים המידע - האתגרים הטכנולוגיים בחיבור עובדים הבנק לעבודה שלא במתקני הבנק, ושמירה על רציפות תפקודית רבים. קיים סיכון לכשלים ותקלות, איטיות מערכות ועומסים, פגיעה ביעילות העבודה לאור קושי בתפעול מערכות אצל משתמשים, סיכון לפגיעה בתמיכה ושירות למשתמשים בגלל מרחק וקושי בזמינות ועוד. הבנק נערך עוד טרם הגעת המגיפה לארץ, מבחינת תשתיות עבודה מרחוק, ומנהל את הסיכונים הללו בתשומת לב הדוקה.

מעילות והונאות - בתקופת משבר גורמים שונים עשויים לנצל את המצב לביצוע מעילה או הונאה. הורחבו פעולות הבקרה למניעת מעילות והונאות, ויישמו פעולות הסברה להגברת מודעות עובדים לאירועים מסוג זה.

למידע נוסף על החשיפה לסיכונים הנ"ל ולאופן ניהולם ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019 של הבנק.

סיכונים משפטיים

נכון למועד הדוח אין חשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) ואשר לא בוצעה בגינת הפרשה. נכון ליום 31 במרץ 2020, לבנק אין חשיפה מהותית בגין תביעות שהוגשו נגדו אשר ההסתברות להתממשותן אינה קלושה למעט האמור בסעיף 3 בביאור 110 לדוחות הכספיים בדבר תובענה שאושרה כיצוגית כנגד כלל בטוחה.

הבנק חשוף לסיכונים אחרים נוספים כגון:

סיכון אכיפה פנימית - בתקופת משבר הקורונה ניתנה תשומת לב מיוחדת לעבודת יועצי נ"ע וטיפול ראוי בלקוחות בסיכון בתחום נ"ע.

סיכונים ציית וסיכונים הלבנת הון ומימון טרור - עם פרוץ משבר הקורונה עלה החשש שגורמים ינצלו את המשבר לביצוע הלבנת הון. הבנק הגביר את הבקורות בתחום כדי למנוע אירועים מסוג זה.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת סיכונים אלו ונוספים, ראה דו"ח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים וכן בדוח הכספי השנתי לשנת 2019.

3.5 השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון בכל אחת מהקטגוריות המפורטות להלן, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על עסקיו. במסגרת הערכות אלו יש לאמוד הן את פוטנציאל החשיפה או הנזק כתוצאה מהתרחשות של אירוע מסוים והן את ההסתברות שאותו אירוע אכן יקרה. כמו כן, להלימות הבקרה לסביבת הסיכון, כמו ליתר הפעולות שעושה הבנק לצורך ניהול הסיכון, יש השפעה על רמת החשיפה לסיכון. לפיכך, הערכת הסיכונים המפורטת בטבלה להלן הינה הערכה סובייקטיבית של הבנק את השפעת הסיכון השירי על עסקיו.

הבנק מבצע הערכת סיכון הן איכותית והן כמותית במסגרת תהליך ה-ICAAP. במסגרת זו הסיכונים מכומתים ונקבעות הקצאות הון (הן לנדבך 1 והן לנדבך 2) לסיכונים השונים. הקצאות ההון מבטאות הפסד פוטנציאלי בהתממשות תרחיש קיצון ובכך מאפשרות הערכת סיכון איכותית המתבססת על הערכה כמותית. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים. בשלב זה קיימת אי וודאות לגבי משך המשבר והשלכותיו בעתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר.

להלן ריכוז השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית-גבוהה*
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית-גבוהה*
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית-גבוהה*
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה
השפעה כוללת של סיכונים שוק	בינונית
סיכון ריבית	בינונית
סיכון אינפלציה	נמוכה
סיכון שערי חליפין	נמוכה
סיכון מחירי מניות ואג"ח	נמוכה
סיכון נזילות	נמוכה
סיכון תפעולי	בינונית-גבוהה*
סיכונים טכנולוגית המידע	בינונית
סיכונים אבטחת מידע וסייבר	בינונית
סיכון משפטי	נמוכה
סיכון רגולטורי	בינונית
סיכון מוניטין	בינונית
סיכון אסטרטגיה	בינונית-גבוהה*
סיכון ציזות	בינונית
סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור	בינונית

*רמת הסיכון הועלתה לבינונית-גבוהה על רקע התפשטות נגיף הקורונה והשפעותיה הנכונות והאפשרויות לעתיד על המצב הכלכלי.

לפרטים נוספים ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

פרק 4 – מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים

4.1 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של בנק. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור מס' 1 לדוחות הכספיים.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי בעייתי ולמדידת הפרשה להפסדי אשראי, הבנק נדרש להחזיק הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני.

הפרשה קבוצתית נוספת בגין השפעת אירוע נגיף הקורונה - על רקע אי הוודאות, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו ובתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת נגיף הקורונה, הבנק מניח כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת הפסדי האשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בשנת 2020 על כ- 6%, בדומה לתחזית בנק ישראל. כמו כן, בקביעת אומדן ההפסדים הצפויים התבסס הבנק על נתוני דחיית התשלומים העדכניים שברשותו. לפרטים נוספים אודות היקף דחיית התשלומים ראה לעיל [בפרק סיכון אשראי](#).

למעט האמור לעיל, במהלך התקופה המדווחת לא אירעו שינויים במדיניות החשבונאית ואומדנים חשבונאיים של הבנק בנושאים קריטיים, בהשוואה לשנת 2019.

4.2 בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה- Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על-ידי ה- SEC וה- Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת ראי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הוראות המפקח קובעות:

- (1) תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחם.
- (2) בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה- COSO 1992 (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

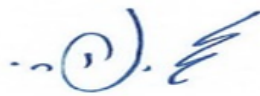
שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

גיל טופז

מנהל כללי

זאב נהרי

יושב ראש הדירקטוריון

31 במאי, 2020

הצהרה (certification)

אני, גיל טופז, מצהיר כי:

- א. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ ("להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ, 2020 (להלן: "הדוח").
 - ב. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 - ג. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 - ד. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדיסקטוריון וההנהלה"). וכן:
 1. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 2. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 3. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 4. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 - ה. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדיסקטוריון ולוועדות הביקורת של הדיסקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 1. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 2. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

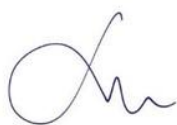
גיל טופז
מנהל כללי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
31 במאי, 2020

הצהרה (certification)

אני, אלכסנדר זלצמן, מצהיר כי:

- א. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ ("להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ, 2020 ("להלן: "הדו"ח").
 - ב. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 - ג. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 - ד. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה"). וכן:
 1. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 2. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 3. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגתו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 4. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 - ה. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 1. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 2. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלכסנדר זלצמן
סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים
וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
31 במאי, 2020

תמצית דוחות כספיים - תוכן העניינים

62	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ
63	תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ, 2020
64	תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ, 2020
65	תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרץ, 2020
66	תמצית דוח על השינויים בהון מאוחד 31 במרץ, 2020
67	תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ, 2020
	ביאורים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים
69	1. עיקרי המדיניות החשבונאית
73	2. הכנסות והוצאות ריבית
74	3. הכנסות מימון שאינן מריבית
75	4. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
76	5. השקעות בניירות ערך
80	6. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
84	7. פיקדונות הציבור
85	8. זכויות עובדים
86	9. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים
89	10. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
91	11. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
96	12. מגזרי פעילות פיקוחיים
100	13. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
115	14. דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
118	א.15. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
122	ב.15. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה
125	ג.15. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
126	ד.15. מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
127	16. נושאים שונים ואירועים מהותיים לאחר תאריך המאזן
130	17. הוראות פיקוח ויזמות חקיקה

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק ירושלים בע"מ וחברות הבנות שלו (להלן: "הבנק"), הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 31 במרס, 2020 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח כולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
31 מאי, 2020

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2020	2019	2019	2019
	ביאור		(בלתי מבוקר)	(מבוקר)
הכנסות ריבית	2	121.6	120.7	548.6
הוצאות ריבית	2	16.7	22.9	128.8
הכנסות ריבית, נטו	2	104.9	97.8	419.8
הוצאות בגין הפסדי אשראי	6,13	51.2	12.8	36.9
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		53.7	85.0	382.9
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	47.2	(0.1)	58.8
עמלות		23.8	27.4	106.3
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		71.0	27.3	165.1
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות		42.8	41.0	179.3
אחזקה ופחת בניינים וציוד		26.1	26.3	100.2
הוצאות אחרות		31.3	30.4	130.1
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		100.2	97.7	409.6
רווח לפני מיסים		24.5	14.6	138.4
הפרשה למיסים על הרווח		8.9	4.5	49.0
רווח נקי		15.6	10.1	89.4
רווח למניה (בש"ח)				
רווח נקי בסיסי ומדולל למניה המיוחס לבעל מניות הבנק (ש"ח)	0.22	0.14	1.27	

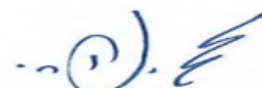
אלנס זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי

גיל טופז

מנהל כללי

זאב נהרי

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

31 במאי, 2020

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ			
	2019	2019	2020	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)	ביאור	
89.4	10.1	15.6		רווח נקי
				רווח (הפסד) כולל אחר:
2.9	2.1	(5.7)		התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו
(7.3)	(0.2)	7.7		התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
(4.4)	1.9	2.0		רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים:
1.4	(0.7)	(0.7)		השפעת המס המתייחס
(3.0)	1.2	1.3	4	רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מיסים
86.4	11.3	16.9		סך הכל הרווח הכולל

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרץ 2020

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר		31 במרץ		ביאור	
2019	2019	2020			
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)				
נכסים					
3,054.8	2,188.0	2,729.4			מזומנים ופיקדונות בבנקים
345.9	951.7	532.0	5		ניירות ערך ⁽¹⁾
10,731.3	10,512.7	10,936.3	6,13		אשראי לציבור
(111.5)	(106.3)	(156.0)			הפרשה להפסדי אשראי
10,619.8	10,406.4	10,780.3			אשראי לציבור, נטו
159.5	165.3	160.6			בניינים וציוד
3.2	2.4	1.7	11		נכסים בגין מכשירים נגזרים
114.9	156.2	262.6			נכסים אחרים ⁽³⁾
14,298.1	13,870.0	14,466.6			סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
10,887.6	10,923.8	11,429.4	7		פיקדונות הציבור
112.0	109.3	110.2			פיקדונות מבנקים
0.4	2.0	0.1			פיקדונות הממשלה
2,133.1	1,758.0	1,661.5			אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
2.0	7.2	5.6	11		התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
201.5	168.3	293.2			התחייבויות אחרות ⁽²⁾ ⁽³⁾
13,336.6	12,968.6	13,500.0			סך כל ההתחייבויות
961.5	901.4	966.6			הון עצמי
14,298.1	13,870.0	14,466.6			סך כל ההתחייבויות וההון

⁽¹⁾ לפרטים בדבר ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן, ובדבר ניירות ערך ששוועבדו ראה [ביאור 5](#).

⁽²⁾ מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בבנק ובמאחד לימים 31 במרץ, 2020, 31 במרץ, 2019 ו-31 בדצמבר 2019 בסך 2.7 מיליוני ש"ח, 3.0 מיליוני ש"ח ו-3.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

⁽³⁾ לפרטים אודות יישום לראשונה של תקן חכירות ראה ביאור 1.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוח על השינויים בהון מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

סך הכל הון המניות הנפרע וקרנות הון	סך הכל הון המניות הנפרע	מכרמיה	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים (גרעונות) שנצברו	סך הכל הון עצמי
א. דוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ לשנת 2020 וביום 31 במרץ לשנת 2019 (בלתי מבוקר)					
127.3	99.5	226.8	(4.1)	738.8	961.5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					
-	-	-	-	15.6	15.6
רווח נקי בתקופה					
-	-	-	-	(11.8)	(11.8)
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם					
-	-	-	1.3	-	1.3
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס					
127.3	99.5	226.8	(2.8)	742.6	966.6
יתרה ליום 31 במרץ 2020					
127.3	99.5	226.8	(1.1)	669.5	895.2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
-	-	-	-	10.1	10.1
רווח נקי בתקופה					
-	-	-	-	(5.1)	(5.1)
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם					
-	-	-	1.2	-	1.2
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס					
127.3	99.5	226.8	0.1	674.5	901.4
יתרה ליום 31 במרץ 2019					
ב. דוח על השינויים בהון העצמי לשנת 2019 (מבוקר)					
127.3	99.5	226.8	(1.1)	669.5	895.2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
-	-	-	-	89.4	89.4
רווח נקי בתקופה					
-	-	-	-	(20.1)	(20.1)
דיבידנד					
-	-	-	(3.0)	-	(3.0)
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס					
127.3	99.5	226.8	(4.1)	738.8	961.5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)					

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
89.4	10.1	15.6	רווח נקי לשנה
התאמות:			
60.0	14.9	15.0	פחת על בניינים וציוד
36.9	12.8	51.2	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(56.8)	-	(51.7)	רווח ממכירת תיקי אשראי
(3.0)	(0.9)	(1.2)	רווח ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
3.3	(1.0)	4.5	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
-	(0.1)	1.7	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
3.0	(6.6)	(11.7)	מיסים נדחים, נטו
1.3	-	(0.2)	פיצויי פרישה - גידול בעודף עתודה על יעודה (גידול בעודף היעודה על העתודה)
14.0	9.1	(7.1)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
5.3	6.1	1.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
33.9	(137.5)	(45.9)	ניירות ערך למסחר
21.6	(12.2)	(136.6)	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
(12.8)	(7.6)	3.6	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
85.1	9.6	91.8	התחייבויות אחרות
8.5	6.1	(5.8)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים
289.7	(97.2)	(75.3)	מזומנים נטו מפעילות שוטפת

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוחות על תזרימי מזומנים מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2020	2019	2019
(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(מבוקר)
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה		
(160.0)	(511.2)	(691.9)
(332.3)	(192.1)	(638.6)
127.2	471.1	728.1
61.2	(142.0)	475.4
(21.6)	(15.3)	(52.2)
(325.5)	(389.5)	(179.2)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון		
541.8	410.5	374.3
(1.8)	78.4	81.1
(0.3)	(48.0)	(49.6)
-	300.0	826.1
(470.0)	(167.2)	(375.8)
-	(9.7)	(20.1)
69.7	564.0	836.0
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף התקופה		
5.8	(6.1)	(5.5)
(331.1)	77.3	946.5
3,054.8	2,116.8	2,116.8
2,729.4	2,188.0	3,054.8
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:		
67.8	168.3	241.1
58.8	34.7	123.7
19.2	2.1	3.5
3.3	-	0.1
נספח ג' - פעולות השקעה שלא במזומן בתקופת הדוח		
92.5	-	-
10.1	11.9	14.2

⁽¹⁾ לפרטים אודות יישום לראשונה של תקן בנושא חכירות, ראה ביאור מדיניות חשבונאית להלן.

ביאור 1 – מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק ירושלים בע"מ (להלן – "הבנק") הינו בנק מסחרי העוסק בעיקר במתן אשראי לדיור ואשראי קמעונאי אחר, במימון בנייה לדיור וכן בגיוס פיקדונות לזמן קצוב, פעילות בשוק ההון, ניהול חשבונות עו"ש ומתן שירותי בנקאות פרטית לתושבי חוץ.

הבנק הינו חברה בת של "יצוא" חברה להשקעות בע"מ (להלן – "יצוא") ומניותיו רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים ליום 31 במרץ, 2020, כוללת את אלה של הבנק ושל החברות הבנות שלו (להלן – "הקבוצה"). תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים אינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותם יחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019, והביאורים הנלווים להם (להלן – "הדוחות השנתיים").

המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים למעט המפורסם בסעיף ה' להלן. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, פרסום תמצית הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 31 במאי, 2020.

לפרטים נוספים אודות השפעת אירוע התפשטות נגיף הקורונה ראה [ביאור 16](#).

לפרטים נוספים אודות הוראות פיקוח ויזומות חקיקה ראה [ביאור 17](#).

ב. עקרונות הדיווח הכספי

תמצית הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנוותרים, שהם כחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

ג. שימוש באומדנים בעריכת דוחות כספיים

הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, דורשת מהנהלה שימוש באומדנים, הערכות ושיקול דעת המשפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים תלויים והתחייבויות תלויים וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

פרסומים של הפיקוח על הבנקים בעקבות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו

ביום 21 באפריל 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אירוע נגיף הקורונה - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור".

להלן תמצית הדגשים העיקריים:

א. טיפול חשבונאי בשינויים בתנאי הלוואות - אין לסווג חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים בתום לב שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור לפני שקיבלו הקלה כלשהי. האמור כולל שינויים לזמן קצר בתנאים (למשל 6 חודשים), כגון דחיות במועדי תשלום, ויתורים על ריביות פיגורים (fee waivers), הארכות של תקופת פירעון, או עיכוב זניח (insignificant) אחר של תשלום.

בתכניות לשינוי תנאים שנועדו לספק הקלה זמנית ללווים שאינם בפיגור, אשר הושפעו מאירוע נגיף הקורונה, תאגיד בנקאי רשאי להניח שלווים שאינם בפיגור אינם נמצאים בקשיים פיננסיים במועד השינוי, ולכן לא נדרש לסווג אותם כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, ולא נדרש לערוך ניתוח נוסף בנפרד לכל שינוי בתנאי הלוואה הנכללת בתוכנית.

לגבי הלוואות לדיור שיש לחשב לגביהן הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור - דחייה של תשלומי קרן או ריבית לפרק זמן קצר בהלוואה כאמור אשר לא הייתה חוב בעייתי לפני מועד הדחייה, ככלל, אינה מחייבת סיווג של החוב כחוב בארגון מחדש.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

- ב. קביעת מצב הפיגור - לעניין חובות אשר לא היו לפני כן בפיגור, וניתנה להם דחייה בשל אירוע נגיף הקורונה, תאגיד בנקאי אינו נדרש לסווג חובות כאמור כחובות בפיגור בשל הדחייה.
- בנוסף, כאשר בוצעה דחיית תשלומים בשל אירוע נגיף הקורונה בחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להתאים את מצב הפיגור חזרה למצב כפי שהיה לפני שבוצעה הדחייה, ולמעשה להקפיא אותו במשך תקופת דחיית התשלום.
- ג. הלוואות שאינן צוברות ומחיקות חשבונאיות - במהלך התקופה של הסדרים לזמן קצר כאמור לעיל, הלוואות ללווים עם קשיים, ככלל, לא ידווחו כהלוואות פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית. ככל שנצבר מידע חדש המצביע על כך שהלוואה ספציפית לא תשולם, על תאגיד בנקאי לפעול בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא מחיקות חשבונאיות.
- ד. הרחבת הגילוי לציבור - יש לתת גילוי, כאשר מהותי, גם לחובות ששונו תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירוע נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי. הגילוי יכלול מידע כמותי, לרבות פירוט של יתרת החובות לפי מגזרי האשראי העיקריים (לפחות לפי חלוקה למסחרי, דיור ואנשים פרטיים - לא דיור), וגילוי איכותי שיבהיר את סוגי השינויים העיקריים שבוצעו ומשמעותם. ראה [ביאור 16](#).

תקן בנושא חכירות

בחודש פברואר 2016 פרסמה ה-FASB את ASU 2016-02 בחודש יולי 2018 פרסמה ה-FASB את ASU 2018-10 הכולל תיקונים ושיפורים שנועדו להבהיר היבטים מסויימים של הנחיות שפורסמו אשר קבעו כללי חשבונאות מעודכנים בכללי חכירות. המטרה העיקרית של הכללים החדשים היא לשקף בדוחות הכספיים באופן מלא את רמת המינוף שנוצרת מחוזי חכירה ארוכי טווח.

להלן תמצית עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בעקבות יישום כללים אלה:

תאגידי בנקאיים שחוכרים נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים, יכירו בהם במאזן, גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית. בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס שמשקף את הזכות של התאגיד להשתמש בנכס החכור, ומנגד תירשם התחייבות לשלם בגין החכירה. עסקאות שבהן תאגיד בנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסויימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית, בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסויימים שפורטו בתקן החדש.

נכסי סיכון בגין זכות שימוש (right of use) בגין חכירות תפעוליות שיוכרו במאזן ישוקללו ב-100% לצורך יחס ההון המזערי. ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2020 באופן של יישום למפרע מותאם. הבנק בחר, ליישם את חבילת ההקלות המתאפשרת בתקן ובהתאם לכך לא בחן מחדש, במועד היישום לראשונה, אם החוזים מכילים חכירה, את סיווג החכירות וכן את העלויות הישירות הראשוניות שהווננו. לחברה קיימות חכירות תפעוליות בלבד. מזומנים ששימשו לפעילות שוטפת בגין חכירות במהלך התקופה הסתכמו לסך של 8.7 מיליוני ש"ח. למידע אודות תזרימי המזומנים הלא מהוונים בגין חכירות ולחלוקה לפי תקופות פרעון ראה [ביאור 10 א'](#) התחייבויות תלויות. יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ-95.4 מיליוני ש"ח בסעיף נכסים אחרים בגין נכס זכות שימוש, ולגידול מקביל ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה.

כמו-כן, למועד היישום לראשונה, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.1% וכ-0.1%, בהתאמה.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור". בהתאם לדרישות הגילוי של הפיקוח, תאגיד בנקאי שיש לו חשיפה מהותית לסיכונים כתוצאה מהפסקת השימוש בליבור, יתאר החל מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר, 2019 ואילך את האופן שבו הוא מזהה את הסיכונים העיקריים הקשורים להפסקת השימוש בליבור, כיצד הוא נערך כדי להפחית סיכונים אלה, ואת ההשפעה הצפויה עליו. הגילוי שניתן הינו גילוי איכותי, ואם הוא מהותי ניתן גם גילוי כמותי.

לבנק אין חשיפה מהותית לסיכונים, כתוצאה מהפסקת השימוש בליבור.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא התקן/הוראה	מועד תחילה	תמצית הדרישות בתקן/הוראה	השפעה על הדוחות הכספיים
הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)	החל מיום 1 בינואר, 2022 ואילך.	בחודש יוני, 2016 פרסמה ה-FASB את ASU 2016-13 (להלן: "העדכון"), שמטרתו העיקרית הינה לספק מידע שימושי יותר למשתמשי הדוחות הכספיים בנוגע להפסדי האשראי הצפויים בגין מכשירים פיננסיים ובגין מחויבויות אחרות למתן אשראי, בכל מועד דיווח. לצורך כך, התיקונים בעדכון זה מחליפים את שיטת ההפרשה להפסדי אשראי המבוססת על הפסדים שהתהוו בשטח המשקפת הפסדי אשראי צפויים ודורשת התחשבות בטווח רחב יותר של מידע סביר ותומך בהערכת הפסדי אשראי. להלן תמצית עיקרי השינויים: (1) ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה (2) באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים (3) יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי (4) ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה (5) הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיר), אגרות חוב המוחזקות לפדיון וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות.	הבנק נערך ליישום ההוראות אך אין ביכולתו בשלב זה להעריך את תוצאותיו.
מידות שווי הוגן	החל מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר, 2020.	בחודש אוגוסט 2018 פרסמה ה-FASB את ASU 2018-13 (להלן: "העדכון"), המשנה את דרישות הגילוי של מדידות שווי הוגן הנדרשות בהתאם לנושא 820, מדידות שווי הוגן. שינויים אלה כוללים הסרה והוספה של דרישות גילוי וכן הבהרה לגבי דרישות גילוי מסוימות. להלן עיקרי השינויים: (1) בוטלה הדרישה להצגת הסכומים והסיבות להעברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי ההוגן (2) בוטלה הדרישה למתן מידע בדבר מדיניות הישועה לקביעה מתי העברות בין רמות נחשבות ככאלה שהתקיימו (3) בוטלה הדרישה להצגת תיאור תהליך הערכת מדידת השווי ההוגן ברמה 3 (4) במסגרת הדרישה למתן תיאור מילולי של הרגישות לשינויים בנתונים לא נצפים עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, עודכן המונח "רגישות" ל"אי וודאות" כדי להדגיש כי המידע הנדרש הינו לגבי האי וודאיות (5) התווספה דרישה לפיה יש להציג את השינויים ברווח הכולל האחר (OCI) שטרם מומשו בתקופה, עבור נכסים המוחזקים בסוף התקופה. היישום ייעשה בדרך של מכאן ולהבא עבור דרישות הגילוי שנוספו בעדכון ושינוי דרישת הגילוי לגבי אי הוודאות במדידות שווי הוגן ברמה 3. שינויים אחרים בעדכון ייושמו למפרע עבור כל תקופות הדיווח המוצגות בתקופת האימוץ. בהתאם להוראות מעבר (2019) בהתייחס לחוזר שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2019 ו-2020 (מיום 13 בפברואר 2020), הוראות עדכון זה יחולו מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר 2020, ואילך.	להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראה על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

נושא התקן/ הוראה	מועד תחילה	תמצית הדרישות בתקן/ הוראה	השפעה על הדוחות הכספיים
תכניות להטבה מוגדרת	החל מיום 1 בינואר, 2021.	בחוודש אוגוסט 2018 פרסמה ה-FASB את ASU 2018-14 (להלן: "העדכון"), המשנה דרישות גילוי מסוימות של תת-נושא 20-715, הטבות פרישה - תכניות להטבה מוגדרת, עבור מעסיקים שמממנים לעובדיהם תכניות פנסיה להטבה מוגדרת או תכניות הטבה אחרות לאחר פרישה. להלן עיקרי השינויים: (1) בוטלה הדרישה להצגת אומדן הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנה העוקבת. (2) בוטלה הדרישה להצגת סכום ההטבות השנתיות העתידיות המכוסות על ידי חוזי ביטוח, לרבות חוזי קצבה (אנונה), וכן עסקאות משמעותיות כלשהן בין הישות או צדדים קשורים לבין התכנית. (3) התווספה דרישה לתת פירוט בדבר הסיבות לרווחים או הפסדים מהותיים הקשורים לשינוי במחויבות בגין הטבה מוגדרת במהלך התקופה. (4) הובהרו דרישות גילוי עבור ישויות שיש להן שתי תכניות או יותר.	להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראה על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.
מיסים על ההכנסה	החל מיום 1 בינואר, 2021.	בחוודש דצמבר 2019 פרסמה ה-FASB את ASU 2019-12 (להלן: "העדכון"), אשר מסיר חריגים מסוימים ועורך שינויים בנושא 740 בקודיפיקציה, מסים על ההכנסה, במטרה לפשט את הטיפול החשבונאי במסים על ההכנסה.	להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראה על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
(בלתי מבוקר)		
א. הכנסות ריבית		
119.1	119.9	מאשראי לציבור
0.8	1.3	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
-	-	מפיקדונות בבנקים
0.8	0.4	מאגרות חוב
-	-	מנכסים אחרים
120.7	121.6	סך הכל הכנסות הריבית
ב. הוצאות ריבית		
17.1	18.8	על פיקדונות הציבור
0.3	0.2	על פיקדונות מבנקים
5.5	(2.4)	על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
-	0.1	על התחייבויות אחרות
22.9	16.7	סך הכל הוצאות הריבית
97.8	104.9	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוש הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב		
0.8	0.4	זמינות למכירה
-	-	למסחר
0.8	0.4	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
(בלתי מבוקר)		
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		
		1. מפעילות במכשירים נגזרים⁽²⁾⁽⁴⁾
3.0	(6.5)	סך הכול מפעילות במכשירים נגזרים
		2. מהשקעה באגרות חוב
0.7	1.2	רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ⁽³⁾
-	-	הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ⁽³⁾
-	-	הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמין למכירה ⁽³⁾
0.7	1.2	סך הכל מהשקעה באג"ח
(5.2)	6.1	3. הפרשי שער, נטו
		4. מהשקעה במניות וקרנות
-	-	רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר
-	0.3	דיבידנד ממניות שאינן למסחר
0.2	(1.7)	רווחים שטרם מומשו
0.2	(1.4)	סך הכל מהשקעה במניות וקרנות
-	51.7	5. רווחים בגין הלוואות שנמכרו
(1.3)	51.1	סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר		
0.1	0.4	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
1.0	(2.7)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו ⁽⁴⁾
0.1	(1.6)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽⁵⁾
1.2	(3.9)	סך הכל בגין פעילויות למטרות מסחר
(0.1)	47.2	סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר לפי חשיפת סיכון		
1.4	(2.2)	חשיפת רבית
0.1	(1.6)	חשיפה למניות
(0.3)	(0.1)	חשיפת מטבע חוץ
1.2	(3.9)	סך הכל

1. מכשירים נגזרים מההווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

2. מזה בגין נגזרי אשראי, בהם התאגיד הבנקאי מוטב ליום 31.03.2020 וליום 31.03.2019 בסך של 2.0 מיליוני ש"ח ו-0.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

3. סוג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.

4. מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים לאג"ח ותעודות סל למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאוחד, לימים, 31.03.2020 ו-31.03.2019 בסך של (1.9) מיליוני ש"ח ו-0.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

5. מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאוחד, לימים, 31.03.2020 ו-31.03.2019 בסך של (0.7) מיליוני ש"ח ו-(0.1) מיליוני ש"ח, בהתאמה.

תמצית דוחות כספיים | 31.03.2020

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת מס

1. לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ לשנת 2020 וביום 31 במרץ לשנת 2019 (בלתי מבוקר)

התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו			התאמות בגין הטבות לעובדים	סה"כ
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)	0.6	(4.7)	(4.1)	
שינוי נטו במהלך התקופה	(3.8)	5.1	1.3	
יתרה ליום 31 במרץ 2020	(3.2)	0.4	(2.8)	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	(1.3)	0.2	(1.1)	
שינוי נטו במהלך התקופה	1.3	(0.1)	1.2	
יתרה ליום 31 במרץ 2019	-	0.1	0.1	

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנת 2019 (מבוקר)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	(1.3)	0.2	(1.1)	
שינוי נטו במהלך התקופה	1.9	(4.9)	(3.0)	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)	0.6	(4.7)	(4.1)	

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

1. לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ לשנת 2020 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ לשנת 2019 ולתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
(4.5)	1.5	(3.0)	2.8	(1.0)	1.8	5.6	(1.9)	3.7
(רווחים) הפסדים בגין ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾								
(1.2)	0.4	(0.8)	(0.7)	0.2	(0.5)	(2.7)	0.9	(1.8)
(5.7)	1.9	(3.8)	2.1	(0.8)	1.3	2.9	(1.0)	1.9
הטבות לעובדים								
רווחים (הפסדים) אקטוארי נטו בתקופה (רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
7.7	(2.6)	5.1	(0.2)	0.1	(0.1)	(7.3)	2.4	(4.9)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.7	(2.6)	5.1	(0.2)	0.1	(0.1)	(7.3)	2.4	(4.9)
סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה	2.0	(0.7)	1.3	1.9	(0.7)	(4.4)	1.4	(3.0)

1. הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית, לפרטים ראה [ביאור 3](#).

2. הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הטבות עובדים, לפרטים ראה [ביאור 8](#).

ביאור 5 – השקעות בניירות ערך

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 31 במרץ 2020				
(בלתי מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾		שווי הוגן ⁽¹⁾
		רווחים	הפסדים	
א. ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב				
246.2	247.7	0.1	1.6	246.2
25.0	25.0	-	-	25.0
52.5	53.2	0.2	0.9	52.5
66.2	68.8	0.2	2.8	66.2
11.1	11.1	-	-	11.1
401.0	405.8	0.5	5.3	401.0
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

הערך במאזן	עלות מוכחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾
		לשווי הוגן ⁽³⁾	מהתאמות לשווי הוגן ⁽³⁾	לשווי הוגן ⁽³⁾
ב. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר ⁽³⁾				
83.0	84.2	0.4	1.6	83.0
מניות וקרנות שאינן למסחר				
ג. ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב				
15.2	15.4	0.1	0.3	15.2
12.5	12.5	-	-	12.5
14.4	15.3	-	0.9	14.4
42.1	43.2	0.1	1.2	42.1
סך הכל אג"ח				
5.9	6.6	0.1	0.8	5.9
מניות ותעודות סל				
48.0	49.8	0.2	2.0	48.0
סך הכל ניירות ערך למסחר				
532.0	539.8	1.1	8.9	532.0
סך הכל ניירות ערך				

¹ נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

² כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

³ נזקפו לדוח רווח והפסד.

⁴ מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף סכום של כ-23 מיליוני ש"ח.

ביאור 5 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 31 במרץ 2019				
(בלתי מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾		שווי הוגן ⁽¹⁾
		רווחים	הפסדים	
א. ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב				
516.2	516.3	-	0.1	516.2
123.0	123.6	-	0.6	123.0
61.8	61.2	0.6	-	61.8
11.5	11.3	0.2	-	11.5
712.5	712.4	0.8	0.7	712.5
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾
		לשווי הוגן ⁽³⁾	לשווי הוגן ⁽³⁾	
ב. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר ⁽³⁾				
59.7	59.5	0.2	-	59.7
מניות וקרנות שאינן למסחר				
ג. ניירות ערך למסחר				
177.3	176.3	1.4	0.4	177.3
177.3	176.3	1.4	0.4	177.3
2.2	2.3	-	0.1	2.2
179.5	178.6	1.4	0.5	179.5
סך הכל ניירות ערך למסחר				
951.7	950.5	2.4	1.2	951.7
סך הכל ניירות ערך				

⁽¹⁾ נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

⁽²⁾ כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

⁽³⁾ נקפו לדוח רווח והפסד.

⁽⁴⁾ מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף סכום של כ-45.5 מיליוני ש"ח.

ביאור 5 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2019				
(מבוקר)				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾		שווי הוגן ⁽¹⁾
		רווחים	הפסדים	
א. ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב				
138.5	138.2	0.3	-	138.5
24.2	24.2	-	-	24.2
56.4	56.1	0.3	-	56.4
47.3	47.0	0.4	0.1	47.3
266.4	265.5	1.0	0.1	266.4
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ⁽³⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ⁽³⁾	שווי הוגן ⁽¹⁾
ב. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר ⁽³⁾				
73.2	73.5	0.2	0.5	73.2
מניות וקרנות שאינן למסחר				
ג. ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב				
0.2	0.2	-	-	0.2
5.1	5.1	-	-	5.1
5.3	5.3	-	-	5.3
1.0	1.1	-	0.1	1.0
6.3	6.4	-	0.1	6.3
סך הכל ניירות ערך למסחר				
345.9	345.4	1.2	0.7	345.9
סך הכל ניירות ערך				

⁽¹⁾ נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

⁽²⁾ כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן."

⁽³⁾ נקפו לדוח רווח והפסד.

⁽⁴⁾ מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף סכום של כ-13 מיליוני ש"ח.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב, ראה [ביאור 2](#) ו**ביאור 3**.

ביאור 5 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בכוזיציית הפסד שטרם מומש

ליום 31 במרץ 2020							
(בלתי מבוקר)							
12 חודשים ומעלה				כחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן
אגרות חוב							
-	-	-	-	1.5	-	1.5	246.2
-	-	-	-	0.9	-	0.9	23.1
-	-	-	-	2.8	-	2.8	60.8
-	-	-	-	5.2	-	5.2	330.1
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה							
ליום 31 במרץ 2019							
(בלתי מבוקר)							
12 חודשים ומעלה				כחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן
אגרות חוב							
-	-	-	-	0.1	-	0.1	453.3
0.6	-	0.6	115.7	-	-	-	-
0.6	-	0.6	115.7	0.1	-	0.1	453.3
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה							
ליום 31 בדצמבר 2019							
(בלתי מבוקר)							
12 חודשים ומעלה				כחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן
אגרות חוב							
-	-	-	-	-	-	-	39.9
-	-	-	-	0.1	-	0.1	27.9
-	-	-	-	0.1	-	0.1	67.8
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה							

1. הערכת הבנק ירידות הערך המוצגות בביאור זה הינן בעלות אופי זמני ועל כן אין צורך ברישום ירידת ערך.

2. בתקופות המדווחות לא נרשמו הפסדים שטרם מומשו לתקופות העולות על 12 חודשים.

(*) סכום הנמוך מ-0.1 מיליוני ש"ח לא מוצג

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

(1) חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 במרץ 2020					
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה					
1,288.5	4.6	15.1	1,308.2	-	1,308.2
701.8	7,601.2	1,325.1	9,628.1	278.7	9,906.8
236.3	5,368.7	-	5,605.0	-	5,605.0
1,990.3	7,605.8	1,340.2	10,936.3	278.7	11,215.0
סך הכל חובות^(*)					
מזה:					
-	-	11.1	11.1	-	11.1
3.5	4.6	-	8.1	-	8.1
3.5	4.6	11.1	19.2	-	19.2
סך הכל חובות פגומים					
6.2	156.0	9.3	171.5	-	171.5
0.1	-	8.4	8.5	-	8.5
9.8	160.6	28.8	199.2	-	199.2
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
4.7	0.7	7.7	13.1	-	13.1
7.6	47.8	87.5 ^(*)	142.9	-	142.9
0.8	47.8	-	48.6	-	48.6
12.3	48.5	95.2	156.0	-	156.0
סך הכל^(**)					
0.1	0.7	7.5	8.3	-	8.3

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0.1 מיליוני ש"ח, ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26.1 מיליוני ש"ח.

(3) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

(4) עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית לאנשים פרטיים שאינו לדיוור בסך כ-35.1 מיליוני ש"ח, על רקע משבר הקורונה, לפרטים נוספים ראה [ביאור 16](#).

למידע בדבר חובות שאורגנו מחדש כחלק מהתמודדות עם משבר הקורונה ראה [ביאור 13](#) בהמשך דוח זה, בדבר מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

(1) חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 במרץ 2019					
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה					
1,181.5	2.2	13.2	1,196.9	-	1,196.9
365.1	7,769.7	1,181.0	9,315.8	106.1	9,421.9
197.8	7,013.0	-	7,277.8	-	7,277.8
1,546.6	7,771.9	1,194.2	10,512.7	106.1	10,618.8
סך הכל חובות^(*)					
מזה:					
3.0	-	13.2	16.2	-	16.2
3.7	2.2	-	5.9	-	5.9
6.7	2.2	13.2	22.1	-	22.1
סך הכל חובות פגומים					
5.6	136.0	7.8	149.4	-	149.4
2.0	-	8.3	10.3	-	10.3
14.3	138.2	29.3	181.8	-	181.8
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
4.1	0.1	9.5	13.7	-	13.7
1.4	44.8	46.4	92.6	-	92.6
0.7	44.7	-	45.4	-	45.4
5.5	44.9	55.9	106.3	-	106.3
סך הכל^(**)					
0.1	0.1	9.5	9.7	-	9.7

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0.1 מיליוני ש"ח, ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26.7 מיליוני ש"ח.

(3) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

(1) חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה					
1,253.5	4.6	13.2	1,271.3	-	1,271.3
578.3	7,633.1	1,248.6	9,460.0	268.7	9,728.7
264.8	7,277.8	-	7,542.6	-	7,542.6
1,831.8	7,637.7	1,261.8	10,731.3	268.7	11,000.0
סך הכל חובות^(*)					
מזה:					
0.2	-	10.5	10.7	-	10.7
(0.0)	4.6	-	4.6	-	4.6
0.2	4.6	10.5	15.3	-	15.3
סך הכל חובות פגומים					
3.8	139.3	9.5	152.6	-	152.6
-	-	6.7	6.7	-	6.7
4.0	143.9	26.7	174.6	-	174.6
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
5.7	0.7	7.9	14.3	-	14.3
2.2	45.2	49.8	97.2	-	97.2
0.9	44.8	-	45.7	-	45.7
7.9	45.9	57.7	111.5	-	111.5
סך הכל^(**)					
0.1	0.7	7.8	8.6	-	8.6
מזה: בגין חובות פגומים					

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽²⁾ כולל יתרות הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0 מיליוני ש"ח, ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26.2 מיליוני ש"ח.

ביאור 6 - סיכון אשראי, לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

(2) תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ						
(בלתי מבוקר)						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
103.9	-	103.9	51.1	45.3	7.5	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2018
12.8	-	12.8	12.6	0.3	(0.1)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(10.3)	-	(10.3)	(10.1)	(0.2)	-	מחיקות חשבונאיות
2.8	-	2.8	2.6	-	0.2	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(7.5)	-	(7.5)	(7.5)	(0.2)	0.2	מחיקות חשבונאיות נטו
109.2	-	109.2	56.2	45.4	7.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.03.2019
114.6	-	114.6	58.0	46.5	10.1	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2019
51.2	-	51.2	46.1	1.3	3.8	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(10.0)	-	(11.4)	(10.6)	-	(0.8)	מחיקות חשבונאיות
2.9	-	4.3	2.7	1.4	0.2	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(7.1)	-	(7.1)	(7.9)	1.4	(0.6)	מחיקות חשבונאיות נטו
158.7	-	158.7	96.2	49.2	13.3	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.03.2020

⁽¹⁾ על רקע אי הוודאות ממשבר הקורונה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו ובתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה, מניח הבנק כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת הפסדי האשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בשנת 2020 על כ-6% בדומה לתחזית של בנק ישראל. כמו כן, בקביעת אומדן ההפסדים הצפויים התבסס הבנק על נתוני דחיית התשלומים.

⁽²⁾ מזה 2.7 חוץ מאזני.

ביאור 7 - פיקדונות הציבור

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. סוגי פיקדונות לפי סוג המפקיד

31 בדצמבר	31 במרץ		
	2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
בישראל			
			לפי דרישה
1,555.0	1,341.6	1,898.2	אינם נושאים ריבית
907.1	1,087.0	1,023.0	נושאים ריבית
2,462.1	2,428.6	2,921.2	סה"כ לפי דרישה
8,425.5	8,495.2	8,508.2	לזמן קצוב
10,887.6	10,923.8	11,429.4	סה"כ פיקדונות הציבור*
* מזה:			
8,939.9	8,754.0	9,297.1	פיקדונות של אנשים פרטיים
397.4	677.0	579.4	פיקדונות של גופים מוסדיים
1,550.3	1,492.8	1,552.9	פיקדונות של תאגידים ואחרים
ב. פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד			
תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח			
5,856.9	5,953.9	5,942.3	עד 1
3,055.0	2,902.1	3,114.5	מעל 1 עד 5
217.7	274.2	294.4	מעל 5 עד 10
848.8	755.7	1,083.4	מעל 10 עד 50
284.8	345.5	418.2	מעל 50 עד 100
624.4	692.4	576.6	מעל 100 עד 368
10,887.6	10,923.8	11,429.4	סה"כ

ביאור 8 – זכויות עובדים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2020	2019	2019
	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(מבוקר)
עלות שירות	0.8	0.8	3.8
עלות ריבית	0.3	0.6	2.2
עלויות אחרות	-	-	-
תשואה חזויה על נכסי תכנית	(0.3)	(0.2)	(1.1)
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
הפסד (רווח) אקטוארי נטו ⁽²⁾	-	-	-
סך עלות ההטבה, נטו	0.8	1.2	4.9

2. הפקדות

הפקדות בפועל			
תחזית ⁽¹⁾	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2020	2019	2019
	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(מבוקר)
הפקדות	3.3	0.8	3.3

1. אומדן ההפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות להטבה מוגדרת במהלך שנת הכספים הנכחית.

2. יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

במהלך חודש מרץ 2020 כתגובה להתפתחות המשבר שנוצר עקב אירוע התפשטות נגיף הקורונה, נרשמו ירידות חדות בשוקי ההון בעולם ובישראל. התנודתיות הרבה ופתיחת מרווחי האשראי, על בסיסם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, השפיעו על עליית ריבית ההיוון שגרמה לקיטון בהתחייבויות האקטואריות ולגידול מקביל בקרן ההון (רווח אחר) בגין הטבות לעובדים בסך של כ-7.7 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה [ביאור 4](#).

ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 והוראה 299 בדבר "מדידה והלימות הון".

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	
	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	879.7	951.4
הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים	-	-
הון רובד 2, לאחר ניכויים	367.4	347.7
סך הכל הון כולל	1,247.1	1,299.1
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	7,798.3	8,264.8
סיכונים שוק	35.2	53.5
סיכון תפעולי	826.1	923.6
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	8,659.6	9,241.9
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	10.2%	10.3%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.4%	14.1%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ^(*)	9.9%	8.9%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ^(*)	13.4%	12.4%
ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון		
1. הון עצמי רובד 1		
הון עצמי	901.4	966.6
הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1	-	-
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	901.4	966.6
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	-	-
מיסים נדחים לקבל	(21.7)	(15.2)
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1	(21.7)	(15.2)
סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	879.7	951.4
2. הון רובד 2		
הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים	272.2	246.6
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים	95.2	101.1
סך הון רובד 2, לפני ניכויים	367.4	347.7
ניכויים - הון רובד 2	-	-
סך הכל הון רובד 2	367.4	347.7

ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(*) לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטלת את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור שהועמדו בתקופת המשבר וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. לאור האמור לעיל, דרישות ההון החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מזעריים	היחס ההון המזערי הנדרש ביום 31.12.2019	היחס ההון המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 30.09.20	היחס ההון המזערי הנדרש בין 30.09.20 עד 30.03.22
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%	הנמוך מבין: יחס ההון של הבנק ביום 30.09.20 לבין יחס ההון המזערי של הבנק טרם תקופת הוראת השעה וזאת מלבד הלוואות שניתנו.
יחס הון כולל	12.5%	11.5%	
תוספת בגין הלוואות לדיור	1% מיתרת הלוואות לדיור במועד הדיווח	1% מיתרת הלוואות לדיור במהלך תקופת הוראת השעה	

1.1. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
	2019	2020	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת הוראות המעבר	10.4%	10.3%	
השפעת הוראות המעבר	-	-	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר השפעת הוראות המעבר בהוראה 299	10.4%	10.3%	

2. יחס כיסוי הנזילות (LCR) לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽¹⁾

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
	2019	2020	
יחס כיסוי הנזילות	241%	248%	
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	100%	100%	

3. יחס המינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר יחס מינוף.

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
	2019	2020	
הון רובד 1	944.9	951.4	
סך החשיפות	15,167.7	15,131.9	
יחס המינוף	6.2%	6.3%	
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	5.0%	5.0%	

(1) המידע מוצג במנחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

היישום לראשונה של תקן חכירות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.1% וכ-0.1%, בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור [מדיניות חשבונאית](#).

ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. דיבידנדים

במסגרת הוראת השעה אשר נכנסה לתוקף ביום 30 במרס 2020 כחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין 201 בנושא "מדידה והלימות הון", ביקשה המפקחת על הבנקים מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את 201 מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה.

ביום 16 באפריל, 2020 החליט דירקטוריון הבנק שלא לשנות את מדיניות הדיבידנד ואת יעד הלימות ההון הקיימים. הנושא יעלה לדיון בשנית ככל שישתנו הנסיבות.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2019	2019	2019
(בלתי מבוקר)		(מבוקר)	
-	-	20.1	20.1
11.8	5.1	-	-

דיבידנדים שהוכרזו ושולמו

דיבידנדים שהוכרזו וטרם שולמו

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

הבנק וחברה מאוחדת התקשרו בחוזה שכירות ארוכי טווח הכוללים אופציה להארכה. דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות בגין התקשרויות כאמור, הינם כדלהלן:

	ליום 31 במרץ		ליום 31 בדצמבר
	2020	2019	2019
		(בלתי מבוקר)	(מבוקר)
שנה ראשונה	20.3	17.4	16.7
שנה שנייה	15.7	15.7	13.4
שנה שלישית	15.3	12.5	12.9
שנה רביעית	14.7	12.1	12.6
שנה חמישית ואילך	109.9	96.3	93.7
חוזי שכירות לטווח ארוך	175.9	154.0	149.3

ב. תביעות משפטיות

- הבנק הינו צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שנקטו נגדו לקוחותיו, או לקוחותיו בעבר, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך העסקים הרגיל. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת משפטיות של יועצים משפטיים באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות ולגבי תביעות אשר לא תדנה או תבטלנה, נכללו בדוחות כספיים אלה הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.
 - ביום 17 בנובמבר, 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב תובענה ובקשה לאישור התובענה כייצוגית כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים שניהנו כדירקטורים בכלל, בטענה לפיה כלל בטוחה, בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה עבור לקוחותיה עסקאות בניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, וזאת תוך העדפה של האינטרסים שלה ושל חברות שונות בקבוצת אי.די.בי על פני האינטרסים של לקוחותיה. לטענת התובע, הפרה כלל בטוחה את הוראות הדין, לרבות הוראות חוק העיסוק בייעוץ השקעות, שעניינן חובת האמונים של כלל בטוחה כלפי לקוחותיה, חובתה לידע את לקוחותיה על ניגוד עניינים הקיים לה בביצוע פעולות כאמור ומבלי לקבל את הסכמתם מראש עובר לביצועה של כל עסקה שיש בה משום ניגוד עניינים, וכן איסור על העדפת נכסים פיננסיים של כלל בטוחה או תאגיד הקשור אליה. לטענת התובע הוא היה קשור בהסכם לניהול השקעות עם כלל בטוחה, אשר רכשה לתיקו ניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, ובפעולותיה גרמה לו כלל בטוחה הפסדים משמעותיים. סכום התביעה האישית מוערך בכ-19 אלפי ש"ח. המבקש ציין כי לא ניתן להעריך בשלב זה את סכום התביעה הקבוצתית.
- ביום 8 בינואר, 2017 ניתנה החלטה בבקשת האישור (להלן: "ההחלטה") המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד כלל בטוחה, ודוחה את הבקשה בנוגע לדירקטורים. חברי הקבוצה כפי שנקבעו בהחלטה הינם "כל מי שקיבל שירותי ניהול השקעות מחברת כלל פיננסים בטוחה ("בטוחה") ובמסגרת ניהול התיקים רכשה עבורו בטוחה (או מי מטעמה) ניירות ערך, בלי שהתקבל אישורו מראש ביחס לכל עסקה כאמור, וכתוצאה מהרכישה כאמור נגרם לו נזק. כן נקבע בהחלטה כי הקבוצה תכלול את מי שבוצעו בחשבונו רכישות של ניירות ערך כאמור בתקופה של עד 7 שנים טרם הגשת בקשת האישור ועד המועד בו הושלמה עסקת המיזוג של כלל בטוחה לבנק ירושלים. ביום 28 במאי, 2017 הוגש כתב הגנה מטעם הבנק. ביום 17 בדצמבר, 2017 הוגש כתב תשובה מטעם המבקש. במהלך 2018 ו-2019 ניהלו הצדדים הליכים מקדמיים בתיק.
- ביום 6 באוגוסט, 2013 רכש בנק ירושלים את מלוא מניות כלל בטוחה מחברת כלל פיננסים בע"מ, אשר החזיקה ב-100% ממניות כלל בטוחה. לפיכך, בהתאם להסכם הרכישה, אחראי הבנק גם להתחייבויות וחובות כלל בטוחה בגין תביעה זו, ככל שתהייה. זאת, בכפוף להתחייבויות כלל פיננסים לשפות את הבנק בגין נזקים הנובעים מאירועים שאירעו בכלל בטוחה לפני מועד המכירה, ובכללם תשלום על פי פסק דין שינתן בתביעה זו, ככל שינתן, ככל שהסך הכולל של נזקים אלו יעלה על 2.5 מיליוני ש"ח. ביום 21 בדצמבר, 2014 הודיעו כלל פיננסים בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ לבנק ירושלים כי כלל פיננסים בע"מ המחיתה את התחייבויותיה וזכויותיה עפ"י סעיף 10 להסכם הרכישה לכלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ. לפיכך, כיום חלה התחייבותה לשיכופי של כלל פיננסים בע"מ על כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ. להערכת הנהלת הבנק, המתבססת על הערכת יועציו המשפטיים באשר לסיכויי התביעה, ההפרשה שנכללה בדוחות הכספיים בניכוי השיכופי הינה נאותה.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

3. ביום 6 באוגוסט, 2017 הוגשה והתקבלה בבנק בקשה, שהוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז, לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק, שעניינה ביטול הטבות בעמלות עו"ש הנגבות מלקוחות, אשר לפי הנטען זכאים להטבות אלו ללא הגבלה בזמן. לפי הנטען, לקוחות אלו הוטעו, לכאורה, על ידי הבנק במסגרת פרסומים שהופצו על ידו. בין היתר ביקשו התובעים כי בית המשפט יחייב את הבנק לשלם לקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג פיצוי בסך כולל 9.2 מיליוני ש"ח או כל סכום אחר אותו ימצא בית המשפט הנכבד לנכון לפסוק בנסיבות העניין, וכן ייתן צו המחייב את הבנק ליתן לתובעים וליתר חברי הקבוצה פטור מעמלות העו"ש עד למועד סגירת החשבון על ידם. בירור התביעה הועבר לגישור. ביום 19 ביולי, 2018, נחתם הסכם פשרה שאושר על ידי המגשר ועל ידי בית המשפט, לפיו התחייב הבנק להשיב ללקוחותיו עמלות שנגבו מחשבונם לתקופה ובאופן כפי שסוכם בין הצדדים. ביום 24 ביוני, 2019 ניתן פס"ד המאשר את הסכם הפשרה, למעט שינוי שקבע בית המשפט לעניין מנגנון תשלום שכ"ט לב"כ המבקשים באופן לא מהותי. במהלך הרבעון השלישי לשנת 2019 שילם הבנק סכומים ללקוחות, לתובע ולב"כ התובע, בסך כולל של כ-2.6 מיליוני ש"ח בהתאם להסכם הפשרה. במהלך הרבעון השני או השלישי לשנת 2020 צפוי הבנק לשלם סכומים לא מהותיים נוספים בהתאם להסכם הפשרה, אשר נעשו בגינם ההפרשות הנדרשות.
4. ביום 7 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הבנק ו-14 בנקים נוספים, וכן הביטוח הלאומי, רשות האכיפה, ועוד, ע"ס כולל של 300 מיליוני ש"ח במסגרתה תובע המבקש לפיצות את מקבלי קצבאות הביטוח הלאומי, אשר לא יכלו למשוך את כספם מהחשבון בנסיבות הסגר של ימי הקורונה, ולתת צו עשה לכל הבנקים שלא למנוע משיכת גמלת ביטוח לאומי, ולהנפיק ללקוחותיהם כרטיס מסוג דביט כמתחייב מהוראת הפיקוח על הבנקים מיום 22 במרץ 2020. לאור השלב המקדמי בו נמצאת הבקשה עדיין לא ניתן להעריך את סיכויי הבקשה והתביעה הייצוגית.
5. ביום 23 במרץ 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז (והתקבלה בבנק ביום 14 במאי 2020) בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הבנק, במסגרתה נתבע הבנק להשיב סכומי עמלות שגבה מלקוחותיו שהינם "יחיד / עסק קטן", ככל שסכומים אלו עולים על הסכום בו היו מחויבים אילו היה חל עליהם תעריפון עסק גדול של הבנק, לעניין אותו שרות. לצורך הגשת הבקשה לבית המשפט המחוזי, העריכה התובעת כי סכום התביעה עולה על הסך של 2.5 מיליוני ש"ח. לאור השלב המקדמי בו נמצאת הבקשה עדיין לא ניתן להעריך את סיכויי הבקשה והתביעה הייצוגית.
6. נכון ליום 31 במרץ 2020, לבנק אין חשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible).
7. נכון ליום 31 במרץ 2020, לבנק אין חשיפה מהותית בגין תביעות שהוגשו נגדו אשר ההסתברות להתממשותן אינה קלושה למעט כמפורט בסעיף 2 לביאור זה.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים ואשראי ומועדי פירעון

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2019			31 במרץ 2019			31 במרץ 2020		
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)					
סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
חוזי ריבית								
56.7	56.7	-	37.5	37.5	-	34.3	34.3	-
410.9	64.0	346.9	459.2	142.3	316.9	146.9	-	146.9
467.6	120.7	346.9	496.7	179.8	316.9	181.2	34.3	146.9
חוזי מטבע חוץ								
178.4	73.7	104.7	298.1	72.1	226.0	193.3	69.8	123.5
14.2	14.2	-	75.8	75.8	-	35.6	35.6	-
14.2	14.2	-	75.8	75.8	-	35.6	35.6	-
206.8	102.1	104.7	449.7	223.7	226.0	264.5	141.0	123.5
חוזי בגין מניות								
283.3	283.3	-	198.9	198.9	-	50.9	50.9	-
283.3	283.3	-	198.9	198.9	-	50.9	50.9	-
566.6	566.6	-	397.8	397.8	-	101.8	101.8	-
חוזי אשראי								
65.4	-	65.4	73.5	-	73.5	62.8	-	62.8
65.4	-	65.4	73.5	-	73.5	62.8	-	62.8
1,306.4	789.4	517.0	1,417.7	801.3	616.4	610.3	277.1	333.2

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 0 מיליוני ש"ח לימים 31.03.2020, 31.03.2019 ו-31.12.2019.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד לימים 31.03.2020, 31.03.2019 ו-31.12.2019 בסך 100, 270 ו-300 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט לימים 31.03.2020, 31.03.2019 ו-31.12.2019 בסך 72.1, 82.3 ו-40.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(4) מזה: נסחרים בבורסה לימים 31.03.2020, 31.03.2019 ו-31.12.2019 בסך 107.5, 49.5 ו-265.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים ואשראי ומועדי כירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
0.3	0.3	-	0.3	-	0.3
2.7	0.3	2.4	0.8	0.6	0.2
0.6	0.6	-	0.6	0.6	-
2.0	-	2.0	-	-	-
5.6	1.2	4.4	1.7	1.2	0.5
סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
2.0	-	2.0	-	-	-
3.6	1.2	2.4	1.7	1.2	0.5
יתרה מאזנית					

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

ליום 31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
3.0	1.9	1.1	0.1	-	0.1
3.4	0.5	2.9	1.5	1.5	-
0.8	0.8	-	0.8	0.8	-
0.6	-	0.6	-	-	-
7.8	3.2	4.6	2.4	2.3	0.1
סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
0.6	-	0.6	-	-	-
7.2	3.2	4.0	2.4	2.3	0.1
יתרה מאזנית					

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים ואשראי ומועדי כירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2019					
(מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סה"כ	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
0.2	0.2	-	1.4	-	1.4
0.6	0.1	0.5	0.6	0.1	0.5
1.2	1.2	-	1.2	1.2	-
1.3	-	1.3	-	-	-
3.3	1.5	1.8	3.2	1.3	1.9
סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
1.3	-	1.3	-	-	-
2.0	1.5	0.5	3.2	1.3	1.9
יתרה מאזנית					

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים ואשראי ומועדי כירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
סה"כ	אחרים	דילרים / ברוקים	בנקים	בורסות	
1.7	-	0.3	0.5	0.9	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾ סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
-	-	-	-	-	
1.7	-	0.3	0.5	0.9	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
4.4	-	(0.3)	3.8	0.9	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
6.1	-	-	4.3	1.8	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
5.6	2.0	-	2.7	0.9	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן: ביטחון במזומן ששועבד
0.4	-	-	0.4	-	
5.2	2.0	-	2.3	0.9	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
סה"כ	אחרים	דילרים / ברוקים	בנקים	בורסות	
2.4	-	0.5	1.0	0.9	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾ סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
-	-	-	-	-	
2.4	-	0.5	1.0	0.9	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
7.0	-	-	5.6	1.4	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
9.4	-	0.5	6.6	2.3	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
7.8	0.6	0.1	5.8	1.3	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן: ביטחון במזומן ששועבד
-	-	-	-	-	
7.8	0.6	0.1	5.8	1.3	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ביאור 11 - פעילות מכשירים נגזרים - היקף, סיכונים ואשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

31 בדצמבר 2019					
(מבוקר)					
סך הכל	אחרים	דילרים / ברוקים	בנקים	בורסות	
3.2	-	0.2	2.4	0.6	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
(1.3)	-	-	(1.3)	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
1.9	-	0.2	1.1	0.6	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
7.7	-	(0.2)	4.4	3.5	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
9.6	-	-	5.5	4.1	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
3.3	1.3	-	0.7	1.3	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן: ביטחון במזומן ששועבד
3.3	1.3	-	0.7	1.3	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

ליום 31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
סך הכל	מל 5 שנים	מל שנה ועד 5 שנים	מל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
100.0	-	-	100.0	-	חוזי ריבית (שקל-מדד)
81.2	-	46.9	-	34.3	חוזי ריבית (אחר)
264.5	-	46.3	29.4	188.8	חוזי מטבע חוץ
101.8	-	0.1	1.4	100.3	חוזים בגין מניות
62.8	62.8	-	-	-	חוזי אשראי
610.3	62.8	93.3	130.8	323.4	סך הכל

ליום 31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
1,417.7	148.5	271.4	373.9	623.9	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019					
(מבוקר)					
1,306.4	65.4	91.9	100.0	1,049.1	סך הכל

⁽¹⁾ ההפרש הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על החבות של הלווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

⁽²⁾ מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם לימים 31.03.2019, 31.03.2020 ו-31.12.2019 בסך 1.7 מיליוני ש"ח, 2.4 מיליוני ש"ח ו-3.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה, הכולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים.

⁽³⁾ כלל היתרה כפופה להסדרי התחשבות נטו או הסדרים דומים.

תמצית דוחות כספיים | 31.03.2020

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 12 - מגזרי פעילות פיקוחיים

1. הגדרות

- (1) אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להן חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ואחר".
- (2) מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- (3) משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- (4) עסק - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- (5) מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- (6) עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.
- (7) עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- (8) עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- (9) עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- (10) מגזר ניהול פיננסי - יכול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקאות רכש חוזר ושאלה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך, פעילות ניהול נכסים והתייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, פקדונות בממשלות ושל ממשלות, פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים, אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת בבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
- (11) נכסים בניהול - ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת הגבייה.

2. הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

- הכנסות ריבית, נטו** - מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי). וכן רווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפיקדון).
- הכנסות שאינן מריבית** - הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי** - ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
- הוצאות תפעוליות ואחרות** - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן ישיר, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק, המהווה אומדן מיטבי להיקף פעילות הלקוח במגזר הפעילות.
- מיסים על הכנסה** - המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכל מגזר.

3. לעניין השפעת התפשטות נגיף הקורונה ראה [ביאור 16](#).

לפרטים אודות גידול בהפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרץ 2020 ראה [ביאור 16](#).

ביאור 12 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020								
(בלתי מבוקר)								
פעילות בישראל								
משקי בית ⁽¹⁾								
סכ"כ משקי בית	מזה: הלוואות לדיר	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים ⁽²⁾	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי ⁽³⁾	סכומים שלא הוקצו	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	103.0	66.7	-	11.8	3.9	-	2.9	121.6
הוצאות ריבית מחיצוניים	11.9	-	4.2	1.8	0.7	(2.1)	-	16.7
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	91.1	66.7	(4.2)	10.0	3.2	5.0	-	104.9
בינמגזרי	(14.2)	(27.3)	5.4	(2.1)	1.0	9.3	-	-
סך הכנסות ריבית, נטו	76.9	39.4	1.2	7.9	4.2	14.3	-	104.9
סך הכנסות שאינן מריבית	12.0	5.0	1.1	6.6	3.2	48.1	-	71.0
סך ההכנסות	88.9	44.4	2.3	14.5	7.4	62.4	-	175.9
הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽⁴⁾	47.5	1.5	-	(0.6)	(0.2)	4.5	-	51.2
הוצאות תפעוליות ואחרות	83.5	23.3	3.0	7.7	2.4	2.4	-	100.2
רווח (הפסד) לפני מיסים	(42.1)	19.6	(0.7)	7.4	5.2	(0.8)	-	24.5
הפרשה למיסים על הרווח	(15.4)	7.1	(0.2)	2.7	1.9	20.3	-	8.9
רווח נקי (הפסד)	(26.7)	12.5	(0.5)	4.7	3.3	35.2	-	15.6
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:								
הוצאות ישירות	44.3	11.0	1.5	3.6	1.1	1.4	-	52.7
הוצאות עקיפות	39.2	12.3	1.5	4.1	1.3	1.0	-	47.5
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	(1.9)	20.5	0.5	7.3	4.1	(0.4)	-	45.7
יתרה ממוצעת של נכסים	9,059.8	7,629.0	7.5	1,124.0	492.6	3,150.7	-	13,834.6
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	9,059.8	7,629.0	7.5	1,124.0	492.6	115.8	-	10,799.7
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,174.1	7,605.8	8.1	1,026.3	502.8	225.0	-	10,936.3
יתרת חובות פגמים	15.7	4.6	-	1.8	-	1.7	-	19.2
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	165.3	156.0	-	6.2	-	-	-	171.5
יתרה ממוצעת של התחייבויות	7,029.7	-	1,844.7	816.2	732.9	1,923.5	-	12,866.0
מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	7,029.7	-	1,844.7	816.2	732.9	-	-	10,942.5
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	7,379.3	-	1,918.0	857.0	695.7	579.4	-	11,429.4
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	6,170.8	4,388.4	14.5	1,388.5	594.5	996.3	-	9,165.9
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	6,081.9	4,333.9	12.8	1,370.2	569.2	1,206.7	-	9,241.9
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	2,149.0	507.7	780.3	189.5	438.3	911.1	-	4,564.6
פיצול הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	69.9	37.3	-	7.1	3.7	1.5	-	82.2
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	5.2	-	1.2	0.8	0.5	0.4	-	8.1
אחר	1.8	2.1	-	-	-	12.8	-	14.6
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	76.9	39.4	1.2	7.9	4.2	14.3	-	104.9

הערות בסוף חלק 3.

ביאור 12 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019								
(בלתי מבוקר)								
פעילות בישראל								
משקי בית ⁽¹⁾								
סך הכל	סכומים שלא הוקצו	מגזר ניהול פיננסי ⁽³⁾	גופים מוסדיים	עסקים בינוניים וגדולים ⁽²⁾	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: הלוואות לדיר	סה"כ משקי בית
120.7	-	1.9	-	3.9	9.4	0.2	68.1	105.3
22.9	-	5.8	0.3	0.7	1.8	3.2	-	11.1
97.8	-	(3.9)	(0.3)	3.2	7.6	(3.0)	68.1	94.2
-	-	14.4	0.6	-	(0.6)	4.5	(29.8)	(18.9)
97.8	-	10.5	0.3	3.2	7.0	1.5	38.3	75.3
27.3	-	0.2	-	3.1	9.0	0.5	5.7	14.5
125.1	-	10.7	0.3	6.3	16.0	2.0	44.0	89.8
12.8	-	-	-	(0.1)	0.2	(0.2)	-	12.9
97.7	-	2.4	3.4	2.3	6.8	2.8	22.3	80.0
14.6	-	8.3	(3.1)	4.1	9.0	(0.6)	21.7	(3.1)
4.5	-	2.3	(0.8)	1.3	2.7	(0.2)	6.6	(0.8)
10.1	-	6.0	(2.3)	2.8	6.3	(0.4)	15.1	(2.3)
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:								
51.5	-	1.6	3.1	1.0	3.1	1.3	9.8	41.4
46.2	-	0.8	0.3	1.3	3.7	1.5	12.5	38.6
42.4	-	6.5	(2.0)	3.7	8.9	0.6	23.7	24.7
13,472.5	-	3,197.0	-	456.4	881.4	4.2	7,671.0	8,933.5
10,274.7	-	-	-	455.6	881.4	4.2	7,671.0	8,933.5
10,512.7	-	-	-	470.2	922.5	4.3	7,771.9	9,115.7
22.1	-	-	-	-	6.7	-	2.2	15.4
149.4	-	-	-	-	5.6	-	136.0	143.8
12,572.6	-	1,855.9	547.8	767.2	722.4	1,765.4	-	6,913.9
10,716.0	-	-	547.8	766.5	722.4	1,765.4	-	6,913.9
10,923.8	-	-	676.8	776.5	717.0	1,753.9	-	6,999.6
8,499.3	-	603.3	3.6	676.1	1,000.4	14.2	4,433.8	6,201.7
8,659.6	-	517.5	2.4	693.7	1,026.8	14.8	4,500.6	6,404.4
4,268.8	-	371.7	88.8	516.8	193.5	778.2	639.6	2,319.8
76.9	-	-	-	2.8	6.3	-	36.5	67.8
8.3	-	-	0.3	0.4	0.7	1.3	-	5.6
12.6	-	10.5	-	-	-	0.2	1.8	1.9
97.8	-	10.5	0.3	3.2	7.0	1.5	38.3	75.3

הערות בסוף חלק 3.

ביאור 12 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								
(מבוקר)								
פעילות בישראל								
סך הכל	סכומים שלא הוקצו	מגזר ניהול פיננסי ⁽³⁾	גופים מוסדיים	עסקים בינוניים וגדולים ⁽²⁾	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾	
							מזה: הלוואות לדיור	סה"כ משקי בית
548.6	-	11.3	-	15.0	43.6	0.3	328.2	478.4
128.8	-	38.4	17	2.6	7.0	23.3	-	55.8
הכנסות ריבית מחיצוניים								
הוצאות ריבית מחיצוניים								
הכנסות ריבית, נטו:								
419.8	-	(27.1)	(1.7)	12.4	36.6	(23.0)	328.2	422.6
-	-	82.7	2.5	0.1	(4.3)	28.5	(169.5)	(109.5)
מחיצוניים								
בינמגזרי								
419.8	-	55.6	0.8	12.5	32.3	5.5	158.7	313.1
סך הכנסות ריבית, נטו								
165.1	-	59.1	-	10.3	30.3	3.5	21.9	61.9
סך ההכנסות								
584.9	-	114.7	0.8	22.8	62.6	9.0	180.6	375.0
36.9	-	1.7	-	0.2	0.4	(0.1)	(3.2)	34.7
409.6	-	9.1	17	10.1	29.8	13.0	99.8	345.9
הוצאות ריבית מחיצוניים								
הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽³⁾								
138.4	-	103.9	(0.9)	12.5	32.4	(3.9)	84.0	(5.6)
רווח (הפסד) לפני מיסים								
49.0	-	36.8	(0.3)	4.4	11.5	(1.4)	29.7	(2.0)
הפרשה למיסים על הרווח								
89.4	-	67.1	(0.6)	8.1	20.9	(2.5)	54.3	(3.6)
רווח נקי (הפסד)								
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:								
201.8	-	5.0	0.2	4.2	13.5	6.4	44.8	172.5
הוצאות ישירות								
207.8	-	4.1	1.5	5.9	16.3	6.6	55.0	173.4
הוצאות עקיפות								
223.8	-	69.8	0.4	11.8	32.0	1.7	89.5	108.1
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות								
13,611.4	-	3,057.2	-	418.6	1,068.4	6.7	7,683.3	9,060.5
יתרה ממוצעת של נכסים								
10,619.0	-	65.0	-	418.4	1,068.4	6.7	7,683.3	9,060.5
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור								
10,731.3	-	100.0	-	346.3	1,120.6	6.7	7,637.7	9,157.7
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח								
15.3	-	-	-	-	0.2	-	4.6	15.1
יתרת חובות כגומים								
152.6	-	-	-	-	3.8	-	139.3	148.8
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום								
12,687.5	-	1,894.3	413.6	703.1	783.3	1,800.5	-	7,092.7
יתרה ממוצעת של התחייבויות								
10,792.3	-	-	413.6	702.2	783.3	1,800.5	-	7,092.7
מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור								
10,887.6	-	-	397.5	727.5	822.7	1,818.0	-	7,121.9
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח								
8,706.1	-	656.8	2.9	672.5	1,086.2	16.2	4,492.5	6,271.5
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון								
9,089.9	-	795.3	1.4	610.3	1,406.8	16.4	4,442.8	6,259.7
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח								
4,341.9	-	538.0	90.1	445.7	195.6	802.7	584.3	2,269.8
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול								
פיצול הכנסות ריבית נטו:								
329.8	-	6.2	-	11.0	28.8	0.1	152.9	283.7
מרווח מפעילות מתן אשראי								
33.0	-	-	0.8	1.2	2.9	5.3	-	22.8
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות								
57.0	-	49.4	-	0.3	0.6	0.1	5.8	6.6
אחר								
419.8	-	55.6	0.8	12.5	32.3	5.5	158.7	313.1
סך הכל הכנסות ריבית, נטו								

⁽¹⁾ מגזר זה כולל את הפעילות של כרטיסי האשראי, אשר היקפה אינו מהותי.

⁽²⁾ מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

⁽³⁾ מגזר זה כולל אשראי מגובה הלוואות רכב ליום 31 במרץ 2020 בסך 216 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2019 - 114 מיליוני ש"ח)

⁽⁴⁾ לפרטים אודות גידול בהפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרץ 2020 ראה [ביאור 16](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי					
114.6	-	114.6	58.0	46.5	10.1
51.2	-	51.2	46.1	1.3	3.8
(10.0)	-	(11.4)	(10.6)	-	(0.8)
2.9	-	4.3	2.7	1.4	0.2
(7.1)	-	(7.1)	(7.9)	1.4	(0.6)
158.7	-	158.7	96.2	49.2	13.3
2.7	-	2.7	1.0	0.7	1.0
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽²⁾ בגינם היא חושבה					
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
1,308.2	-	1,308.2	15.1	4.6	1,288.5
9,906.8	278.7	9,628.1	1,325.1	7,601.2	701.8
11,215.0	278.7	10,936.3	1,340.2	7,605.8	1,990.3
5,605.0	-	5,605.0	-	5,368.7	236.3
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
13.1	-	13.1	7.7	0.7	4.7
142.9	-	142.9	87.5	47.8	7.6
156.0	-	156.0	95.2	48.5	12.3
48.6	-	48.6	-	47.8	0.8

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0.1 מיליוני ש"ח, ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26.1 מיליוני ש"ח.

(3) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

(4) עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית לאנשים פרטיים שאינו לדיוור בסך כ-35.1 מיליוני ש"ח, על רקע משבר הקורונה, לפרטים נוספים ראה [ביאור 16](#).

בהתאם להוראות בנק ישראל לגבי טיפול חשבונאי בחובות ודיווח לציבור לאור משבר נגיף הקורונה, כאשר בוצעה דחיית תשלומים בשל אירוע נגיף הקורונה בחובות שהיו בפיגור לפני הדחיה, יש להתאים את מצב הפיגור חזרה למצב שהיה לפני שבוצעה הדחיה, ולמעשה להקפיא אותו במשך תקופת דחיית התשלום.

ביאור 13- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי					
7.5	45.3	51.1	103.9	-	103.9
(0.4)	0.3	12.6	12.8	-	12.8
-	(0.2)	(10.1)	(10.3)	-	(10.3)
0.2	-	2.6	2.8	-	2.8
0.2	(0.2)	(7.5)	(7.5)	-	(7.5)
7.6	45.4	56.2	109.2	-	109.2
2.1	0.5	0.3	2.9	-	2.9
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה					
יתרת חוב רשומה של חובות					
1,181.5	2.2	13.2	1,196.9	-	1,196.9
365.1	7,769.7	1,181.0	9,315.8	106.1	9,421.9
1,546.6	7,771.9	1,194.2	10,512.7	106.1	10,618.8
197.8	7,365.2	-	7,563.0	-	7,563.0
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
4.1	0.1	9.5	13.7	-	13.7
1.4	44.8	46.4	92.6	-	92.6
5.5	44.9	55.9	106.3	-	106.3
0.7	44.7	-	45.4	-	45.4

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0.1 מיליוני ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26.7 מיליוני ש"ח.
 (3) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2019					
(מבוקר)					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי					
103.9	-	103.9	51.1	45.3	7.5
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
36.9	-	36.9	37.7	(3.2)	2.4
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(41.7)	-	(41.7)	(41.1)	(0.6)	-
מחיקות חשבונאיות					
15.5	-	15.5	10.3	5.0	0.2
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(26.2)	-	(26.2)	(30.8)	4.4	0.2
מחיקות חשבונאיות נטו					
114.6	-	114.6	58.0	46.5	10.1
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה^(*)					
3.1	-	3.1	0.3	0.6	2.2
^(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽²⁾ בגינם היא חושבה					
יתרת חוב רשומה של חובות					
1,271.3	-	1,271.3	13.2	4.6	1,253.5
שנבדקו על בסיס פרטי					
9,728.7	268.7	9,460.0	1,248.6	7,633.1	578.3
שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(**)					
11,000.0	268.7	10,731.3	1,261.8	7,637.7	1,831.8
סך הכל חובות⁽¹⁾					
7,277.8	-	7,277.8	-	7,013.0	264.8
^(**) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
14.3	-	14.3	7.9	0.7	5.7
שנבדקו על בסיס פרטי					
97.2	-	97.2	49.8	45.2	2.2
שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(***)					
111.5	-	111.5	57.7	45.9	7.9
סך ההפרשה להפסדי אשראי					
45.7	-	45.7	-	44.8	0.9
^(***) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) כולל יתרות הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0 מיליוני ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26.2 מיליוני ש"ח.

ביאור 13-מידענוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾. איכות אשראי ופיגורים

31 במרץ 2020						
(בלתי מבוקר)						
חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סה"כ	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	פעילות לווים בישראל
ציבור מסחרי						
-	2.4	1,060.7	0.1	2.4	1,058.2	בינוי ונדל"ן- בינוי
3.6	3.5	578.4	1.7	3.6	573.1	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	123.9	-	-	123.9	שרותים פיננסיים
-	0.3	227.3	1.7	0.3	225.3	מסחרי- אחר
3.6	6.2	1,990.3	3.5	6.3	1,980.5	סך הכל מסחרי
33.1	156.0	7,605.8	4.6	156.0	7,445.2	אנשים פרטים - הלוואות לדיור ⁽⁶⁾
12.7	9.3	1,340.2	11.1	17.7	1,311.4	אנשים פרטיים - אחר
49.4	171.5	10,936.3	19.2	180.0	10,737.1	סך הכל ציבור- פעילות בישראל
-	-	278.7	-	-	278.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
49.4	171.5	11,215.0	19.2	180.0	11,015.8	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
49.4	171.5	11,215.0	19.2	180.0	11,015.8	סך הכל
31 במרץ 2019						
(בלתי מבוקר)						
חובות לא פגומים מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סה"כ	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	פעילות לווים בישראל
ציבור מסחרי						
-	3.2	961.4	3.7	4.7	953.1	בינוי ונדל"ן- בינוי
4.2	2.4	501.7	3.1	2.9	495.7	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	80.0	-	-	80.0	שרותים פיננסיים
-	-	3.5	-	-	3.5	מסחרי- אחר
4.2	5.6	1,546.6	6.7	7.6	1,532.3	סך הכל מסחרי
23.1	136.0	7,771.9	2.2	136.0	7,633.7	אנשים פרטים - הלוואות לדיור ⁽⁶⁾
10.7	7.8	1,194.2	13.2	16.1	1,164.9	אנשים פרטיים - אחר
38.0	149.4	10,512.7	22.1	159.7	10,330.9	סך הכל ציבור- פעילות בישראל
-	-	106.1	-	-	106.1	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
38.0	149.4	10,618.8	22.1	159.7	10,437.0	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
38.0	149.4	10,618.8	22.1	159.7	10,437.0	סך הכל

תמצית דוחות כספיים | 31.03.2020

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 13- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ 1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2019						
(מבוקר)						
חובות לא פגומים מידע נוסף			בעייתיים ⁽²⁾			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	פעילות לווים בישראל
ציבור מסחרי						
-	2.3	1,084.4	0.2	2.3	1,081.9	בינוי ונדל"ן- בינוי
2.0	1.3	524.0	-	1.3	522.7	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	106.6	-	-	106.6	שירותים פיננסיים
-	0.2	116.8	-	0.2	116.6	מסחרי- אחר
2.0	3.8	1,831.8	0.2	3.8	1,827.8	סך הכל מסחרי
20.5	139.3	7,637.7	4.6	139.3	7,493.8	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽⁶⁾
8.0	9.5	1,261.8	10.5	16.2	1,235.1	אנשים פרטיים - אחר
30.5	152.6	10,731.3	15.3	159.3	10,556.7	סך הכל ציבור- פעילות בישראל
-	-	268.7	-	-	268.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
30.5	152.6	11,000.0	15.3	159.3	10,825.4	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
30.5	152.6	11,000.0	15.3	159.3	10,825.4	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 2.1.13 א](#) להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של 6.2 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים (31.03.2019 ו-31.12.2019: 5.6 מיליוני ש"ח ו-4.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

(6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 7.3 מיליוני ש"ח עם הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיעה מועד פרעונה (31.03.2019 ו-31.12.2019: 10.4 מיליוני ש"ח ו-9.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽⁴⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
פגיעות לווים בישראל	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן- בינוי	-	0.1	0.1	9.8	
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן	-	1.7	1.7	3.1	
שירותים פיננסיים	-	-	-	-	
מסחרי- אחר	-	1.7	1.7	-	
סך הכל מסחרי	-	3.5	3.5	12.9	
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	4.6	4.6	4.6	
אנשים פרטיים - אחר	-	11.1	11.1	31.1	
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	-	19.2	19.2	48.6	
בנקים בישראל	-	-	-	-	
ממשלת ישראל	-	-	-	-	
סך הכל פעילות בישראל	-	19.2	19.2	48.6	
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	
סך הכל	-	19.2	19.2	48.6	
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	-	-	-	-	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	-	11.1	11.1	11.1	

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽⁴⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
פעילות לווים בישראל	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן- בינוי	-	3.6	3.6	19.3	
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן	-	3.1	3.1	4.4	
שירותים פיננסיים	-	-	-	-	
מסחרי- אחר	-	-	-	-	
סך הכל מסחרי	-	6.7	6.7	23.7	
אנשים פרטים - הלוואות לדיור	-	2.2	2.2	2.2	
אנשים פרטיים - אחר	-	13.2	13.2	41.3	
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	-	22.1	22.1	67.2	
בנקים בישראל	-	-	-	-	
ממשלת ישראל	-	-	-	-	
סך הכל פעילות בישראל	-	22.1	22.1	67.2	
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	
סך הכל	-	22.1	22.1	67.2	
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	-	3.0	3.0	-	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	-	16.2	16.2	-	

ביאור 13- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2019					
(מבוקר)					
פעילות לווים בישראל	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן- בינוי	-	0.2	0.2	12.3	
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן	-	-	-	1.3	
שירותים פיננסיים	-	-	-	-	
מסחרי- אחר	-	-	-	-	
סך הכל מסחרי	-	0.2	0.2	13.3	
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	4.6	4.6	4.6	
אנשים פרטיים - אחר	-	10.5	10.5	31.6	
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	-	15.3	15.3	49.8	
בנקים בישראל	-	-	-	-	
ממשלת ישראל	-	-	-	-	
סך הכל פעילות בישראל	-	15.3	15.3	49.8	
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	
סך הכל	-	15.3	15.3	49.8	
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	-	0.2	0.2	-	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	-	10.7	10.7	-	

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

⁽²⁾ יתרת חוב רשומה.

⁽³⁾ הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית פעילות לווים בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020			
(בלתי מבוקר)			
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה נרשמו על בסיס מזומן	
ציבור- מסחרי			
0.1	-	-	בינוני ונדל"ן- בינוני
0.9	-	-	בינוני ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	-	מסחרי- אחר
1.0	-	-	סך הכל מסחרי
4.6	-	-	אנשים פרטיים- הלוואות לדירור
10.8	-	-	אנשים פרטיים- אחר
16.4	-	-	סך הכל
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			
(בלתי מבוקר)			
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה נרשמו על בסיס מזומן	
ציבור- מסחרי			
3.5	-	-	בינוני ונדל"ן- בינוני
3.1	-	-	בינוני ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	-	מסחרי- אחר
6.6	-	-	סך הכל מסחרי
2.3	-	-	אנשים פרטיים- הלוואות לדירור
12.9	0.2	0.2	אנשים פרטיים- אחר
21.8	0.2	0.2	סך הכל

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽²⁾ יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

⁽³⁾ הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

⁽⁴⁾ אילו החובות היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 0.3 מיליוני ש"ח ו-0.4 מיליוני ש"ח, לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019, בהתאמה.

⁽⁵⁾ יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽⁴⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש פעילות לווים בישראל

ליום 31 במרץ 2020				
(בלתי מבוקר)				
יתרת חוב רשומה				
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
ציבור מסחרי				
-	-	-	-	בינוי ונדל"ן- בינוי
-	-	-	-	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	שרותים פיננסיים
-	-	-	-	מסחרי- אחר
-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	אנשים פרטים - הלוואות לדיור
11.1	6.3	-	-	אנשים פרטיים- אחר
11.1	6.3	-	-	סך הכל
ליום 31 במרץ 2019				
(בלתי מבוקר)				
יתרת חוב רשומה				
ציבור מסחרי				
2.5	2.5	-	-	בינוי ונדל"ן- בינוי
0.5	0.5	-	-	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	שרותים פיננסיים
-	-	-	-	מסחרי- אחר
3.0	3.0	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	אנשים פרטים - הלוואות לדיור
13.2	6.2	-	-	אנשים פרטיים- אחר
16.2	9.2	-	-	סך הכל

עם פרוץ נגיף הקורונה, ובהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מחודש מרץ 2020 החל הבנק בתהליך אל מול לויים שנכנסו לקשיים בעקבות משבר הקורונה במטרה לבצע שינויים בתנאי חובותיהם אשר כללו הארכה/דחייה של מועדי פירעון של החובות וזמני/קבוע על תשלומי ריבית או קרן. בפרט, עיקר התוכניות של הסדרי חוב בתחום הלוואות לדיור ובתחום אשראי צרכני שאינו לדיור כללו דחייה של תשלומי הלוואות לתקופה של עד 4 חודשים.

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש פעילות לווים בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019				
(מבוקר)				
יתרת חוב רשומה				
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
ציבור מסחרי				
0.2	0.2	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
0.2	0.2	-	-	-
סך הכל מסחרי				
-	-	-	-	-
10.5	6.2	-	-	4.3
10.7	6.4	-	-	4.3
סך הכל				

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

(4) יתרה הנמוכה מ- 0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ליום 31 במרץ, 2020 לא קיימות בבנק התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי.

בהתאם לחוזר בנק ישראל, שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן.

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש פעילות לווים בישראל (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו					
בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
(בלתי מבוקר)					
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
ציבור מסחרי					
-	-	-	-	-	-
בינוי ונדל"ן- בינוי					
-	-	-	-	-	-
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן					
-	-	-	-	-	-
מסחרי- אחר					
-	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי					
-	-	-	-	-	-
1.8	1.8	54.0	2.8	2.8	72.0
אנשים פרטים - הלוואות לדירור					
אנשים פרטיים - אחר					
1.8	1.8	54.0	2.8	2.8	72.0
סך הכל פעילות בישראל					

הערות בסוף חלק ב2ג.

ביאור 13- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש פעילות לווים בישראל (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽²⁾			
בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	
(בלתי מבוקר)			
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
ציבור מסחרי			
-	-	-	-
בינוי ונדל"ן- בינוי			
-	-	-	-
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן			
-	-	-	-
מסחרי- אחר			
-	-	-	-
סך הכל מסחרי			
-	-	-	-
אנשים פרטים - הלוואות לדירור			
24.0	0.6	29.0	0.7
אנשים פרטיים - אחר			
24.0	0.6	29.0	0.7
סך הכל			

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

(3) החל מהדוחות לשנת 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש ואורגנו מחדש נשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא. לפירוט נוסף ראה ביאור 7.1.

(4) סכום נמוך מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 13-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) סוג החזר וסוג ריבית

31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	יתרת הלוואות לדיור			עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל		
660.7	4,023.5	301.2	5,906.2	60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
116.2	1,141.1	70.6	1,698.4	מעל 60%	
0.1	0.8	-	1.2		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
777.0	5,165.4	371.8	7,605.8		סך הכל

31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	יתרת הלוואות לדיור			עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל		
714.9	4,309.5	336.5	6,288.3	60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
84.5	1,058.4	69.1	1,481.2	מעל 60%	
0.2	0.7	1.1	2.3		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
799.6	5,368.6	406.7	7,771.8		סך הכל

31 בדצמבר 2019					
(מבוקר)					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	יתרת הלוואות לדיור			עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל		
684.2	4,089.3	291.7	6,009.6	60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
108.1	1,115.2	68.2	1,627.3	מעל 60%	
0.1	0.6	-	0.8		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
792.4	5,205.1	359.9	7,637.7		סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלו, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV מהווה יחס בין סכום הלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 13-מידענוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף תקופה

31 בדצמבר 2019		31 במרץ 2019		31 במרץ 2020		
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרות חוזים ⁽¹⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרות חוזים ⁽¹⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרות חוזים ⁽¹⁾	
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:						
0.5	120.2	0.3	121.1	0.4	103.0	ערבויות להבטחת אשראי ⁽¹⁾
-	0.8	-	7.3	-	0.8	ערבויות לרוכשי דירות
0.2	146.3	0.2	120.9	0.2	134.1	ערבויות והתחייבויות אחרות
0.3	90.5	0.4	122.4	0.3	89.4	מסגרת אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
-	33.6	-	5.5	-	31.6	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
2.1	1,686.9	2.0	1,707.9	1.8	1,562.7	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדין לא ניתן
3.1	2,078.3	2.9	2,085.1	2.7	1,921.6	סך הכל

(1) יתרות חוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה.

(3) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 14 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 במרץ 2020						
(בלתי מבוקר)						
סך הכל	כריטים שאינם נספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
נכסים						
2,729.4	-	130.1	127.6	-	2,471.7	מזמנים ופיקדונות בבנקים
532.0	13.7	47.2	143.7	19.5	312.6	ניירות ערך
10,780.3	-	168.9	433.0	2,783.8	7,394.6	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
160.6	160.6	-	-	-	-	בניינים וציוד
1.7	0.9	(0.3)	(1.7)	0.3	2.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
262.6	159.5	-	-	5.9	97.2	נכסים אחרים
14,466.6	334.7	345.9	697.9	2,809.5	10,278.6	סך הכל נכסים
התחייבויות						
11,429.4	-	347.9	741.9	1,113.7	9,225.9	פיקדונות הציבור
110.2	-	-	-	27.8	82.4	פיקדונות מבנקים
0.1	-	-	-	-	0.1	פיקדונות הממשלה
1,661.5	-	-	-	1,559.3	102.2	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5.6	0.9	-	0.4	-	4.3	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
293.2	145.9	1.2	0.9	-	145.2	התחייבויות אחרות
13,500.0	146.8	349.1	743.2	2,700.8	9,560.1	סך הכל התחייבויות
966.6	187.9	(3.2)	(45.3)	108.7	718.5	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים ⁽³⁾						
-	-	2.3	51.6	(99.5)	45.6	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
966.6	187.9	(0.9)	6.3	9.2	764.1	סך הכל כללי

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאור 14 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 במרץ 2019						
(בלתי מבוקר)						
סך הכל	פריטים שאינם נספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
נכסים						
2,188.0	-	33.7	83.5	-	2,070.8	מזמנים ופיקדונות בבנקים
951.7	61.9	73.7	150.4	11.6	654.1	ניירות ערך
10,406.4	-	194.6	552.8	2,940.6	6,718.4	אשראי לציבור, נטו(2)
165.3	165.3	-	-	-	-	בניינים וציוד
-	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
2.4	0.8	-	1.5	0.1	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
156.2	58.1	-	-	4.7	93.4	נכסים אחרים
13,870.0	286.1	302.0	788.2	2,957.0	9,536.7	סך הכל נכסים
התחייבויות						
10,923.8	-	374.8	755.6	1,086.5	8,706.9	פיקדונות הציבור
109.3	-	-	-	54.2	55.1	פיקדונות מבנקים
2.0	-	-	-	-	2.0	פיקדונות הממשלה
-	-	-	-	-	-	ניירות ערך שהושאלו
1,758.0	-	-	-	1,237.7	520.3	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.2	0.8	-	3.4	0.7	2.3	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
168.3	46.1	2.3	-	-	119.9	התחייבויות אחרות
12,968.6	46.9	377.1	759.0	2,379.1	9,406.5	סך הכל התחייבויות
901.4	239.2	(75.1)	29.2	577.9	130.2	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים ⁽³⁾						
-	-	53.2	(44.9)	(269.3)	261.0	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
901.4	239.2	(21.9)	(15.7)	308.6	391.2	סך הכל כללי

* כולל תוכניות חסכון מאוחד ובבנק, עם רצפה שקלית בסכום של 127.9 מיליוני ש"ח.

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאור 14 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2019						
(מבוקר)						
סך הכל	כריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
נכסים						
3,054.8	-	102.9	109.7	-	2,842.2	מזמנים ופיקדונות בבנקים
345.9	12.0	60.3	84.9	20.4	168.3	ניירות ערך
10,619.8	-	166.3	456.4	2,777.0	7,220.1	אשראי לציבור, נטו(2)
159.5	159.5	-	-	-	-	בניינים וציוד
3.2	1.3	0.3	0.2	1.3	0.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
114.9	39.2	-	-	6.2	69.5	נכסים אחרים
14,298.1	212.0	329.8	651.2	2,804.9	10,300.2	סך הכל נכסים
התחייבויות						
10,887.6	-	337.3	676.8	1,156.7	8,716.8	פיקדונות הציבור
112.0	-	-	-	27.7	84.3	פיקדונות מבנקים
0.4	-	-	-	-	0.4	פיקדונות הממשלה (2)
2,133.1	-	-	-	1,725.6	407.5	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.0	1.3	0.1	0.1	-	0.5	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
201.5	43.1	1.3	0.9	-	156.2	התחייבויות אחרות
13,336.6	44.4	338.7	677.8	2,910.0	9,365.7	סך הכל התחייבויות
961.5	167.6	(8.9)	(26.6)	(105.1)	934.5	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים ⁽³⁾						
-	-	-	46.3	(301.3)	255.0	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
961.5	167.6	(8.9)	19.7	(406.4)	1,189.5	סך הכל כללי

* כולל תוכניות חסכון מאוחד ובבנק, עם רצפה שקלית בסכום של 21.1 מיליוני ש"ח.

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

המידע הכלול בבאור זה מתייחס להערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית נכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינו סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. נציין כי, יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן לא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק ח.י. כמו כן, יש להזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים בשל ריבוי של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום בעת ביצוע הערכת השווי הוגן.

חישוב השווי הוגן נערך בהתחשב באומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם במשכנתאות, פריסת פקדונות העו"ש, והתנהגות בפועל של מפקידים עם אופציית משיכה ומבוססות על ניתוח אמפירי.

ב. השיטה וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים – לפי שווי שוק, ניירות ערך לא סחירים – לפי נתוני שערך המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אשראי לציבור – השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעורי ניכיון מתאימים. יתרת האשראי כוללה לקטגוריות לפי סוגי אוכלוסייה עיקריים בחלוקה לפי מיגזרי הצמדה ואשראי בשיעורי ריבית קבועה ומשתנה. תזרימי המזומנים (קרן וריבית) הונו בשיעורי ריבית זהה לשיעורי הריבית הממוצעת לפיה נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. הנחות הפירעון המוקדם במשכנתאות מבוססות על בדיקות אמפיריות ועל מודל התנהגות של לווים בקשר עם שיעור הסילוקים המוקדמים מתוך סך המשכנתאות, על בסיס שנתי. ההנחות נבדקות מעת לעת מול הסילוקים המוקדמים בפועל.

השווי הוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי. השווי הוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי.

פיקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק. ההנחות ההתנהגותיות בפיקדונות, מבוססות על ניתוח אמפירי, והן נבדקות ומתעדכנות מעת לעת.

לגבי מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי – השווי הוגן הוערך על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומנים העתידי המהווה בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה במועד הדיווח. מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק ומכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו על בסיס מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 במרץ 2020					
(בלתי מבוקר)					
שווי הוגן					
סה"כ	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
2,729.4	-	-	2,729.4	2,729.4	מזומנים ופיקדונות בבנקים
532.0	-	75.3	456.7	532.0	ניירות ערך ⁽²⁾
10,789.7	10,789.7	-	-	10,780.3	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
1.7	0.3	0.2	1.2	1.7	נכסים בגין מכשירים נגזרים
27.8	27.8	-	-	27.8	נכסים פיננסיים אחרים
14,080.6	10,817.8	75.5	3,187.3	14,071.2	סך הכל הנכסים הפיננסיים ⁽⁴⁾
התחייבויות פיננסיות					
11,432.7	8,511.5	2,921.2	-	11,429.4	פיקדונות הציבור
113.5	31.1	-	82.4	110.2	פיקדונות מבנקים
0.1	0.1	-	-	0.1	פיקדונות הממשלה
1,644.9	100.0	-	1,544.9	1,661.5	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5.6	2.0	2.4	1.2	5.6	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
116.9	116.9	-	-	116.9	התחייבויות פיננסיות אחרות
13,313.7	8,761.6	2,923.6	1,628.5	13,323.7	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות ⁽⁴⁾

הערות בסוף ביאור 15א.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 במרץ 2019					
(בלתי מבוקר)					
שווי הוגן					
סה"כ	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
2,188.0	-	-	2,188.0	2,188.0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
951.7	-	50.5	901.2	951.7	ניירות ערך ⁽²⁾
10,391.1	10,391.1	-	-	10,406.4	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
2.4	-	1.4	1.0	2.4	נכסים בגין מכשירים נגזרים
27.5	27.5	-	-	27.5	נכסים פיננסיים אחרים
13,560.7	10,418.6	51.9	3,090.2	13,576.0	סך הכל הנכסים הפיננסיים ⁽⁴⁾
התחייבויות פיננסיות					
10,946.8	8,411.0	2,535.8	-	10,923.8	פיקדונות הציבור
109.3	36.2	-	73.1	109.3	פיקדונות מבנקים
2.0	1.0	-	1.0	2.0	פיקדונות הממשלה
1,773.8	97.9	-	1,675.9	1,758.0	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.8	0.6	4.8	2.4	7.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
115.7	115.7	-	-	115.7	התחייבויות פיננסיות אחרות
12,955.4	8,662.4	2,540.6	1,752.4	12,916.0	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות ⁽⁴⁾

הערות בסוף ביאור 15א.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2019				
(מבוקר)				
שווי הוגן				
יטרה במאזן	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 3 ⁽¹⁾	סה"כ
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,054.8	-	-	3,054.8
ניירות ערך ⁽²⁾	283.5	62.4	-	345.9
אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾	-	-	10,686.2	10,686.2
נכסים בגין מכשירים נגזרים	0.1	3.1	-	3.2
נכסים פיננסיים אחרים	-	-	29.1	29.1
סך הכל הנכסים הפיננסיים ⁽⁴⁾	14,052.8	65.5	10,715.3	14,119.2
התחייבויות פיננסיות				
פיקדונות הציבור	10,887.6	2,445.8	8,419.9	10,865.7
פיקדונות מבנקים	112.0	-	32.2	116.5
פיקדונות הממשלה	0.4	-	0.4	0.4
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	2,133.1	-	104.5	2,167.7
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	2.0	1.9	1.3	3.3
התחייבויות פיננסיות אחרות	128.0	-	128.0	128.0
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות ⁽⁴⁾	13,263.1	2,447.7	8,686.3	13,281.6

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור ניירות ערך](#).

(3) מזה, אשראי פגום שנבייתו מותנית בביטחון לימים 31.03.2020, 31.12.2019 ו-31.12.2019 בסך 6.3 מיליוני ש"ח, 4.8 מיליוני ש"ח, ו-4.6 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(4) מזה: נכסים אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 31.03.2020, 31.12.2019 ו-31.12.2019 בסך 3,290.9 מיליוני ש"ח, 3,060.1 מיליוני ש"ח ו-3,433.0 מיליוני ש"ח, בהתאמה. התחייבויות אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 31.03.2020, 31.12.2019 ו-31.12.2019 בסך 2,576.6 מיליוני ש"ח, 2,660.7 מיליוני ש"ח ו-3,043.8 מיליוני ש"ח, בהתאמה. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאור 14](#).

לפרטים אודות השפעת אירוע התפשטות נגיף הקורונה ראה [ביאור 16](#).

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 במרץ 2020				
(בלתי מבוקר)				
מידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
סך הכל שווי הוגן	רמה 3 ⁽³⁾	רמה 2 ⁽²⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה :				
246.2	-	-	246.2	אגרות חוב ממשלת ישראל
25.0	-	-	25.0	אגרות חוב ממשלת זרות
52.5	-	-	52.5	מוסדות פיננסיים
66.2	-	0.1	66.2	אגרות חוב חברות אחרות
11.1	-	-	11.1	אגרות אחר בחול
401.0	-	0.1	401	סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה
83.0	-	78.2	7.8	מניות תעודות סל וקרנות שאינן למסחר
ניירות ערך למטרות מסחר :				
12.5	-	-	12.5	ממשלות זרות
14.4	-	-	14.4	של אחרים בישראל
15.2	-	-	15.2	ממשלות ישראל
5.9	-	-	5.9	מניות ותעודות סל
48.0	-	-	48.0	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
0.3	0.3	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
0.8	-	0.2	0.6	חוזי מטבע חוץ
0.6	-	-	0.6	חוזי מניות
-	-	-	-	חוזים בגין נגזרי אשראי
1.7	0.3	0.2	1.2	סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים
533.7	0.3	75.5	457.8	סך הכל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות				
86.3	-	-	86.3	פיקדונות מבנקים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	-	-	חוזי ריבית-שקל מדד
0.3	-	-	0.3	חוזי ריבית-אחר
2.7	-	2.4	0.3	חוזי מטבע חוץ
0.6	-	-	0.6	חוזי מניות
2.0	2.0	-	-	חוזים בגין נגזרי אשראי
5.6	2.0	2.4	1.2	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 במרץ 2019				
(בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
סך הכל שווי הוגן	רמה 3 ⁽³⁾	רמה 2 ⁽²⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
516.2	-	-	516.2	אגרות חוב ממשלת ישראל
123.0	-	-	123.0	אגרות חוב ממשלת זרות
61.8	-	-	61.8	מוסדות פיננסיים
11.5	-	0.3	11.2	אגרות חוב חברות אחרות
712.5	-	0.3	712.2	סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה
59.7	-	50.2	9.5	מניות תעודות סל וקרנות שאינן למסחר
ניירות ערך למטרות מסחר:				
177.3	-	-	177.3	אגרות חוב ממשלת ישראל
2.2	-	-	2.2	תעודות סל
179.5	-	-	179.5	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
0.1	0.1	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
1.5	-	-	1.5	חוזי מטבע חוץ
0.8	-	-	0.8	חוזי מניות
2.4	0.1	-	2.3	סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים
954.1	0.1	50.5	903.5	סך הכל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות				
78.2	-	-	78.2	פקדונות מבנקים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
0.7	0.7	-	-	חוזי ריבית- שקל מדד
2.3	-	0.4	1.9	חוזי ריבית- אחר
3.4	-	2.9	0.5	חוזי מטבע חוץ
0.8	-	-	0.8	חוזי מניות
0.6	0.6	-	-	חוזים בגין נגזרי אשראי
7.8	1.3	3.3	3.2	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
86.0	1.3	3.3	81.4	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 15 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2019				
(מבוקר)				
מידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
סך הכל שווי הוגן	רמה 3 ⁽³⁾	רמה 2 ⁽²⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
138.5	-	-	138.5	אגרות חוב ממשלת ישראל
24.2	-	-	24.2	אגרות חוב ממשלת זרות
56.4	-	-	56.4	אגרות חוב מוסדות פיננסיים
47.3	-	0.2	47.1	אגרות חוב חברות אחרות
266.4	-	0.2	266.2	סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למטרות מסחר:				
73.2	-	62.2	11.0	אגרות חוב ממשלת ישראל
				תעודות סל
339.6	-	62.4	277.2	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
0.2	-	-	0.2	חוזי ריבית שקל מדד
5.1	-	-	5.1	חוזי ריבית- אחר
1.0	-	-	1.0	חוזי מטבע חוץ
-	-	-	-	חוזי מניות
-	-	-	-	חוזים בגין נגזרי אשראי
6.3	-	-	6.3	סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים
סך הכל הנכסים הפיננסיים				
התחייבויות				
84.3	-	-	84.3	פקדונות מבנקים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	-	-	חוזי ריבית- שקל מדד
0.6	-	0.5	0.1	חוזי ריבית- אחר
1.2	-	-	1.2	חוזי מטבע חוץ
-	-	-	-	חוזי מניות
3.2	1.4	0.5	1.3	חוזים בגין נגזרי אשראי
349.1	1.4	62.9	284.8	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות				

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 15ג - שינויים בפרטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020							
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין המכשירים המוחזקים לסוף התקופה	שווי הוגן לסוף תקופה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו ושטרם מומשו				שווי הוגן לתחילת תקופה	
		שנכללו		מכירות	רכישות		
		ברוח כולל אחר	בדוח רווח והפסד				
(1.1)	0.3	-	-	-	(1.1)	1.4	נכסים בגין חוזי ריבית- שקל מדד
-	-	-	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ריבית- שקל מדד
(0.7)	(2.0)	-	-	-	(0.7)	(1.3)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019							
(0.7)	0.1	-	-	-	(0.7)	0.8	נכסים בגין חוזי ריבית- שקל מדד
1.1	(0.7)	-	-	-	1.1	(1.8)	התחייבויות בגין חוזי ריבית- שקל מדד
(0.2)	(0.6)	-	-	-	(0.2)	(0.4)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
1.2	1.4	0.6	-	-	1.2	0.8	נכסים בגין חוזי ריבית- שקל מדד
-	-	(1.8)	-	-	-	(1.8)	התחייבויות בגין חוזי ריבית- שקל מדד
(0.9)	(1.3)	-	-	-	(0.9)	(0.4)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי

ביאור 15ד – מידע כמותי על כרטיס הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

כרטיס הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 במרץ 2020				
(בלתי מבוקר)				
תמוצע משוקלל	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן	
2.31%	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	היוון תזרימי מזומנים	(2.0)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
1.17%	סיכון צד נגדי לעסקה ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	0.3	נכסים והתחייבויות בגין חוזי ריבית-שקל מדד
ליום 31 במרץ 2019				
(בלתי מבוקר)				
2.53%	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	היוון תזרימי מזומנים	(0.6)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
1.50%	סיכון צד נגדי לעסקה ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	(0.6)	נכסים והתחייבויות בגין חוזי ריבית-שקל מדד
ליום 31 בדצמבר 2019				
(מבוקר)				
2.53%	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	היוון תזרימי מזומנים	(1.3)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
0.56%	סיכון צד נגדי לעסקה ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	1.4	נכסים והתחייבויות בגין חוזי ריבית-שקל מדד

ביאור 16 - נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך מאזן

1. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות רבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף ואמצעי התגוננות אלו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית ולפגיעה בשוקי ההון העולמיים ובשוק המקומי. בתגובה, ממשלות ובנקים מרכזיים בעולם רבות בישראל נוקטים במגוון צעדים ובכללם מענקים, הלוואות, התערבות בשוקי ההון ועוד.

התפשטות הנגיף מביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק ועשויות להיות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ובתחום מימון פרויקטים בנדל"ן. כמו כן, להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון העתידיות של הבנק.

לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשק ומשכן והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשוקים, כמו כן לא ניתן לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

הנהלת הבנק מקיימת מעקב אחר התפתחות המשבר וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בגינו ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית לנוכח האירועים. הוגדר ניטור ומעקב הדוק בתחומי הפעילות השונים של הבנק. באופן שוטף, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעותיו על מכלול הסיכונים ועל פעילות הבנק. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות צעדיה בניהול האירוע בתחומים המפורטים להלן.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית, נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים המבטיחים רציפות תפעול הבנק ומתן שירות ללקוחות ובכללם עבודה מרחוק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסיכיים והפעילות מול הלקוחות, ויידוא רציפות תפקודית מול הספקים המהותיים עימם עובד הבנק, טיפול בעובדים וניהול המשאב האנושי של הבנק והסעת משאבים לטובת שירות לקוחות. הנהלת הבנק פועלת תוך שמירה על בריאותם וביטחונם של עובדי הבנק ולקוחותיו, בשים לב להוראות בנק ישראל והוראות של משרדי הממשלה הרלוונטיים במטרה להמשיך לשרת את לקוחותיו ולהגן על חוסנו של הבנק. כמו כן במסגרת הפעולות להבטחת הרציפות התפעולית של הבנק ובשל המגבלות שהוטלו, חלק ניכר מעובדי הבנק החלו לעבוד מהבית. חלק נוסף מעובדי הבנק הוצאו לחופשה בתשלום.

לאור הנסיבות המיוחדות והסגר שהוטל על המשק בימי הקורונה, אשר מחד גרמו לכך שהגורמים במשק עובדים בכוח אדם מצומצם שלא מאפשר לבצע את כל המטרות הרגולטוריות הקיימות במועדים הקבועים לכך, ומאידך לא אפשרו הגעה פיזית של אנשים לצורך ביצוע מטרות רגולטוריות, פרסמו רגולטורים שונים שורת הקלות ודחיות מועדי המחויבות. בפרט ניתן לציין את הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת. לעניין זה יוער, כי ביום 31 במרץ 2020 הכריז הפיקוח על הבנקים על הפחתת דרישות ההון מהבנקים, על מנת לאפשר לבנקים להגדיל את היצע האשראי ללקוחותיהם. הפחתת דרישות ההון מהבנקים נעשתה באמצעות הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. ראה [ביאור 17](#) הוראות פיקוח ויזמות חקיקה. בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.9% ו-12.4% בהתאמה (במקום 9.9% ו-13.4% לפני הוראת השעה). כמו כן, התבקשו הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד ותכניות לרכישה עצמית של מניות, על רקע המשבר האמור.

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים שלא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע בתמצית כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. ליום 31 במרץ 2020 היקף התשלומים שנדחו בבנק עמד על סך של כ-57 מ"ח ויתרת האשראי בגינו נדחו התשלומים עמדה על סך של כ-2.1 מיליארדי ש"ח. לאחר תאריך המאזן הבנק המשיך לאשר בקשות לדחיית התשלומים כך שהיקף יתרת התשלומים שנדחו עד לאמצע חודש מאי 2020 עמד על סך של כ-96 מ"ח ויתרת האשראי אשר בגינו נדחו התשלומים עמדה על סך של כ-3.3 מיליארדי ש"ח לאותו תאריך.

ביאור 16 - נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך מאזן (המשך)

על רקע אי הוודאות, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו ובתרחיש שעליו מתבססים האומדנים לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי בגין השפעת נגיף הקורונה, הבנק מניח כי שיעור האבטלה, שהוא גורם משמעותי בקביעת בגין הפסדי אשראי הצפויים מאשראי לאנשים פרטיים, יעמוד בשנת 2020 על כ-6% בדומה לתחזית של בנק ישראל. כמו כן, בקביעת אומדן ההפסדים הצפויים התבסס הבנק על היקף דחית התשלומים העדכניים ביותר שברשותו. ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-51.2 מיליוני ש"ח מתוכם כ-35.1 מיליוני ש"ח נבע מגידול בהפרשה קבוצתית ואשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור בגין ההשפעה הצפויה כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה. נציין כי הבנק ימשיך לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על התנהגות תיק האשראי ויעדכן את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף ובהתאם לתוצאות בפועל שתיכתנה ותהיינה שונות מהערכות הבנק בשלב זה.

במהלך חודש מרץ 2020 כתגובה להתפתחות המשבר, נרשמו ירידות חדות בשוקי ההון בעולם ובישראל. כתוצאה מירידות אלה נרשמו הפסדים בדוח רווח והפסד של הרבעון הראשון בסך 4.5 מיליוני ש"ח הנובעים בעיקרם מפעילות השקעה במניות וקרנות. בנוסף נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך כ-5.7 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס אשר נכלל ברווח כולל אחר. לאחר תאריך המאזן עם העלייה בשווקים בארץ ובעולם חל שיפור בסעיפים אלה.

בנוסף, בשל עליה בריבית ההיוון, נרשמו הכנסות כתוצאה מקיטון בהתחייבויות האקטואריות בגין הטבות עובדים בסך כ-7.7 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס אשר נכללו ברווח כולל אחר.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גרמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

2. הצעת הבנק לרכישת בנק מוניציפל בע"מ - לאחר שביום 27 במרץ 2018 הגיש הבנק בקשה לדירקטוריון מוניציפל בנק בע"מ (לשעבר בנק דקסיה ישראל בע"מ - להלן: "מוניציפל") להיכנס למשא ומתן בדבר רכישה של 100% ממניות מוניציפל ע"י הבנק, ובנק מוניציפל דחה את הצעת הבנק, על שיפוטריה במהלך התקופה ובחר לאשר את הצעתו של בנק דיסקונט לישראל בע"מ, החלטה שאושרה גם על-ידי רשות התחרות, ניתן ביום 25 בפברואר, 2020 החלטה מפי בית הדין לתחרות פסק דין אשר סילק את הערר שהגיש הבנק נגד הממונה על התחרות, על הסף. פרטים נוספים לגבי הצעות המיזוג, ההתכתבות בין הבנק למוניציפל והחלטות הממונה על התחרות ובתי הדין הנכבד ניתן למצוא בביאור 35 לדוחות הכספיים לשנת 2018 ובביאור 35 לדוחות הכספיים לשנת 2019 ובדיווחים המידיים שדיווח הבנק בנושא בשנת 2019 ו-2020 (אסמכתאות 022930, 01-2019, 032008, 01-2019, 059092, 01-2019, 065728, 01-2019, 077680, 01-2019, 084856, 01-2019, 092905, 01-2019, 098842, 01-2019, 102915, 01-2019, 105102, 01-2019, 1023553, 01-2020, 01-2019, 1019524).

ביום 16 באפריל, 2020, הבנק ערער לבית המשפט העליון על החלטת בית הדין לתחרות מיום 25 בפברואר, 2020 (כמפורט לעיל), בו מבקש הבנק לבטל את פסק הדין ולהורות לבית הדין לדון בערר לגופו, וזאת מכיוון שלגישת הבנק שגה בית הדין כשקבע כי הבנק איננו עומד בתנאים הנדרשים ממנו, בשלב מקדמי זה של ההליך, לצורך דיון בערר. לפרטים נוספים אודות הגשת הערעור ראו דיווח מיידי שדיווח הבנק ביום 22 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-027600 ו-2020-01-038727 בהתאמה).

3. ביום 11 במרץ 2020, נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים ("הרוכשים"), על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית וגמורה ומוחלטת 80% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 432 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק הלוואות"). יתרת 20% תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק הלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ניהל ויתפעל עבור הרוכשת את חלק תיק הלוואות שנרכש על ידה, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות חלק תיק הלוואות שנותר בבעלותו. הבנק רשם בספרי, במהלך הרבעון הראשון לשנת 2020, הכנסה בגין המכירה בסך כ-51.7 מיליוני ש"ח.

4. ביום 26 במרץ, 2020, הודיע הבנק כי הינו מנהל משא ומתן עם צד שלישי שאינו קשור לבנק או לבעל השליטה בו, למכירת מלוא זכויותיו בנכס מקרקעין אשר בבעלות הבנק ברחוב קרן היסוד בירושלים, המשמש כמשכנו של אחד מסניפי הבנק. ביום 25 במאי, 2020, עדכן הבנק כי המשא ומתן בין הצדדים לא צלח. לפרטים נוספים ראה דיווח מידיי שדיווח הבנק ביום 26 במרץ, 2020 וביום 25 במאי, 2020 (מס' אסמכתא 030363-01-2020 ו-051987-01-2020 בהתאמה).

ביאור 16 - נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך מאזן (המשך)

5. ביום 30 במרץ, 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של אגרות חוב שהונפקו לציבור על-ידי חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. סדרות תעודות ההתחייבות נשוא התכנית הינן ט', י"ג ו-ט"ו. תוקף התכנית עד ליום 30 ביוני, 2020, כאשר מימושה יהיה מעת לעת במהלך התקופה הנ"ל באמצעות רכישה בבורסה לניירות ערך בתל אביב ("הבורסה") או מחוץ לבורסה על ידי החברה (או על ידי מי מטעמה של הנהלת הבנק לרבות ברוקר שימונה ע"י הבנק). עד למועד אישור דוחות הבנק לרבעון 1, 2020, לא רכש הבנק תעודות התחייבות נשוא התכנית. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שדיווח הבנק ביום 30 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 01-032541-2020).
6. ביום 16 באפריל 2020 התקשרה החברה עם משקיעים מסווגים, כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), תשס"ז-2007 בדבר הנפקה פרטית בדרך של הרחבת סדרה ט"ו בהיקף של 157,480,315 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב של החברה (להלן "אגרות החוב"), במחיר של 95.25 ש"ח לכל 100 ש"ח ערך נקוב של אגרות החוב, ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של 150 מיליוני ש"ח. לאחר השלמת ההקצאה הפרטית כאמור עומדת סדרת אגרות החוב (סדרה טו') על סך כולל של 557,627,315 ש"ח ערך נקוב. תנאיהן של אגרות החוב שתוקצינה במסגרת ההקצאה הפרטית יהיו זהים לכל דבר ועניין, לתנאיהן של אגרות החוב כפי שתוארו בדוח הצעת המדף ובתשקיף המדף והן תהווה, החל ממועד רישומן למסחר, סדרה אחת לכל דבר ועניין ביחד עם אגרות החוב (סדרה טו') שבמחזור שהנפיקה החברה כאמור. אגרות החוב המונפקות במסגרת ההנפקה הפרטית יהיו זכאיות לתשלומי ריבית החל מתשלום הריבית שיחול ביום 31 בדצמבר, 2020.
7. ביום 19 באפריל 2020, לצורך ביצוע ההרחבה של סדרה ט"ו כמפורט לעיל, אישרו חברות הדירוג מידרוג ומעלות S&P את דירוגיהן לבנק ולחברה. חברת הדירוג Standard&Poor's Maalot הודיעה על מתן דירוג 'IAA' לאיגרות חוב בהיקף של עד 160 מיליוני ש"ח ע.ג. שיונפקו על ידי הבנק באמצעות הרחבת סדרה ט"ו באמצעות ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי של החברה מיום 19 באפריל, 2020 (מספר אסמכתא: 01-039285-2020), חברת הדירוג מידרוג הודיעה על מתן דירוג 'Aa3.il' באופק יציב למסגרת גיוס אגרות חוב (באמצעות הרחבת סדרה טו') בהיקף של עד 160 מיליון ש"ח ע.ג. שיונפקו על ידי ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי של החברה מיום 19 באפריל, 2020 (מספר אסמכתא: 01-039291-2020).
- ביום 7 במאי 2020, אישרה חברת הדירוג מעלות S&P את דירוגיה לבנק ולחברה. לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי של החברה מיום 7 במאי, 2020 (מספר אסמכתא: 01-045297-2020).
8. ביום 6 במאי אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מתן תגמול משתנה לנושאי המשרה בבנק לשנת 2019. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שדיווח הבנק ביום 6 במאי, 2020 וביום 11 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 01-027600-2020 ו-01-023553-2020 בהתאמה).

ביאור 17 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה

המשבר בשוקי ההון בארץ ובעולם, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, הביא, בין היתר, להחמרה באינדיקטורים הכלכליים העומדים בבסיס חישוב ההוצאה להפסדי אשראי וכן לתנודתיות משמעותית בשוקי ההון בארץ ובעולם לרבות תנודתיות בשווי השוק של הנכסים הפיננסיים. בנוסף לסקירה שניתנה בסעיף 1.7 בדו"ח הדייקטוריון, ולאמור בדוחות הכספיים בפרקים הרלבנטיים, יוצג בביאור זה ריכוז של עיקרי הדברים ביחס להשפעת התפרצות נגיף הקורונה על הבנק.

1. הוראות רגולטוריות לעניין הקלות זמניות לאור מצב החירום (מגיפת הקורונה)

לאור הנסיבות המיוחדות והסגר שהוטל על המשק בימי הקורונה, אשר מחד גרמו לכך שהגורמים במשק עובדים בכוח אדם מצומצם שלא מאפשר לבצע את כל המטלות הרגולטוריות הקיימות במעדים הקבועים לכך, ומאידך לא אפשרו הגעה פיזית של אנשים לצורך ביצוע מטלות רגולטוריות, פרסמו רגולטורים שונים שורת הקלות ודחיות מועדים המחויבות מהנסיבות לעיל.

בין היתר, נתנה הרשות לני"ע הקלות לעניין מועדי העברת דיווחים אליה בנושאים שונים, ניתנו היתרים של משרד העבודה לגבי העסקה בשעות נוספות וניהול כמות העובדים שרשאים להגיע לעבודה, ועוד.

כחלק מההקלות האמורות, פרסם בנק ישראל שורה ארוכה של הקלות לבנקים בתחומים שונים (במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 250 ומכתבים פרטניים נוספים).

2. בהיבט של יחסי בנק-לקוח

פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיות רבות לגבי התאמות ושינויים שהבנקים נדרשים לבצע בקשר עם אופן ביצוע הפעילות הבנקאית מול לקוחות על מנת להקל על הלקוחות להחזיק מעמד בתקופה זו של קשיים כלכליים ואחרים, ובין היתר הנחה את הבנקים לאפשר ללקוחות לדחות במספר חודשים את מועדי פירעון ההלוואות שלהם (ואף פרסם ביום 7.5.20 מתווה מקיף משותף לכל המערכת הבנקאית בהקשר לדחיית תשלומי הלוואות – להלן: "המתווה המקיף") ולהשהות הגבלת לקוחות בגין החזרת שיקים, וכן אפשר לבנקים להחתיים לקוחות בפרוצדורה קלה יותר לצורך הצטרפות לבנקאות בתקשורת ועוד.

ככלל, תוקף ההקלות והנחיות לשינוי אופן התנהלות מול הלקוחות נקבע עד 30 בספטמבר 2020, והמפקח רשאי, באישור הנגיד, להאריך את תוקף ההוראה לתקופה נוספת שלא תעלה על 6 חודשים.

לעניין המתווה המקיף, ביום 7 במאי, 2020, הודיע הפיקוח על הבנקים על המתווה שאומץ על ידי המערכת הבנקאית לדחיית תשלומי הלוואות כסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם השלכות משבר הקורונה. המתווה המקיף נועד לסייע ללקוחות הבנקים שנקלעו לקשיים כלכליים שמתבטאים, בין היתר, בירידה בהכנסות שמובילה לקושי בהחזר ההלוואות שנטלו טרם פרוץ המגפה.

יצוין כי עוד בטרם גיבש המתווה המקיף, ימים ספורים לאחר שהתבררו היקפי המגפה והשלכותיה, ומתוך רצון לסייע למשקי הבית והעסקים להתמודד עם השינוי הדרסטי שנכפה עליהם, המערכת הבנקאית החלה לאפשר דחייה של תשלומי הלוואות, תוך שהפיקוח על הבנקים מעודד זאת בין השאר באמצעות הבהרות והקלות חשבונאיות. על מנת להמשיך ולסייע ללקוחות הבנקים לצלוח את המשבר, תוך ניהול סיכונים מושכל ואחראי, ועל מנת לייצר ודאות לציבור הרחב לגבי אפשרויות דחיית התשלומים, גובש מתווה אחיד לדחיית תשלומי הלוואות, אשר אומץ על ידי כל הבנקים, לרבות בנק ירושלים.

במסגרת המתווה ניתנות ההקלות הבאות ללקוחות:

- א. משכנתאות- הדחייה תבוצע לתקופה של 6 חודשים, ללא מגבלה על סכום יתרת ההלוואה.
- ב. הלוואות צרכניות- הדחייה תבוצע לתקופה של 3 חודשים להלוואות שיתרתן לתשלום היא עד 100,000 ₪. בנוסף, ישנה אופציה (בהתאם לשיקול דעת הבנק) לדחייה נוספת של 3 חודשים להלוואות אלו.
- ג. הלוואות לעסקים קטנים- הדחייה תבוצע ללא מגבלה על סכום יתרת ההלוואה, לתקופה של עד 6 חודשים, בהתאם לשיקול דעת הבנק.
- ד. עמלות- לא ייגבו עמלות בגין דחיית תשלומי הלוואה.
- ה. שיעור הריבית- התשלומים הנדחים יישאו ריבית שלא תעלה על שיעור הריבית בחוזה ההלוואה. חשוב להדגיש כי דחיית תשלום הלוואה כמות כנטילת הלוואה חדשה, בגובה הסכום הנדחה.
- ו. אופן פריסת תשלומי הלוואה- במשכנתאות פריסת התשלומים תהיה על פני כל יתרת תקופת ההלוואה, ובאשראי צרכני ועסקי התשלומים יידחו ככלל לסוף תקופת ההלוואה.
- ז. תקופת הגשת בקשת הדחייה- ניתן להגיש בקשה לבנק לדחיית תשלומי הלוואה, בהתאם למתווה זה, עד לתאריך 31 ביולי, 2020.

ביאור 17 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

3. להלן רשימת עיקרי ההתאמות וההנחיות שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים:

נוהל בנקאי תקין מס' 201 בנושא מדידה והלימות הון – יעדי ההון המזעריים עודכנו, כך שביחס לתאגיד בנקאי בסדר הגודל של בנק ירושלים, יחס הון רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים לא יפחת מ-8% ויחס ההון הכולל לנכסי השיקול המשוקללים לא יפחת מ-11.5%.

נוהל בנקאי תקין מס' 301 בנושא דירקטוריון – דירקטוריון התאגיד הבנקאי רשאי לקיים ישיבות דירקטוריון שלא על ידי כינוס ישיבה פרונטאלית; ניתנה אפשרות לקיים דיונים במועד ובתדירות שיקבעו ובלבד שמספר הישיבות המינימאלי לא יפחת מהקבוע בחוק; וכן נדחו מועדי אישור הפרוטוקול והפצת טיוטת הפרוטוקול.

נוהל בנקאי תקין מס' 308A בנושא טיפול בתלונות ציבור – מענה לתלונות הציבור יכול להינתן בכתב או בעל פה כאשר הבנק נדרש לתעד כל תשובה והודעה כאמור שנמסרו ללקוח בעל פה; הבנק רשאי לתת תשובה ללקוח ולציין בה עיקרי נימוקיו בלבד, ובמקרים חריגים שיתועדו רשאי התאגיד הבנקאי לא לנמק את תשובתו.

נוהל בנקאי תקין מס' 311 בנושא ניהול סיכון אשראי – ניתנה ארכה של חודשיים למועד שקבוע בנוהל בנקאי תקין מס' לעניין החובה לקבלת דוח כספי עדכני מלקוח.

נוהל בנקאי תקין מס' 315 בנושא מגבלת חבות ענפית – בנקים יוכלו להגדיל את האשראי לענף הבינוני והנדל"ן, כך שסך האשראי (בניכוי חביות לתשתיות לאומיות) יעלה משיעור של 20% ל-22% מסך כל חביות הציבור. (עם תום תוקף ההוראה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים ובלבד ששיעור החבות לא יעלה על השיעור במועד תום תוקף ההוראה).

נוהל בנקאי תקין מס' 325 בנושא ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושכ – מכיוון שצפוי כי בימים אלו יותר לקוחות ייקלעו לקשיים תזרימיים, נקבע כי בנקים יוכלו לכבד חיובים של לקוחות שחרגו ממסגרת האשראי שהועמדה להם עד חריגה בגובה של 5,000 ₪ ל"אשראי לאנשים פרטיים" ו-100,000 ₪ ל"אשראי מסחרי", למשך 3 ימים מהיווצרות החריגה.

נוהל בנקאי תקין מס' 326 בנושא ליווי פיננסי – בוטלה הדרישה לפיה הבנק נדרש להוציא לרוכש ערבות בגין סכום ששולם באמצעות שובר התשלום המקורי בתוך 14 ימי עסקים מיום התשלום.

נוהל בנקאי תקין מס' 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור – הבנק רשאי לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין עד לשיעור מימון של 70% בכפוף להצגת הלוואה כי ההלוואה אינה מיועדת למטרת רכישת דירה נוספת. כמו כן, הבנק רשאי להסתמך על הכנסות הלוואה טרום עידן הקורונה בהתקיים תנאים מסוימים. וכן עדכון אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור שהועמדו בתקופת המשבר.

נוהל בנקאי תקין מס' 355 בנושא המשכיות עיסקית – הינחה את הבנקים לפעול במתכונת מצומצמת ולפתוח לקהל רק חלק מהסניפים. שיעור הסניפים הפתוחים השתנה מספר פעמים, בהתאם לחומרת מצב החירום שהוגדר בארץ במועד עידכון המגבלה מפעם לפעם. לכל אורך התקופה, נקבע כי בסניפים הפתוחים נדרש הבנק לתת את כלל השירותים הניתנים בשגררה.

נוהל בנקאי תקין מס' 357 בנושא ניהול טכנולוגיית המידע – אפשר להאריך את התקופה לביצוע סקר בטיחות עבור מערכות שמחויבות לבצע סקר אחת ל-18 חודש, לכל היותר בשישה חודשים נוספים מהמועד הקבוע בנ"ת.

נוהל בנקאי תקין מס' 367 בנושא בנקאות בתקשורת ונוהל בנקאי תקין מס' 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת – כדי לסייע בהנגשת ערוצי התקשורת הקיימים ללקוחות בימי הסגר, נקבע כי הבנק רשאי לשלוח בערוצי בנקאות בתקשורת הודעות ללקוחותיו המציעות להם להצטרף לשירותים אלו ומנחות אותם כיצד לבצע זאת או מציעות להם להנפיק כרטיס חיוב, גם אם הלקוח אינו צד להסכם בנקאות בתקשורת בערוצים אלו או שאין ברשותו כרטיס חיוב אחר שהונפק על ידי הבנק. כמו כן, הוגדלו היקפי הפעילות שביחס אליהם יחולו ההקלות לעניין זיהוי ואימות מ-50,000 ₪ ל-100,000 ₪ ש"ח.

נוהל בנקאי תקין מס' 368 בנושא יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל – מועדי תחילת ההוראה על שלביה השונים נדחו בתקופה של כשלושה חודשים כמפורט בהוראה.

נוהל בנקאי תקין מס' 411 בנושא ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור – ניתנו מספר הקלות לעניין אופן זיהוי לקוחות לצורך הקלה על הפעילות.

נוהל בנקאי תקין מס' 426 בנושא מתן מענה טלפוני אנשוי מקצועי – הגדרת "אזרח ותיק" עודכנה כך שהגיל המינימלי ממנו יקבל הלקוח קדימות בתור במענה הטלפוני יהיה 70 במקום 75.

נוהל בנקאי תקין מס' 432 בנושא העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח – הארכה התקופה לטיפול בבקשת לקוח לסגירת חשבון ל-14 ימי עסקים מהמועד בו השלים הלקוח את הפעולות הנדרשות ממנו בהתאם להוראה.

נוהל בנקאי תקין מס' 439 בנושא חיובים על פי הרשאה – נקבע כי הבנק רשאי לקבל מלקוח הוראה לביטול חיוב מסוים בהרשאה לחיוב חשבון באמצעות הטלפון, ובלבד שהשיחה תתועד.

נוהל בנקאי תקין מס' 450 בנושא הליכי גביית חובות – ניתן לקבל הסכמת לקוח גביה להסדר חוב גם באמצעות הטלפון ללא חתימה, בכפוף לתיעוד.

ביאור 17 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

נוהל בנקאי תקין מס' 451 בנושא נהלים למתן הלוואות לדיר – הארכו המועדים אשר במסגרתם נדרש הבנק להנפיק מכתבי כוונות, אישור סילוק והודעות על כך שביטח את הלווה בביטוח מטעמו.

כמו כן, בעקבות הכרזתו של שר הבריאות על נגיף הקורונה כמחלה מידבקת המסוכנת לציבור קבעה המפקחת על הבנקים כי תאגיד בנקאי ובנק הדואר ישהו הגבלה של חשבון ובעליו בשל שיקים שסורבו מחמת "אין כיסוי מספיק" כמוגדר בחוק שיקים ללא כיסוי, החל מיום 4 במרץ, 2020, ובהתאם לתקופה הקבועה בחוק.

4. הוראות פיקוח בקשר להפחתת דרישות הון, חלוקת דיבידנדים, איומי סייבר ודיווח לציבור:

1. ביום 29 במרץ, 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב שכותרתו "חלוקת רווחים בעקבות משבר הקורונה", ובו הודיע לבנקים כי על מנת להבטיח את יכולתם להמשיך להציע אשראי בתקופת משבר הקורונה, הופחתה דרישת ההון הרגולטורית בנקודת אחוז אחת, כך שהיחס הרגולטורי המינימלי של הבנק עומד על 8.9%. באותו מכתב התבקשו הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד שלהם על רקע המשבר ולהודיע לפיקוח על תוצאות הבחינה המחודשת שערכו.
2. במהלך חודש אפריל, 2020, עדכנה יחידת הסייבר אשר בפיקוח על הבנקים כי קיימת התגברות באיומי הסייבר על המערכת הבנקאית לאור התפשטות נגיף הקורונה. הבנק מקיים את ההנחיות הנדרשות ממנו, והדירקטוריון עוקב ומפקח על ההיערכות בנושא בהתאם לצורך ולהנחיות הפיקוח על הבנקים.
3. ביום 21 באפריל, 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב שכותרתו "דגשים לדוחות לציבור לרבעון ראשון לשנת 2020", ובו הגדיר לבנקים קווים מנחים לביצוע אומדן הפסדי האשראי הצפויים לקראת פרסום הדוחות לרבעון הראשון, פירט את הגילויים שנדרש לבצע בדוחות הרבעון הראשון בהקשר להשפעות אירוע נגיף הקורונה, וקבע כי הבנקים רשאים לדחות את מועד פרסום הדוחות לרבעון הראשון עד ליום 30 ביוני, 2020.
4. בד בבד עם האמור לעיל, ניתנו מספר הקלות גם בהקשר להוראות הדיווח לפיקוח, ובמסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "הוראת שעה – הקלות בהוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים" פורטה רשימה של הוראות דיווח שהדיווח בגין הוקפא, ורשימה של הוראות דיווח שניתנה בגין דחיה למועד דיווח מאוחר יותר.

5. הנחיות רגולטוריות נוספות:

להלן רשימת עיקרי ההתאמות וההנחיות שפורסמו על ידי רגולטורים נוספים:

- א. משרד הבינוי והשיכון אישר לבנקים לדחות תשלומי משכנתאות לזכאים אשר קיבלו הלוואות מכספי אוצר.
 - ב. משרד העבודה פירסם היתר המאשר להעסיק עובדים בשעות נוספות מעבר לכמות המותרת בחוק (תוקפו של היתר זה פג בתחילת מאי).
 - ג. הרשות לניירות ערך האריכה את התקופות הקבועות לביצוע מטלות שונות ודיווחים שונים בהקשר לשירותי ייעוץ לני"ע (אפשרות לבצע עדכון צרכי לקוח מיעוץ בתוך 15 חודש במקום 12; דחיית המועדים למשלוח דוחות מידע ללקוחות מיועצים; אישור לדחות מועד פרסום דוחות כספיים; הקלות לגבי אופן תיעוד שיחות ייעוץ, ועוד).
 - ד. הממונה על תשלום שוברי חוק המכר פרסם הקלות לגבי אופן הנפקת שוברים וביצוע תשלומים בקשר לדירה חדשה.
 - ה. רשויות המס האמריקאיות אישרו דחיה במועד הגשת דיווח הפטקה לסוף שנת 2020.
 - ו. רשם החברות פרסם הקלות לגבי אופן רישום וביטול שיעבודים מרחוק.
- הבנק למד את ההנחיות וההקלות שפורסמו על ידי בנק ישראל והרגולטורים האחרים, והטמיע אותן בהתנהלותו השוטפת.

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם - תוכן עניינים

הדירקטוריון	134
נושאי משרה בכירה	134
עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים	134
המבקר הפנימי	135
מגבלות חקיקה, תקינה, הנחיות פיקוח ואילוצים מיוחדים	135
דירוג האשראי של הבנק	135
נספח – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	136

הדירקטוריון

נכון למועד הדוח וליום פרסומו, מונה הדירקטוריון 10 דירקטורים, מתוכם 3 דירקטורים חיצוניים לפי חוק החברות, התשנ"ט – 1999 ("חוק החברות") שהנם גם דירקטורים חיצוניים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 ("הוראה 301") וכן דירקטור אחד בלתי תלוי לפי חוק החברות שהנו גם דירקטור חיצוני לפי הוראה 301. מספר הדירקטורים כאמור לעיל הנו בהתאמה לסעיף 22 להוראה 301 כפי שתוקנה בחודש יולי 2017 ולפיה דירקטוריון תאגיד בנקאי יורכב מלא יותר מ-10 דירקטורים.

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון.

להלן, עדכונים שחלו בתקופת הדוח :

במהלך החודשים ינואר - מרץ קיים דירקטוריון הבנק 6 ישיבות מליאה ו-13 ישיבות של וועדות הדירקטוריון.

הנהלה ונושאי משרה בכירה

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בנושאי המשרה הבכירה בבנק כפי שפורט בדוח השנתי לשנת 2019 (עמוד 223).

מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2020-2022

ביום 31 לאוקטובר 2019, לאחר קבלת המלצת ועדת הביקורת (ביושבה כוועדת התגמול) (להלן: "ועדת התגמול"), אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק לשנים 2020-2022 (להלן: "מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה"), בהתאם לסעיף 267 א ו-267 לחוק החברות, תשנ"ט-1999, להוראות ניהול בנקאי תקין A301 ולהוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 (להלן: "חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים").

לפרטים בדבר מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה ראו בראשית דיווח הביקורת 15 לדוחות הכספיים לשנת 2019.

ביום 11 לדצמבר, 2019, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה בבנק. (לפרטים בדבר מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה ראו דוח מיידי מיום 11 לדצמבר 2019 (אסמכתא מספר: 01-094800-2019)).

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2020-2022

ביום 31 לאוקטובר, 2019, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2020-2022 (להלן: "מדיניות התגמול החדשה לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה"), בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין A301.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול החדשה לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה ראו בראשית דיווח הביקורת 15 לדוחות הכספיים.

עסקאות עם בעל שליטה וצדדים קשורים

ביום 30 בינואר, 2020, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת (ביושבה כוועדת תגמול), את העסקתה של קרובה של בעלי השליטה בבנק, בתפקיד מתמחה בתחום אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק ובהמשך בתפקיד אנליסטית סייבר ואבטחת מידע בהתאם לתקנה 1ב(א)(4) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000. הסכם ההעסקה קצוב לשלוש שנים החל מחודש פברואר, 2020.

ועדת הביקורת (ביושבה כוועדת תגמול) ודירקטוריון הבנק דנו בנושא ושקלו את מלוא הנתונים הרלבנטיים לגבי העסקת קרובה של בעלי השליטה בבנק, לרבות השכלתה, ניסיונה המקצועי וכישוריה של העובדת ואישורו כי משכורתה החודשית של העובדת אינה עולה על השכר הממוצע במשק והוא סביר בהתחשב בהיקף ההעסקה, באופי התפקיד ובכישוריה לביצוע התפקיד ותנאי ההעסקה תואמים את המקובל בענף הסייבר ואבטחת המידע.

לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שדיווח הבנק ביום 30 בינואר, 2020 (מס' אסמכתא 01-011838-2020).

אישור ביטוח

ביום 26 במרץ, 2020, אישר דירקטוריון הבנק התקשרות בפוליסה לביטוח דירקטורים נושאי משרה (O&D). לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שדיווח הבנק ביום 26 במרץ, 2020 (מס' אסמכתא 01-030345-2020).

בהמשך להחלטת הדירקטוריון הנ"ל, אישר הדירקטוריון בישיבתו הנ"ל, כי התקשרות הבנק בפוליסת ביטוח נושאי משרה תחול גם על מנכ"ל הבנק וכן על נושאי משרה שהם קרוביהם של בעלי השליטה המכהנים בבנק במועד החלטה זו, וכי תנאי ההתקשרות עמם זהים לתנאי ההתקשרות של שאר נושאי המשרה בבנק, ההתקשרות הינה בתנאי שוק, ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו.

המבקר הפנימי

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בבנק ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית והשיקולים בקביעתה, נכללו בדוח השנתי לשנת 2019.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2020 אושרה בועדת ביקורת ביום 5 בדצמבר 2019, ובדירקטוריון ביום 10 בדצמבר 2019. הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2019 נדון בועדת ביקורת ביום 19 בפברואר, 2020 ובדירקטוריון ביום 22 במרץ, 2020.

מגבלות חקיקה והנחיות פיקוח החלות על הבנק

סקירה כללית של הוראות חוק ורגולציה אשר חלות על הבנק, ובכלל זה הוראות אשר התקבלו עד מועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2019 תוארו בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019.

לפרטים אודות שינויי חקיקה (לרבות הוראות של המפקח על הבנקים) רלוונטיים לתקופת הדיווח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק ראה [ביאור 17](#).

כמו כן הבנק למד את ההנחיות וההקלות שפורסמו על ידי בנק ישראל והרגולטורים האחרים בעקבות אירוע התפשטות נגיף הקורונה, והטמיע אותן בהתנהלותו השוטפת לפרטים נוספים ראה [ביאור 17](#).

דירוג האשראי של הבנק

ביום 7 במאי 2019 הודיעה חברת הדירוג Standard&Poor's Maalot כי לנוכח שיפור הדרגתי בביצועים של בנק ירושלים בשנים האחרונות וביכולת יצירת הרווחים וההון, תוך יישום האסטרטגייה העסקית שלו, בין השאר בזכות סביבה תפעולית חיובית. העלתה חברת הדירוג את דירוג המנפיק של הבנק מ 'ilA+' ל 'ilA+' ואת דירוג החוב הנחות מ 'ilA-' ל 'ilA+' ואת דירוג כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון ספיגת הפסדים (COCO) מ 'ilBBB+' ל 'ilA+'. תחזית הדירוג היציבה משקפת את הערכת חברת הדירוג שהבנק יישאר ממוקד בצמיחה של עסקי הליבה שלו ב-12-18 החודשים הקרובים, תוך שמירה על הפרופיל הפיננסי הקיים ויכולת יצירת הרווחים הקיימת. ביום 24 ביוני 2019 הודיעה חברת הדירוג מידרוג כי היא קובעת לראשונה הערכת איתנות פיננסית פנימית של הבנק של 'a2.il', כיוון התפתחות של הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית יציב.

דירוג הפיקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק נקבע על 'Aa3.il' באופק יציב והוא מגלם הנחת תמיכה חיצונית גבוהה מצד המדינה, של 2 רמות דירוג (נוטשים) ביחס להערכת האיתנות הפיננסית הפנימית.

דירוגי החובות הנחותים וההיבדניים נקבעו כדלקמן: שטרי הון נדחים (הון משני תחתון) 'A1.il' וכתבי התחייבות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (COCO) על ידי מחיקה או מחיקה חלקית (מסווגים כהון רובד 2) נקבע על 'A3.il(hyb)' אופק דירוג יציב.

כמו כן, מידרוג קובעת דירוג 'p-1.il' לפיקדונות לזמן קצר.

ביום 19 באפריל 2020, לצורך ביצוע ההרחבה של סדרה ט"ו במפורט בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן בדוח הדירקטוריון וההנהלה אישרו חברות הדירוג מידרוג ומעלות S&P את דירוגיהן לבנק ולחברה. חברת הדירוג Standard&Poor's Maalot הודיעה על מתן דירוג 'ilAA+' לאיגרות חוב בהיקף של עד 160 מיליון ש"ח ע.ג. שיונפקו על ידי הבנק באמצעות הרחבת סדרה ט"ו באמצעות ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה מיום 19 באפריל, 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-039285), חברת הדירוג מידרוג הודיעה על מתן דירוג 'Aa3.il' באופק יציב למסגרת גיוס אגרות חוב (באמצעות הרחבת סדרה טו') בהיקף של עד 160 מיליון ש"ח ע.ג. שיונפקו על ידי ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה מיום 19 באפריל, 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-039291). ביום 7 במאי, 2020, אישרה חברת הדירוג Standard&Poor's Maalot את דירוג האשראי של הבנק בדירוג ilAA-/Stable. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של החברה מיום 7 במאי, 2020 ומיום 20 במאי, 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-045297 ו-2020-01-050463 בהתאמה).

נסכח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
שיעורי הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
אחוז	מיליוני ש"ח		אחוז	מיליוני ש"ח	
נכסים נושאי ריבית					
4.74	119.1	10,227.9	4.52	119.9	10,799.7
-	-	201.9	-	-	221.4
0.25	0.8	1,290.8	0.24	1.3	2,180.5
0.33	0.8	982.9	1.84	0.4	87.4
-	-	131.4	-	-	7.0
3.82	120.7	12,834.9	3.71	121.6	13,299.9
סך כל הנכסים נושאי ריבית					
-	-	25.6	-	-	19.9
-	-	612.0	-	-	514.8
3.63	120.7	13,472.5	3.56	121.6	13,834.6
סך כל הנכסים					

נספח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
שיעורי הכנסה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה	הוצאות ריבית (הכנסות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
אחוז	מיליוני ש"ח		אחוז	מיליוני ש"ח	
התחייבויות נושאות ריבית					
0.74	17.1	9,311.1	0.82	18.8	9,215.8
0.13	0.4	1,077.3	0.11	0.3	956.9
0.82	16.7	8,233.8	0.90	18.5	8,258.9
3.12	0.3	57.3	0.96	0.2	84.0
-	-	2.8	-	-	13.3
1.36	5.5	1,621.7	(0.53)	(2.3)	1,734.7
0.84	22.9	10,992.9	0.61	16.7	11,047.8
סך הכל התחייבויות הנושאות ריבית					
-	-	1,404.9	-	-	1,726.7
-	-	174.8	-	-	91.5
0.73	22.9	12,572.6	0.52	16.7	12,866.0
-	-	899.9	-	-	969.6
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
-	-	13,472.5	-	-	13,835.6
2.98	-	-	3.10	-	-
פער הריבית					
3.08	97.8	12,834.9	3.19	104.9	13,299.9

תשואה נטו⁽⁸⁾ על נכסים נושאי ריבית

נספח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ג - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
שיעורי הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
אחוז	מיליוני ש"ח		אחוז	מיליוני ש"ח	
מטבע ישראלי לא צמוד					
4.01	87.3	8,835.3	4.09	99.4	9,858.1
(0.91)	(17.6)	7,785.9	(1.01)	(19.9)	7,893.5
3.10	-	-	3.08	-	-
פער הריבית					
מטבע ישראלי צמוד למדד					
3.59	25.3	2,858.3	2.45	16.2	2,665.9
(0.48)	(2.9)	2,407.4	0.78	4.8	2,462.5
3.11	-	-	3.23	-	-
פער הריבית					
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)					
2.87	8.1	1,141.3	3.13	6.0	775.9
(1.21)	(2.4)	799.6	(0.93)	(1.6)	691.8
1.66	-	-	2.20	-	-
פער הריבית					
סך פעילות בישראל					
3.82	120.7	12,834.9	3.71	121.6	13,299.9
(0.84)	(22.9)	10,992.9	(0.61)	(16.7)	11,047.8
2.98	-	-	3.10	-	-
פער הריבית					

הערות בסוף הנספח.

נסכח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ד- ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

טכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			
גידול (קטון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו	
כמות	מחיר		מיליוני ש"ח
נכסים נושאי ריבית			
אשראי לציבור בישראל	6.3	(5.5)	0.8
נכסים נושאי ריבית אחרים בישראל	(3.6)	3.7	0.1
סך הכל הכנסות הריבית	2.7	(1.8)	0.9
התחייבויות נושאות ריבית			
פקדונות הציבור בישראל	(0.2)	1.9	1.7
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	(0.1)	(7.8)	(7.9)
סך כל הוצאות הריבית	(0.3)	(5.9)	(6.2)

⁽¹⁾ הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

⁽²⁾ על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבעי ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).

⁽³⁾ לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

⁽⁴⁾ מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכח/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשלושה חודשים שהסתיימו בימים 31.03.2020 ו-31.03.2019 בסך 1.2 מיליון ש"ח ו-2.1 מיליון ש"ח, בהתאמה.

⁽⁵⁾ לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

⁽⁶⁾ עמלות בסך 2.7 מיליון ש"ח ו-0.5 מיליון ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31.03.2020 ו-31.03.2019 בהתאמה.

⁽⁷⁾ לרבות מכשירים נגזרים.

⁽⁸⁾ תשואה נטו - הכנסות ריבית, נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

⁽⁹⁾ השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

אינדקס ומילון מונחים

למילון המונחים ששימשו בעריכת דוח זה, ראה בדוח הכספי השנתי של הבנק לשנת 2018 (עמודים 294-299)

אינדקס

א	אומדנים חשבונאיים קריטיים 59
	אקטוארי 142,86,76
ב	באזל 142,56,25
ד	דירוג 142,137,134,130,51,40,39,38,35,13
ה	הון והלימות הון 142,24,11
	הלבנת הון 142,132,58,57,10
	הלוואות לדירוג 142,133,132,129
	הפרשה להפסדי אשראי 142,141,115,103,102,101,84,83,82,81,66,59,51,43,40,39,38,21,8
ח	חובות בעייתיים 142,119,108,107,106,37
	חובות כגומים 142,141,113,112,111,110,109,108,107,106,105,100,99,98,83,82,81,50,36,35,8
י	יעד הון 142,25
מ	מגזרי פעילות 142,100,99,98,97,62,29,28,18,6,4,3
	מדיניות חשבונאית 142,89,73,72,71,70,69,59,23,22
	מזומנים ושווי מזומנים 142
	מינוף 142,89,87,62,26,4
	מיסוי 142,10
	מסגרות אשראי 142,132
נ	נגזרים 142,141,125,124,123,122,121,120,119,118,117,116,97,96,95,94,93,92,75,68,66,62,54,53,52,51,40,39,38,35,26,25,23,18
	נזילות 142,89,58,56,55,50,33,22,15,14,5,3
	ניירות ערך 142,141,136,130,129,125,124,123,122,121,120,119,118,117,116,97,90,80,79,78,77,76,68,66,65,52,35,23,21,20,13,12,9,8,6,4
	נכסי סיכון 142,100,99,98,87,71,24
ס	סיכון אשראי 142,109,108,107,106,105,104,103,102,101,96,95,87,84,83,82,81,62,59,50,47,43,40,39,38,37,35,33,24,14,10,5,4,3
	סיכון ריבית 142,132,119,115,114,113,112,111
	סיכונים אחרים 142,58,52,3
ע	עמלות 142,141,131,91,64,16,9,8
פ	פיקדונות הציבור 142,122,121,120,118,117,116,100,99,98,85,74,62,55,22,17,4
ק	קורונה 142
ש	שווי הוגן 142,141,129,127,126,125,124,123,122,121,120,119,96,94,93,80,79,78,77,76,72,65,62,53,52,51,20,12,5

סניפי בנק וחברות בנות

הנהלה המרכזית	רח' הנגב 2, קרית שדה התעופה מען לדיוור: רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022
סקטור נדל"ן	רח' הנגב 2, קרית שדה התעופה
סניף בנקאות פרטית	רח' קרן היסוד 18, ירושלים 92149
סניף ירושלים	רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022
סניף גאולה – רוממה	רח' שמגר 21, ירושלים
סניף תל אביב	רח' אחד העם 21, ת"א 65251
סניף באר שבע	רח' הדסה 90, באר שבע 84221
סניף חיפה	רח' פל-ים 9 (בית צים), חיפה 33095
סניף בני ברק	רח' חזון איש 2, בני ברק 51512
סניף אשדוד	שדרות ירושלים 12, אשדוד 7752305
סניף ראשון לציון	רח' הרצל 63, ראשל"צ 75267
סניף פתח תקווה	רח' ההגנה 10, פ"ת 49591
סניף נתניה	רח' הרצל 45, נתניה 42401
סניף מודיעין עילית	רח' אבני נזר 18, מודיעין עילית
סניף קיריין	דרך עכו 192, קרית ביאליק 27000
סניף נצרת	מרכז אל ריאד, 6092/50, נצרת 16000
סניף סחנין	קניון סחנין מול, כביש ראשי סחנין
סניף כרמיאל	רח' מעלה כמון 5, קניון חוצות כרמיאל, כרמיאל
סניף אום אל כחם	קניון אלהרם, כביש ראשי, אום אל כחם
סניף אלעד	רח' רבי יהודה הנשיא 94, אלעד
סניף בית שמש	רח' רבין 2, קניון נעימי, בית שמש
סניף ביתר עלית	רח' ישמח ישראל 2, מרכז חיים זקן – תמרים, ביתר עלית
ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	רח' הנגב 2, קרית שדה התעופה

כתובתנו באינטרנט:

www.bankjerusalem.co.il